Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

3-4

NR. 3-4 (288-289) • ANUL XXIX • Martie-Aprilie 2025

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

DIMITRIE BOLINTINEANU

(1825-1872)

două sute de ani de la naștere

Responsabilitatea alegătorilor

Din zi în zi ne apropiem mai mult de timpul alegerilor. Pe cât vocea noastră nu va fi neauzită, înecată, perdută, ca cântecul nefericitului anunțător al zilei ce răsună lângă scocul unei mori zgomotoase fără să fie auzit, vom vorbi de viitoarele alegeri. Lucrarea alegătorilor este gravă, serioasă, căci era în care am intrat este de natură a fi sau a nu fi.

Anii din urmă, deși nu ne-au dat niște drepturi de natura acelora ce se capătă după secoli necurmați de sacrificii sublime, de lupte admirabile, de dovezi vii de un patriotism fără exemplu, ne-au făcut un mare bine, ne-au făcut cunoscuți, au spart umbra întunecoasă ce era între noi și între Europa, ne-au dat un nume, o poziție, o protecție, o speranță, o cale pe care să mergem către un viitor mai bun. Dar această cunoaștere, această înaintare, acest drept, în sfârșit ne supune totdeodată la niște îndatoriri ce nu le aveam până acuma și simpatiile ce am putut inspira mai mult prin răbdarea și suferințele evanghelice decât prin merite de sacrificii, deșteptând temerile altei părți a Europei și prin urmare antipatiile ei, fac ca poziția noastră să fie mult mai gravă și, prin urmare, faptele noastre să fie pline de înțelepciune și de onoare, sentimentele noastre să fie povățuite de interesele de patrie, să respire parfumul de viață, de tinerețe, de energie și de progres, ca astfel, mărind simpatiile unei părți a Europei, să putem lupta contra urei celeilalte părți. Astfel, tot ce vom face de acum înainte va fi știut, cercetat, lăudat sau disprețuit de Europa ce ne privește, ne încearcă să vază de putem umbla singuri.

Întâia încercare și una din cele mai delicate prin natura ei, a face să joace toate credințele sincere de principii, toate patimile ambițioase, toate urile și simpatiile, este, fără îndoială, alegerile viitoare. Aceste alegeri vor dovedi dacă suntem demni de simpatiile Europei sau dacă nu suntem, dacă avem vocație la o viață națională sau dacă suntem ursiți a trece și a peri, ca toate acele populații efemere cărora, în lipsa virtuților, ursita le-a scris dinainte numele pe piatra mormintelor.

Astfel, rezultatul alegerilor rău, ori poate să compromită viitorul țărei prin prețul ce ar pierde înaintea puterilor europene, sau toată răspunderea să cază asupra modului electiv. Cel dintâi caz mi se pare atâta de trist încât inima oricărei român trebuie să sângereze gândindu-se. La al doilea caz, ce privește pe alegători, se va vădi că în țările noastre modul electiv de astăzi este nepriincios, că virtuțile naționale, ideile de civilizație, sentimentele înalte, generoase, s-au căutat în deșert la proprietari, că pe acest tărâm nu poate să rodească, să înflorească sămânța amorului de patrie, de civilizație și atunci acele virtuți vor fi căutate numai în vechea clasă a boierilor sau în popor.

Din punctul de vedere al celui mai materialist om, nu vedem mijlocul cum un individ ar putea să se folosească din despoierile țărei: țara nefericită, mizeră, sclavă, nesigură; acele benefice individuale nu pot să aibă nici o siguranță, pot să peară prin aceeași lege prin care s-a căpătat totdeauna în folosul celui mai puternic sau celui mai egoist.

Oricum vor fi lucrurile, nu trebuie să pierdem din vedere un adevăr ce astăzi pentru toți, câți nu pot să vază mai departe decât capătul nasului lor, pare un vis, o poezie și care mâne poate să devie o realitate și acest adevăr este că lucrarea alegătorilor este de cea mai mare gravitate, că rezultatul acestei lucrări va decide despre interesele viitoare ale românilor, că el va hotărî de voim sau nu voim să fim și, în sfârșit, că ziua când se va cunoaște rezultatul elecțiilor va fi ziua când alegătorii sau vor dovedi că sunt demni a păstra un drept nou ce li s-a dat astăzi, sau vor decide ei singur acest drept, dovedind că nu sunt încă nici atât de români, că nu au nici un merit ca să li se păstreze.

(Articol publicat fără titlu în *Dâmbovița*, an I, nr. 18, 10 decembrie 1859, p. 69, semnat D. B.)

Titus Vîjeu, *Zece zile dintr-un veac* pag. 4

Teodor Vârgolici, *1825 – anul nașterii lui Dimitrie Bolintineanu* pag. 7

G. Apostoiu, *Bolintineanu. Schiță de portret* pag. 7

Florentin Popescu, *Gheorghe Glodeanu, un fascinat de lumile ficționale* pag. 8

Luminița Cornea, *La braț cu Virgil Cioflec prin Muzeul de Artă din Cluj* pag. 9

Nicolae Scurtu, *Dimitrie Bolintineanu într-o veche antologie românească* pag. 10

Ioana Ruxandra Fruntelată, *„Are Lazăr trei surori...”* pag. 12

Nicolae Georgescu, *Vasile Răvescu, „Domnești, un sat din Muscel”* pag. 14

Mihaela I. Rădulescu, *Literatura – blazon al iubirii și al adevărului (Constantin Lupeanu)* pag. 15

Mirela Maiana Mladin *Mașina de scris (Gheorghe Fodoreanu)* pag. 23

Emil Păunescu, *O scrisoare uitată (Dinu Ștefan Moraru)* pag. 26

Gabriel Dragnea, *Despre valorile adevărate ale Bolintinului* pag. 28

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Demonstrații de apartenență

În mișcările sociale browniene ale perioadei din urmă, patriotismul onest, bazat pe conștiința intelectual asumată a apartenenței geografice, lingvistice, istorice, și spirituale la o comunitate, parte a concertului general al umanității este trecut in plan secund, fiind ecranat de monocromia intensă și agitată a naționalismului care captează toate reflectoarele cu ajutorul hipnocrației. Acest concept este recent propus de Jianwei Xun din Hong Kong și explică declanșarea ingineriei emoționale care poate manipula direct stările de conștiință remodelându-le, mai ales pe rețelele sociale, cu ajutorul unui discurs retoric ce prezintă decupaje ale realității și interpretări tranșante ale acesteia.

Două autoare aflate la intersecție de secole într-o lume destructurată de maniheisme și tensiuni au găsit, nu ușor și în timp, o formă de exprimare în care localul și universalul se îmbină firesc.

Gabriela Melinescu (1942-2024) poetă, eseistă, prozatoare și traducătoare se naște la București unde urmează studii post liceale pedagogice și universitare filologice. Este marcată de sinuciderea tatălui și de modul de ipocrizie socială specifică regimului totalitar. Publică în ritm frenetic mai multe plachete, este redactor la revistele „Femeia^ și „Luceafărul^ și trăiește o poveste de dragoste cu marele Nichita Stănescu. Sensibilă la tracasările existențiale și cenzură, începând cu anul 1975 emigrează în Suedia căsătorindu-se cu editorul de origine belgiană René Coeckelberghs. Se integrează foarte bine în mediul literar suedez scriind și publicând în limba locală poezie și proză. Reușește să fie o punte între cele două culturi, traducând mulți poeți români în suedeză și autori suedezi în limba română. Reprezentantă de prim rang al neomodernismului anilor șaizeci este afină ideatic cu declarația Sylviei Plath: „*I want to be free… I want, I think, to be omniscient*^, dar și cu sinceritatea brutală și autoexigența „fetei greu de mulțumit^, Jeni Acterian. Poezia Gabrielei Melinescu investighează cu efervescență acele *ponti di rottura* în existența psiho-socială și în universul afectiv al omului contemporan cu ajutorul unor măști mitologice. Împăcarea cu lumea, cu sine și cu divinitatea reprezintă dezideratul central: „Treci ușor, mergând să nu te-ating,/ hainele pe trup sunt otrăvite./ Purpurile calde ale unor regi/ într-o piramidă mai demult găsite./ Eu aștept până se naște-o vietate,/ fără deznădejde s-o privesc crescând,/am să sufăr frigul pe care-l aruncă/ jumătatea iernii lunecând./ Și-n ascuns cu spaimă să mă uit pe trup/ dacă pielea brusc a înfrunzit,/ voi purta lipite peste sânge numai/ hainele în care am iubit.^ (*Aprilie*)

Fiziciana, poeta, prozatoarea și memorialista **Lidia Stăniloaie** (1933-2017) se naște la Sibiu după ce părinții ei avuseseră doi gemeni, fată și băiat, care s-au stins devreme. Tatăl său a fost eminentul teolog de renume internațional Dumitru Stăniloaie, canonizat recent de Biserica Ortodoxă Română. Fiind o fire dinamică, dornică de cunoaștere multiplă și hotărâtă să-și construiască propriul prenume, pe lângă numele moștenit, alege să se manifeste în fizică și literatură. Absolvă cu brio la București Facultatea de Fizică și devine cercetător științific la Institutul de Fizică Atomică. Dar în această perioadă tatăl îi este arestat, iar Lidia Stăniloaie este obligată să demisioneze și predă la un grup școlar de chimie. În 1984, împreună cu fiul ei emigrează la Freiburg, în Germania, unde lucrează în domeniu fizicii la universitatea din oraș, fiind tot timpul apropiată de spiritualitatea românească. A scris poezie, a tradus din Rilke în română, dar a și scris direct în germană, fiind preocupată în ultimii ani de editarea operei ilustrului său tată. Adevărul, curajul, smerenia, decența, credința și efortul au însoțit-o atât în viața personală, cât și în toată poezia sa care a fost de la început până la sfârșit un amestec de lirism și teologie. Practică o poezie ermetică, cu ecouri blagiene, unde mesajele sacrului sunt camuflate eliadesc și stratificate în profanul proxim, dar intangibil. Lidia Stăniloaie este pentru un tenace *carpe diem* spiritual și rațional, o abordare ce ne obligă la responsabilizare și efort în vederea împlinirii existențiale: „Spre seară, spre ziuă lumina nu pleacă./ S-o prindem în cupă, s-o bem. Sângerie/din trupuri gonește zvâcnirea opacă/ și curge-n artere, cântarea să-nvie.// Spre seară, spre ziuă nisipuri și ceață/ năluci de eclipse vederea-ngustează./ Lumina e zâmbet pe-a trupului față/ spre seară, spre ziuă, la ceas de amiază.// Spre seară, spre ziuă chimvalele sună./ S-o legi în răspunsuri lumina n-așteaptă/ când arde pe-a lumilor frunte cunună/ și peste-ntuneric mai taie o treaptă.^ (*Spre seară*)

Gabriela Melinescu și Lidia Stăniloaie, prin caracterul și activitatea lor culturală intensă depusă aici și în alte colțuri ale *mappei mundi*, reprezintă autentice demonstrații de apartenență la specificitățile noastre cultural-civilizaționale europene, care valorizate ne valorizează.

pretexte

Gabriel Dragnea

În fiecare zi ne batem joc

Revizitarea poetului născut la începutul unui aprilie 1933, an marcat de diverse evenimente tulburi, sociale și politice, dar și de apariția primului roman călinescian, *Cartea nunții*, este ca un popas printre vinilurile prăfuite din subsolul unui anticariat dezafectat. Dincolo de unele experiențe literare care vor să devină tot mai publice, în care emoția conturată și transmisă prin cuvânt este aproape inexistentă, asemenea unui trup exanguu, încă rămân versurile acestui poet al trăirilor recognoscibile și azi în pași, tăceri, gesturi și priviri, dezmorțite chiar și din sufletele înfășate-n piatră.

În cazul de față, **Romulus Vulpescu** nu este doar strungarul cu atestat profesional, ci, mai ales, un *word designer*, un arhivar al emoțiilor generate prin alinierea inspirată a cuvintelor: „Noi ne iubim în paturi de-mprumut:/ Pe-o canapea îngustă, fără pernă,/ Crezând că aventura de-un minut/ Devine lesne “dragoste eternă”.// Noi ne iubim pe scenă, într-un decor:/ Pe-un sac - umplut cu paie - dintr-o piesă/ Eu par un ceas truver rătăcitor,/ Tu ești o oră magică prințesă./ / Speram cu disperare amândoi/ Că ni-e de-ajuns o-mbrățișare-n fugă/ Și că statutul nostru de eroi/ Nu poate-apoteoza să-i distrugă.// Noi ne iubim visându-ne-n secret/ Perechea pasionată și celebră/ Trăind în moarte, fără de regret,/ Un scurt și iluzoriu act de febră.// Noi ne iubim... dar cuplu consacrat,/ Culcat calm, în culcuș fără alarme,/ Am deveni doar într-un simplu pat/ În care-am învăța cum se și doarme. (*Destin*)

Conștient și asumat în alegerea sa de a se dedica scrisului, Romulus Vulpescu explica la un moment dat în paginile *Jurnalului* ce presupune această formă de asceză în preajma cuvântului: „Ce face un scriitor ? Ei bine, un scriitor adevărat citește. Asta este o meserie, dacă ea poate fi numită eventual meserie, și este. Dar ce este acela un scriitor adevărat ? – mă veți întreba. Din când în când scrie și el ceva, dacă îi vine, dacă nu-i vine, adio. Dar așa cum există diaree verbală, există și diaree în scris. Sunt unii care au incontinență la scris. Scriu numai prostii, iar de citit, mai citesc câte ceva sau nimic. Adevărata profesie a scriitorului este însă lectura. Cititul este meseria de credință, dacă vreți. Cititori adevărați au ajuns să fie din ce în ce mai puțini...”.

Romulus Vulpescu, deosebit traducător în română al creațiilor lui Dante, Villon, Rabelais, Baudelaire sau Marivaux, a monitorizat o întreagă lume, radiografiind atitudini și reacții, tipologii întregi de oameni, ajungând să creioneze un trist final al analizei ființei, o concluzie tot mai evidentă, preponderent în prezentul acesta din care Romulus lipsește, ales de Dumnezeu acum 13 ani pentru a răspunde la apelul poeților în toate diminețile Paradisului: „În fiecare zi, ne batem joc/ De păsări, de iubire și de mare,/ Și nu băgăm de seamă că, în loc,/ Rămâne un deșert de disperare.// Ne amăgește lenea unui vis/ Pe care-l anulăm cu-o șovăire;/ Ne reculegem într-un cerc închis/ Ce nu permite ochilor s-admire;// Ne răsucim pe-un așternut posac,/ Însinguraţi în doi, din laşitate,/ Minţindu-ne cu guri care prefac/ În zgură sărutările uzate;// Ne pomenim prea goi într-un târziu,/ Pe-o nepermis de joasă treaptă tristă:/ Prea sceptici și prea singuri, prea-n pustiu,/ Ca să mai știm că dragostea există.// În fiecare zi, ne batem joc/ De păsări, de iubire și de mare,/ Și nu băgăm de seamă că, în loc,/ Rămâne un deșert de disperare. (*În fiecare zi*)

Știut fiind faptul că în genere talentul, munca artistului este răsplătită abia postum (sau niciodată), ca-ntr-un gest de împlinire totală a ipocriziei, conștiința poetului îi conferă o oarecare liniște prin resemnare în fața ignoranței care-i întârzie acordarea meritată a laurilor: „Știind că studiat voi fi în școală/ Și clasic voi ajunge (abia mort),/ La port și-n vorbă-s grav, grav mă comport,/ Svârl mici biografii pe-un colț de coală/ Și-s vesel când prevăd cu cât efort/ M-o comenta un critic-din-greșeală/ Găsind că-n orice strofă e-o scofală:/ Nu dau pe glosa lui măcar un ort !” (*Testament*)

Cât despre cele de mai sus, dacă pașii noștri s-ar fi întâlnit prin intersecții aș fi spus astfel: „Nu, maestre, nu m-am aplecat din greșeală asupra textelor ! Știindu-le într-atât cât să le devin fidel, am considerat că trebuie să fiți invitat alături de toți aceia amintiți în această rubrică, deoarece la fel ca și ei sunteți un nou rătăcit prin cetate.”

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată (1946-2022)

Satul Morților

Între Cletani și Zdrăfani era o ură veche, de nici nu i se știa capătul. Femeile bătrâne ziceau că totul plecase de la tartorul neamului, Nelă al lu' Cleată, vărul bunicii mele, care o furase într-o noapte de sâmbătă pe Ioana lui Zdrafu, frumoasa de Pestevale care fusese peţită de un cioban bogat de la Izverna și trebuia să plece înainte de Postul Paștelui la casa ei nouă.

Dar Nelă o văzuse pe Ioana, vorbiseră ei sau nu vorbiseră, făcuseră și alte lucruri sau nu făcuseră, dar de furat a furat-o în acea noapte.

Nu era vreun sărăcan nici Nelă, era ditamai bogătanul, era frumos ca un haiduc din Câmpia Scorilei, dar treaba e că neamurile astea două nu se iubeau defel. Zdrăfanii au vrut să se năpustească imediat s-o ia înapoi pe Ioana, dar Lăpăduță, ăl mai bătrân din neam, i-a oprit. Staţi, mă, că ăia sunt prea mulţi, ei sunt de-ai locului, să ne găsim și noi aliaţi. Au ascultat ciobanii, deși fierbea sângele în ei. Au trimis vorbă la Izverna, la mirele promis, ăla, tot cioban și tot bogat, și-a luat neamurile, bâtele, armele care nu lipseau din nicio casă de român, și, peste câteva luni, au pornit spre Bălăciţa.

Tot satul vuia. Toţi știau că va urma ceva sângeros, ceva ce numai eu înţelegeam după mulţi ani și după multe pagini citite din ruptăciunea mea de carte de istorie antică.

Acolo citisem de războiul Troiei. Asta era, fraţilor, triburile de peste vale, de peste mare, de peste timp, mergeau să cucerească Troia neamului Cleată, să-i ia averea, caii, boii, vacile de rasă, covoarele de Tismana din casa mare, porţile de lemn sculptat făcute la Hobiţa din Gorj. Dar, mai ales, mai principial, s-o ia acasă pe frumoasa Ioana, Elena, tot un drac, de fapt, fata era un motiv și o ambiţie, că nu era prima fecioară – dacă o fi fost fecioară ? - furată în acel sat de câmpie.

Nici alde Cleată nu stătuseră cu mâna în sân. Și ei își aduseseră neamurile de la Gvardeniţa, Nelă îl chemase pe Mielu Panaite de la Oprișor, vărul lui, cu toată banda de panduri, îi ţinea pe lângă casă, pe mâncare și pe băutură.

A trecut Paștele. Atacul cel mare s-a produs la începutul lui iunie când se cocea grâul, când Cletanii nu se mai gândeau decât la căruţele care vor pleca pline spre schelele Dunării.

Tot într-o noapte de sâmbătă, că așa le potrivește destinul, Zdrăfanii și toţi aliaţii lor au trecut valea și au dat foc gardurilor moșiei lui Cleată, cu pistoale, cu puști, cu bâte, ce mai, era război în toată regula. Însă Cletanii se aflau cu deosebire pregătiţi. Meseriașii luptei, conduși de Mielu Panaite, au tras în plin.

Au căzut Zdrăfani, au căzut Bogasieri, chiar și doi Ciocoi, chiar și patru copilandri de la Izverna care credeau că au venit la o nuntă.

Și din partea Cletanilor au fost morţi. Au căzut Stelu Cleată, Fănel al lu' Moderata, un glonţ l-a lovit în ochi pe Vergică al lu' Vâzdâc, un fin de-al bunicii mele.

Moarte multă a fost în comuna Bălăciţa, atunci, înainte de seceratul grâului. Au auzit mărimile de la Severin, au trimis jandarmii și armata și ăștia n-au ales.

Un pluton de soldaţi și unul de jandarmi au venit de la Severin. S-au aliniat, au înconjurat curtea lui Cleată unde bătălia nu se terminase și căpitanul a ordonat foc de avertisment și, imediat, foc în plin. Au tras cătanele și mulţi bălăceni au căzut cu gura în ţărână. S-a făcut liniște. Cei vii au fugit, cei morţi au stat cuminţi până când soldaţii i-au adunat și i-au așezat, unul lângă altul, fără deosebire de neam, pe iarba crudă din valea care despărţea satul în două. Cu totul, douăzeci și doi de morţi. Au năvălit femeile din neam, și zdrăfanele și cletanele, a început un vaier nebun care a umplut valea, și-au luat morţii, să-i spele, să-i primenească, au fost înmormântări în neștire, pomeni în neștire, Popa Metru și Popa Lacreţeanu au slujit trei zile la rând. S-a umflat cimitirul dinspre Oprișor, s-a umplut de bărbaţi morţi zadarnic în războiul zdrăfano-cletan.

Apoi a urmat pacea, dar multă vreme, în satele din jur, Bălăciţei i s-a spus Satul Morţilor.

Ioana a scăpat. Au dus-o doi veri ai ei la Dobra, la niște neamuri, unde a născut în iulie o fată luminoasă, care semăna cu neamul Cletanilor. Avea ochii lui Nelă, verzi-albăstrui, avea nasul drept din stirpea armânească a familiei Stanciu, ca mama lui Nelă.

N-au știut ce să facă verii Ioanei și le-au lăsat acolo, la Dobra, pe fata furată și pe copila ei pe care mumă-sa o botezase Rina, după o mătușă care se călugărise la Tismana.

Rina a crescut la Dobra. N-a mai căutat-o nimeni pe mama ei, era proscrisă, cei care rămăseseră în neam după războiul zdrăfano-cletan au avut alte probleme de rezolvat. După câţiva ani a început să se vorbească prin sat că Nelă nu murise nici el. Fugise de jandarmi, trecuse Dunărea și cică trăia în Bulgaria, lângă Lom.

Mai târziu, Nelă s-a întors la Bălăciţa să-și caute femeia pentru care se vărsase sânge și se stricase un sat.

N-a fost dat s-o mai întâlnească decât o clipă, la Dobra, în Coasta Roșie. Când a intrat în casă era noapte, dar ardeau niște lumânări la capul Ioanei. O boală de plămâni o răpunea pe frumoasa lui Nelă. A ţinut-o de mână până s-a dus, altceva nu se mai putea face.

Când a fost luată de tatăl ei, Rina avea trei ani. Vorbea puţin, șoptea numai, avea o limbă a ei pe care o înţelegeau animalele din jur, câinii flocoși care păzeau vitele din lunca Dunării, mâţele agile, o înţelegeau vitele din bătătură și cei doi cai cuminţi care pășteau pe pășunile Raiului, lângă pădurea din Rast.

Și taică-su, Nelă, și gazdele lor din Rast, Titu și Lina, începuseră să-i spună fetei fermecate care șoptea cu animalele, Murmurina.

După o vreme, când s-a făcut pace la Bălăciţa, s-a întors și fata în sat. În bătătura veche a Cletanilor de lângă trecerea în Pestevale mai trăiau câteva femei și un singur bărbat, Fane Americanu' care fusese plecat în America, rătăcise pe acolo vreo zece ani și când se întorsese îl strigau bălăcenii Ștevie, vezi Doamne, de la Steve, cum se prezenta el ceremonios.

Au întrebat-o toţi cei din sat pe Murmurina de tată-său Nelă, iar ea le-a spus curat că a murit în patul lui din casa pierdută lângă Rast, într-o dimineaţă de decembrie. Că s-a sculat în zori, a trezit-o pe fiică-sa și i-a spus: Fată, Murmurino, am visat-o pe Ioana azi-noapte. Era frumoasă ca atunci când le-am furat-o Zdrăfanilor. Mi-a zis să mă duc la ea că m-a așteptat prea mult. Întoarce-te la noi acasă, fata mea. Cu tine n-are nimeni nimic. Vinde tot aici, ia banii și du-te să trăiești unde e locul tău.

Și-a murit Nelă, zâmbindu-i Ioanei lui. Era în putere încă, dar inima i s-a rupt de dor.

L-au îngropat acolo, lângă Dunăre, prietenii lui din lunca Rastului, i-au pus cruce de lemn alb și i-au scris numele pe ea cu un fier înroșit în foc, Nelu Cleată Bălăceanu. Pe urmă au adăugat un viers dintr-un obicei al locului: „Trupul din lut/ Oasele din piatră/ Ochii din mare/ Frumusețile din soare/ Dragostele din vânt/ Vântul de la Duhul sfânt".

Încolo e numai poveste. O știu copiii Murmurinei, Nelă și Ioana, o știu bătrânele satului, o știa bunica mea, Constanţa, vara lui Nelă ăl bătrân, care mi-a spus-o mie și m-a îndemnat: „S-o scrii pe hârtie, muică, să nu se uite. Nici când n-o mai fi satul ăsta căruia i s-a zis, în acel timp, Satul Morţilor..."

(Va urma...)

BOLINTIN - Istorie în imagini

Fotografii din colecția ACTIB

Biserica Bolintin Vale și Monumentul "Dimitrie Bolintineanu" (1972)

Biserica Bolintin Vale și Monumentul "Dimitrie Bolintineanu" (1994)

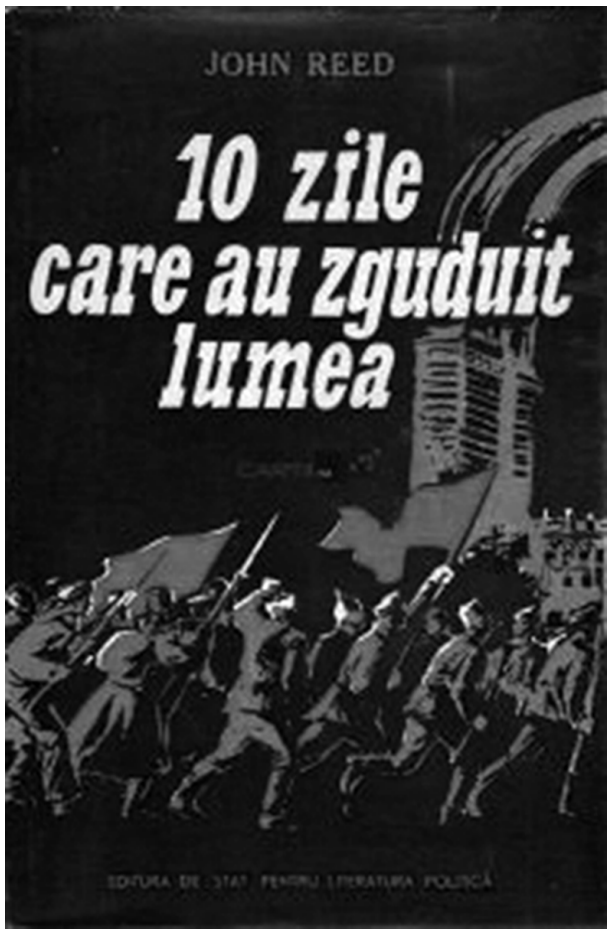
Incrementa atque decrementa

Titus Vîjeu

Zece zile dintr-un veac...

... au fost descrise cu patos de John Reed, jurnalistul american născut în anul 1887 la Portland (Oregon) și mort în 1920 la Moscova. Înhumat în semn de mare prețuire în necropola din zidul Kremlinului, deoarece se afirmase ca un ardent cronicar al revoluției ruse din 1917. Corespondențele sale stârneau un real interes în rândurile proletariatului american aflat în confruntări periodice cu patronii atotputernici, sprijiniți unilateral de forțele represive ale statului. Spaima de comunism a *establishment*-ului a prins contur în acei ani și s-a dezvoltat în următoarele

decenii, culminând cu celebra Comisie McCarthy a Senatului SUA care a anchetat cu furie „*activitățile antiamericane*” în anii ’50.

Absolvent în 1910 al prestigioasei universități Harvard, John Reed se afirmase deja prin corespondențele din Mexicul inflamat de „răscoala peonilor” condusă de Pancho Villa (1913) și apoi de cele trimise de pe frontul european al „marelui război”. Cartea intitulată **Ten Days that Shook the World** a apărut în 1919 la New York, într-un moment în care Rusia își continua „tragedia optimistă” a Revoluției. Cele 10 zile la care se făcea referire în titlu erau cele care marcaseră preluarea puterii de către bolșevici. Citind cartea, liderul acestora va scrie o scurtă prefață la ediția rusă, datată 1920, semnată Nikolai Lenin, nume folosit de Vladimir Ulianov încă din clandestinitate. „Recomand din toată inima această lucrare muncitorilor din toate țările. Aș dori să văd cartea aceasta difuzată în milioane de exemplare și tradusă în toate limbile, deoarece dă o expunere veridică, extraordinar de viu scrisă, a evenimentelor, atât de importantă pentru înțelegerea a ceea ce este revoluția proletară și dictatura proletariatului.”

Pentru a nu rămâne mai prejos, „tovarășa de viață a lui Lenin”, Nadejda Konstantinova Krupskaia a ținut să adauge că „John Reed s-a legat cu trup și suflet de revoluția rusă. Rusia Sovietică i-a devenit scumpă și apropiată. El a murit aici de tifos și e înmormântat lângă zidul Kremlinului. Cel care a descris funeraliile jertfelor revoluției ruse așa cum le-a descris John Reed a meritat această cinste.”

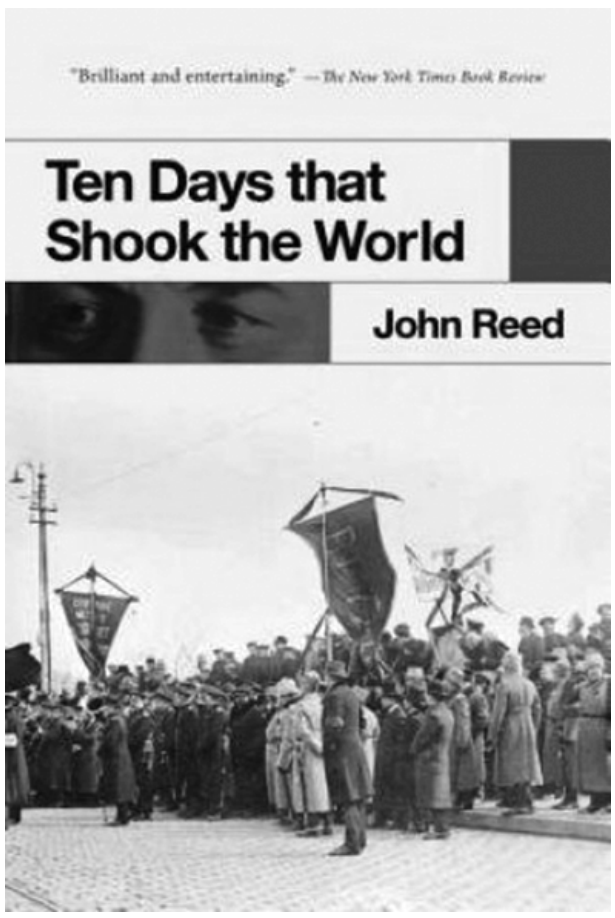
Urmând îndemnul leninist ca tot mai multe popoare să cunoască lucrarea lui Reed, Editura de Stat pentru Literatură Politică din București a publicat în 1957 ediția românească a cărții. Trecuseră deci patru decenii de la acel eveniment istoric a cărui importanță nu putea fi trecută cu vederea și am în față un exemplar din cele 15250 trase în toamna lui ’57 la Combinatul poligrafic Casa Scânteii, care încă purta supranumele „I.V. Stalin”.

Fostul absolvent de la Harvard a fost se pare un jurnalist conștiincios și frenetic, pentru care tot ce se întâmpla la sfârșitul primului război mondial în Rusia prezenta un interes particular prin răzvrătirea soldaților și a unei bune părți a societății împotriva autocrației țariste. Ca militant în propria-i țară pentru drepturile celor sărmani, a văzut în experiența rusească un model de urmat și pentru alte patrii. Exact ceea ce plănuiau și liderii politici ai Revoluției în frunte cu Lenin, Troțki ori Zinoviev cu care se afla în contact ca jurnalist și care proiectau deja „revoluția mondială”. Haosul instaurat de „marele torent” al răzvrătirii avea să fie urmat de sângerosul război civil care a succedat preluării puterii de către Soviete pe teritoriul fostului imperiu țarist.

Prezent în multe puncte fierbinți (nu doar la Petrograd și Moscova), Reed s-a străduit să înfățișeze în cartea sa cronica transformării capitale a unei părți de lume. Militanții procomuniști de peste ocean invitați la „Congresul țărănimii” ce dezbătea reforma agrară, precum Boris Reinstein, delegatul partidului muncitoresc american, se extaziau: „Ziua încheierii alianței dintre congresul țăranilor și Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților e una dintre cele mai mărețe zile ale revoluției. Vestea acestui acord va trezi un puternic ecou în întreaga lume; va răsuna și la Paris și la Londra și dincolo de ocean, în îndepărtatul New York.” Din fericire „revoluția mondială” pe care o sperau acei activiști străini împreună cu noii stăpâni ai Rusiei nu s-a produs. Mai mult, chiar în patria „însorită” a Sovietelor țărănimea va fi adusă la sapă de lemn și obligată zece ani mai târziu de urmașul lui Lenin să renunțe la proprietatea asupra pământului, acceptând prin forță înscrierea în colhozuri iar muncitorimea pauperizată urma să fie controlată prin organizațiile de partid din vechile și noile fabrici și uzine.

Ceea ce s-a întâmplat în URSS și în țările de „democrație populară” aflate după cel de-al doilea război mondial în orbita Moscovei este un fapt binecunoscut și dureros pentru popoarele din răsăritul Europei. Dar atunci, în febra schimbărilor sociale ne mai întâmplate vreodată în istorie, totul îi apărea lui John Reed spectaculos și demn de urmărit.

Cele 10 zile... în care bolșevicii au preluat puterea politică la Petrograd sunt reflectate de ziaristul american într-o relatare patetică susținută însă de numeroase documente aflate în jurnalele rusești ale vremii, în afișele ce informau strada prin mesaje menite să clarifice lucrurile în acea devălmășie a știrilor. Prezența acestor texte acordă șansa obiectivității unui gazetar incandescent care, după cum scria un confrate „*nu Rusia l-a făcut pe John Reed revoluționar*” dacă ne gândim la acțiunile sale din SUA în care s-a preocupat de organizarea muncitorimii americane sau de înfățișarea mișcărilor sociale din Mexic. Din păcate n-a observat la timp că „*revoluțiile își devoră pruncii*” și că ele sunt însoțite întotdeauna de crime și morți

inutile. Se spune că spre sfârșitul timpuriu al vieții (avea doar treizeci și trei de ani) trăia deja dezamăgirea provocată de marele proiect social în care crezuse și care devenise sursa puterii personale a conducătorilor sovietici.

Sistemul a știut să-l transforme însă în simbol al Revoluției Ruse iar cartea sa a continuat să prezinte un interes documentar real. Un mare cineast ca Serghei Mihailovici Eisenstein avea să folosească din plin documentația oferită de Reed în filmul său din 1927 **Octombrie**, consacrat în fapt tocmai acelor zile (nu mai multe de zece) „care au zguduit lumea” nu doar prin impactul lor imediat ci și prin consecințele devastatoare pe care le-au declanșat.

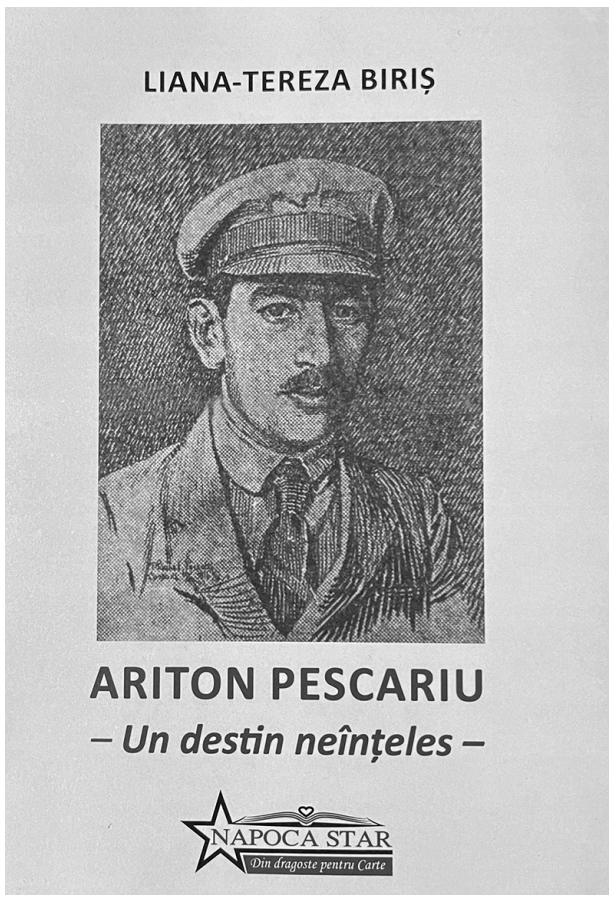
Iar atunci când cartea sa nu a mai fost editată, ne mai preocupând practic pe nimeni, filmul avea să preia acest simbol reprezentat de John Reed prin realizarea unor producții cinematografice demne de interesul publicului larg, chiar dacă acesta, neinformat, îl putea socoti pe jurnalistul de pe ecran un personaj de ficțiune.

În 1981 filmul **Reds** (*Roșii*) regizat de actorul

(continuare în pag. 5)

(urmare din pagina 4)

Warren Beatty a produs un adevărat șoc, obținând Premiul Oscar pentru regie și alte câteva distincții importante. Noul *biopic* era ispirat din viața și creația acelui răzvrătit etern numit John Reed, rolul acestuia fiind asumat de însuși Warren Beatty. Alți cunoscuți actori ai timpului au dat viață celor care și-au intersectat drumurile cu cel al lui Reed. Iubita și – ulterior soția sa – Louise Bryant este interpretată de Diane Keaton iar Jack Nicholson îl întruchipează pe viitorul laureat Nobel Eugene O'Neill. (În timpul primului război

mondial viitorul mare dramaturg al Americii reprezenta cea de-a treia latură a unui triunghi conjugal devenit faimos în epocă.) În film apar și multe dintre personalitățile insurgente ale timpului (V.I. Lenin, Lev Troțki, Zinoviev și alți câțiva revoluționari cunoscuți) iar amintirile unor martori ai acțiunilor frenetice ale eroului dau credibilitate suplimentară filmului realizat cu multă implicare și cu certă resursă inspirațională de Warren Beatty. Centrul de greutate este reprezentat de cele „zece zile" descrise cu minuție în **Ten Days that Shook the World**, dar nu lipsesc nici alte episoade biografice din bogata existență jurnalistică a protagonistului filmului.

Stimulat probabil de marele succes internațional al lui **Reds**, un alt regizor și actor cunoscut, sovietic de data aceasta, realizează un an mai târziu (1982) **Krasnîe kolokola** (*Clopote roșii*) care va deveni primul „*volet*" al filmului (în două părți) **Meksika v ogne** (*Mexicul în flăcări*). Pentru a-și realiza proiectul regizoral (film de aventuri) Serghei Bondarciuk s-a concentrat asupra experienței mexicane a jurnalistului american care a descris în reportajele sale „revoluția țărănească" a lui Zapata și Villa. În rolul lui Reed apărea Franco Nero, vedetă a producțiilor western produse în Italia acelor ani (**Adio, Texas**, **Django** etc.).

Coproducție a studiourilor sovietice cu cele italiene și mexicane, filmul pare a ilustra idealul internaționalist al unui om care s-a situat cu toată sinceritatea de partea (ce s-a dovedit falimentară) a „lumii noi" ce se năștea în primele decenii ale secolului XX.

Se poate spune, că deși cartea lui John Reed a încetat să mai circule în lume, filmul i-a oferit autorului șansa unei certe valori adăugate. Opera în sine poate dispărea, dar viața celui ce a născut-o continuă să intereseze...

... Abia încheiasem rândurile de mai sus când am primit o scrisoare din partea doamnei Liana-Tereza Biriș, profesoară și scriitoare din Blaj, în care mă informa că lucrează la un proiect început în urmă cu ani de părintele său, poetul și teologul Gheorghe Biriș, cunoscut în lumea literară sub pseudonimul Radu Brateș. Acest eminent cărturar, prieten și coleg de catedră al prozatorului Pavel Dan a lăsat între alte manuscrise valoroase începutul unei monografii închinate unui consătean, Ariton Pescariu, a cărui viață, brutal întreruptă la doar treizeci de ani reprezenta „un destin neînțeles" și care merita să fie smuls din uitare.

Absolvent strălucit al Liceului „Vasile cel Mare" din „mica Romă" transilvană el avea să se bucure de sprijinul marelui filolog Ion Bianu care i-a asigurat în timpul studiilor la Facultatea de litere din București posibilitatea de a se întreține prin ocuparea unui post de „scriitor" la Biblioteca Academiei Române, pe care protectorul tânărului ce trecuse munții în Regatul României o conducea cu întreaga dăruire intelectuală.

Ariton Pescariu a dovedit prin munca de cercetător în arhivele Bibliotecii pasiunea sa pentru trecutul cultural românesc, la a cărei zestre Blajul adusese o mare contribuție. Din nefericire, declanșarea primului război mondial l-a pus în fața unei complicate situații de viață. Chemat sub arme de împărăția chezaro-crăiască, românul acesta înzestrat cu o conștiință antirăzboinică și, mai ales, cu o conștiință națională ce-l soma să refuze slujirea unei străine cauze, se va preda rușilor, împreună cu toți camarazii săi din batalionul patru al Regimentului 50 Alba Iulia. Internat într-un lagăr de prizonieri el își va perfecționa cunoștințele de limbă rusă, importante pentru un cercetător în domeniul slavisticii, și-i va trimite o scrisoare lui Maxim Gorki, cu rugămintea de a-l ajuta să studieze la Universitatea din Sankt Petersburg. Din păcate, timpul istoric al acelor vremi nu favoriza studiul, ci lupta ideologică. Dotat din copilărie cu un spirit justițiar, Ariton Pescariu pare a-și fi aflat în vâltoarea revoluționară a Rusiei un bun prilej de a-și manifesta convingerile sociale. Editează – începând cu jumătatea lunii februarie 1918 – *Foaia țăranului*, o publicație destinată sătenilor din Ardeal dar și celorlalți frați ai lor, din Regat și din Basarabia. Evident, guvernul sovietic condus de V. I. Lenin devine interesat de mesajul insurgent al *Foii* și stimulează financiar apariția ei. Prins în vârtejul evenimentelor, tânărul Pescariu devine un „tovarăș de luptă" al bolșevicilor, cu convingerea că va contribui la nașterea unei lumi mai bune și mai curate. Întors în țară, devenită între timp România Mare este arestat la Alba Iulia și anchetat cu brutalitate pentru ideile sale.

La începutul anului 1918 se produsese ruperea relațiilor diplomatice între Rusia (devenită Sovietică) și Regatul României. Conflictul latent dintre cele două țări, alimentat de emanciparea politică a Basarabiei și Bucovinei avea să culmineze cu acțiunea brutală din iunie 1940 a Moscovei, de ocupare militară a unor provincii românești după un insolent ultimatum.

Dar atunci, când tânărul transilvănean sedus de ideile sociale puse în mișcare de bolșevici era torturat în cetatea Marii Uniri, se producea efectul românesc al celor **10 zile care au zguduit lumea** despre care scrisese entuziast John Reed. De altfel între cele două destine tinere, al jurnalistului american și al cărturarului transilvănean existau multe asemănări. Drept care i-am scris doamnei Liana-Tereza Biriș, preocupată să refacă în cartea sa traseul dramatic al unui om prins în vârtejul istoriei aceste fraze: „Am încercat cu modestele mele cunoștințe legate de tragicul personaj Ariton Pescariu să deslușesc ceva din anii tulburi ai Marelui Război, la capătul căruia acest intelectual remarcabil, girat de infailibilul cărturar Ion Bianu a fost lichidat înainte de a fi împlinit treizeci de ani. (...) Cazul acestui tânăr nefericit mi-l amintește pe cel al unui coleg de generație, americanul John Reed. Absolvent strălucit al Harvard University a devenit un jurnalist gata să ia parte la toate evenimentele de seamă ale lumii. A participat în Mexic la revoluția zapatistă, a fost

corespondent pe frontul din Europa în prima conflagrație mondială. Revoluția Rusă (inițial burghezo-democrată apoi bolșevică) l-a absorbit cu totul prin mirajul schimbării unor rânduieli strâmbe. În vremea aceea Ariton Pescariu scotea la Moscova «Foaia țăranului» iar John Reed scria **Ten Days that Shook the World**, tipărită-n America în 1919 și retipărită apoi în zeci de limbi ale lumii. John Reed a murit de tifos la Moscova și a fost îngropat în necropola din zidul Kremlinului. Ariton Pescariu mai putea să trăiască o viață, dar întorcându-se acasă a avut parte de o moarte nemeritată. (...) Sunt sigur că profesorul Biriș, care a suferit ani la rând din pricina comunismului dejist nu a văzut în consăteanul său din Ciufud (un sat în care sper să ajung cândva, chiar dacă i-a fost schimbat numele) un comunist sangvinar, ci un apostol al dreptății sociale, un om care n-a uitat lumea țărănească din care plecase, deși studiile sale liceale de la «Vasile cel Mare» și cele universitare de la Facultatea de litere din București îi sporiseră considerabil percepția asupra societății și a contradicțiilor ce o animă."

Într-un fel, John Reed și Ariton Pescariu au avut parte de destine simetrice. Fără a fi aflat probabil unul de celălalt s-au lăsat amăgiți de ideile revoluției bolșevice care promiteau o lume mai bună și mai dreaptă. Niciunul n-a apucat să vadă distorsiunea mesajelor sociale fiind scutiți de spectacolul însângerat ce a urmat în deceniile în care comunismul a fost instaurat prin forța armelor într-o mare parte a planetei Pământ.

Nemulțumiți de abuzurile unui „capitalism timpuriu" (sau *Frühkapitalismus* cum l-a numit Werner Sombart) acei tineri ai începutului de veac XX au crezut sincer într-o perspectivă istorică a eliberării omului de sub dominația relelor întocmiri ce asigurau prosperitate unei categorii sociale destul de subțiri, în detrimentul maselor largi și sărmane. Revoluția li s-a părut cheia spre fericire. Numai că aceasta, neavând aici pe pământ valoare de întrebuințare le-a mai dat acestor oameni tineri o șansă: să caute fericirea sub pământ...

LUCIAN GRUIA (n. 1 iulie 1950, municipiul Dej, jud. Cluj), absolvent al Facultății de Electrotehnică din cadrul Institutului politehnic „Traian Vuia" din Timișoara, este membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Proză București, din anul 2002. A debutat cu poezii în revista „Amfiteatru", nr. 5/1975 la rubrica PRIMELE, condusă de Constanța Buzea. Până în prezent, a publicat 24 de cărți dintre care: patru de versuri, patru de proză scurtă, șase de comentarii literare, șase dedicate operei sculptorului Constantin Brâncuși, una despre opera lui Lucian Blaga – *Lucian Blaga – Universul clepsidră și matricea stilistică*, una intitulată – *Triptic spiritual: Eminescu, Blaga, Brâncuși*, una intitulată *Eminescu, Blaga, Brâncuși – nocturnul, crepusculul și diurnul spiritualității românești* și una despre personalitățile noastre care au caracterizat specificul românesc – *Românii în oglinda timpului*. A obținut numeroase premii literare dintre care amintim: Premiul PRO-FILM pentru ideea de film „Culorile neliniștii" decernat în 1990 de PRO-FILM PRODUCTION GROUP (director Dinu Tănase); Premiul pentru eseu la Festivalul internațional „Lucian Blaga", Sebeș, 2012; Premiul pentru volumul *Mitul lui Narcis. Studii și cronici literare* (Edit. Limes, Cluj-Napoca, 2014), la Festivalul „Sensul iubirii", Drobeta Turnu Severin, 2014; Premiul pentru exegeză blagiană pentru volumul *Lucian Blaga, universul clepsidră și matricea stilistică* la Festivalul Internațional „Lucian Blaga", Sebeș, 2014; Premiul „Mihai Eminescu" pentru critică literară la Festivalul Internațional „Mihai Eminescu", Drobeta Turnu Severin, 2015; Premiul I pentru monografii, pentru volumul *Brâncuși și reveriile materiei*, la concursul național „Vrancea literară", Panciu, 2015 etc. Lucian Gruia se manifestă cu egală dedicare, putere de sinteză și talent atât în poezie, cât și în proză și cronică literară, reușind să focalizeze cu luciditate grăuntele de aur al inefabilului din marea de nisip a unei realități convulsionate, controversate și absurde. (**Victoria Milescu**)

Lucian Gruia

DESTIN SFERIC

Încă de la naștere, fiecare om
Devine captivul unei sfere de carne
Cu care Dumnezeu și Diavolul
Joacă biliard.
Întâi lovește cu tacul Dumnezeu,
Umplând cu har
Trupurile labile.
Unele se înalță grăbite la cer,
După prima pălitură.
Apoi urmează Diavolul
Să le trimită în Iad,
Pe cele mai *slabe de înger*.
În final, jocul rămâne nedecis,
Dar pe pajiștea verde
Nu mai rămâne nici o bilă.
După o duminică de odihnă,
Partida următoare poate începe.

SPERANȚA

După zeci de ani grei, de lectură năprasnică,
încercări încrâncenate de a scrie versuri,
perseverări nebunești,
iluzii, amăgiri, disperări, arderi și stingeri,
am publicat, în sfârșit, pe banii mei
adunați cu multă trudă,
lucrând în schimburi de noapte
la depoul de tramvaie Dudești, din capitală,
volumul de versuri SPERANȚA.
Pe coperțile Sale am reprodus fotografia color
a unei lumânări aprinse în noapte.
Editură mi-a fost LINIȘTEA.
Am dus-o fuga la librăria ILUZIA și am ocupat
un raft întreg cu multe exemplare
ale minunatei mele cărți,
ba și în vitrină am așezat câteva,
împreună cu un afiș mare
în spațiul noutăților editoriale !
Am așteptat cu înfrigurare câteva zile
și țuști la librărie:
– S-a vândut ceva ?
– Nimic bătrâne, nimic.
– Cum așa ? E o carte foarte bună.
– O fi, dar lumea abia are bani pentru mâncare,
nu și pentru cărți.
Am plecat foarte dezamăgit și am revenit după alte câteva zile,
nu se vându-se nimic.
M-am dus atunci cu cărțile lângă o tarabă
cu zarzavaturi, la piață.
Lumea zâmbea văzându-mi volumele pe masa pliantă,
unii chiar le răsfoiau amuzați, cineva chiar a mărturisit că sunt frumoase,
dar de cumpărat nu a cumpărat nimeni.
M-am dus la restaurantul Uniunii Scriitorilor
Toți așteptau să le dăruiesc câte o carte,
ceea ce am și făcut.
Apoi m-am dus la alte restaurante, de lux,
dar nici un magnat
nu a dorit să cumpere nici o carte.
Apucându-mă disperarea, am comandat la
Serviciul de pompe funebre, un coșciug, mic,
din mahon,
căptușit cu dantele, mătăsuri și catifea
numai bun să încapă cartea.
Am alergat la preot să-mi oficieze slujba
de înmormântare creștinească a SPERANȚEI.
Am dorit să fie îngropată în pământul trupului meu,
în piept, în locul coastei din care
Dumnezeu a făcut-o pe Eva.
Spre surprinderea mea, preotul Posomorâtu a acceptat,
contra costului unei înmormântări obișnuite:
– Că doar tu te îngropi, nu-i așa ?
– Desigur părinte, ce rost mai are să trăiesc fără SPERANȚĂ ?
Mi-am pregătit un praznic de pomină, cu fripturi,
vin din belșug, țuică
Și am invitat pe toți prietenii mei scriitori:
critici literari, poeți, prozatori, directori de edituri etc
(ce dracu o fi cu ei că sunt așa înfometați ? - m-am întrebat deseori,
văzându-i la lansările de carte unde rad și sting tot, dar cartea n-o cumpără și
nu o citesc chiar dacă o primesc gratis !)
Și preotul a început slujba citindu-mi stâlpii:
Eminescu, Blaga, Arghezi, Coșbuc, Bacovia,
Lorca, Rilke, Montale, Elytis etc
Apoi, m-am întins pe iarbă și fiecare a venit
să de-a o lovitură de târnăcop în pieptul meu,
în carnea mea întărită de vârstă și necazuri.
Sângele curgea șiroaie, invitații râdeau,
criticii loveau cel mai cu sete
poeții se strâmbau de plăcere.
La început, mă durea îngrozitor, apoi tot mai puțin.
În sfârșit, cartea a fost îngropată
în locul coastei scoase cu forcepsul
după ce a fost ferăstruită cu drujba.
Da, acum eram mulțumit, am încremenit senin, zâmbind.
Și s-a încins o petrecere pe cinste,
toți dănțuiau, mâncau și beau;
vinul le șiroia prin bărbile neîngrijite, grăsimea fripturilor le mânjea mâinile.
După ce au obosit de înfulecat, cineva a rostit:
– Ce să facem pentru pomenirea poetului ?
După o îndelungată pauză, o voce timidă a șoptit:
– Să-i citim un poem din SPERANȚA.
O clipă s-au uitat mirați unii la alții și au decis:
– Bine, să auzim:
Și cineva, urcat pe un scaun a citit.
S-a făcut liniște. După ce a terminat lectura,
publicul a aplaudat:
– Frumoasă poezie, ia să mai citim una.
Și așa au citit toată cartea.
Apoi, fiecare a luat câte un exemplar și a plecat.
Sufletul meu privea detașat de lângă streașina casei.
Nu mai știu ce s-a întâmplat după asta,
pentru că m-am înălțat.

VIAȚĂ DE UNICĂ FOLOSINȚĂ

M-am născut învins,
Pentru că mi s-a dat o viață de unică folosință.
Mă târăsc ca un melc,
Port în spate cochilia protectoare a eului,
Las în urmă o dâră de sânge.
Unii au încercat să-mi sfâșie sufletul,
Ori să mi-l murdărească strivindu-l cu bocancii,
Dar el, divinul,
Nu poate fi distrus.
Loviturile m-au întărit,
Am devenit mai puternic,
Cicatricele m-au imunizat.
Dar ce folos, dacă mi s-au dat:
O viață de unică folosință
Și o moarte de unică folosință !

ȘOSELELE, CELE MAI LUNGI CIMITIRE

Deasupra șoselelor, cele mai lungi cimitire din istorie,
Plutește pâcla albă a sufletelor celor
Striviți de autoturisme, tiruri, camioane, motociclete.
Iată trupurile sfârtecate văitându-se
Sub roțile mașinilor, lovite de parbrize, frânte pe capote.
Corpurile astrale ale Doinei și Ion Aldea Teodorovici
Și-au astâmpărat dorul de Eminescu;
Grigore Vieru și-a regăsit România reîntregită;
Laura Stoica nu mai este actrița grăbită;
Alexandru Coșbuc urcă pe motocicletă
Calea Raiului;
Albert Camus a devenit mai impasibil decât *Intrusul*
Său criminal și absurd;
Sufletele morților, la Podgorica, în Muntenegru
Au rămas agățate patruzeci de zile,
De tufișurile și buruienile stâncilor prăpastiei,
Până când s-au înălțat la cer -
O mare de bărbați, femei, copii
Se revarsă deasupra șoferilor
Tăindu-le beregatele,
Umbrele călăilor și victimelor devin un nor compact,
O ceață prin care cerul se întunecă;
Noaptea veșnică învăluie
Șoselele, cele mai lungi cimitire din istorie,
În care lumânările sunt farurile mașinilor.
Oase, bare de protecție contorsionate, lumânări, sânge.
Și țipete, țipete, veșnice țipete !

CLEPSIDRA

Suntem clepsidre de carne
Prin care curge sânge.
Din cupa superioară a Dumnezeului biblic,
Prin orificiul îngust al inimii,
Îngerii nu pot coborî din cauza aripilor.
În cupa noastră inferioară,
Iubim, urâm și murim.
Clepsidra e transparentă
Ca un mat de oaie pentru cârnați.
Cineva privește, din exterior,
Zbaterea noastră.
Cine ?

PISICILE MELE NEGRE

De când m-am angajat în câmpul muncii,
În jurul blocului unde locuiesc,
S-au aciuiat o mulțime de pisici negre.
De câte ori mă certa șeful,
Prindeam câte o pisică neagră și o vopseam în alb.
După ce le-am vopsit pe toate, am crezut că
Voi scăpa de necazuri
Și totul va fi bine.
Dar pisicile mele albe fătau tot pui negrii,
Așa că m-am resemnat: nu voi scăpa
De ghinioane niciodată.
Acum, m-am pensionat și am timp berechet
Să mă ocup de pisicile mele negre
Care *mi-au* scos peri albi.

STILISTICĂ

Puternicilor zilei

Sinceritatea alunecă pe invective,
Fățărnicia încalecă buna credință,
Puterea urcă treaptă cu treaptă,
Scara spinărilor resemnate,
Antonimele devin omonime.
Din vârful piramidei fatale
Ce ușor îmbrățișezi lumea resemnată
(La bază se trăiește o viață abreviată).
Zilele trec fericite:
Epopei, ode, cantate
Dar moartea vine fără stilistică.

POVESTEA LUI BRÂNCUȘI

Viața lui Brâncuși a fost un basm.
Încă de la *Începutul lumii*, Constantin
Legăna ezitarea *Pinguinilor*,
Picura tăcerea în zvâcnirea *Peștilor*,
Scăpăta lumina în cântecele *Cocoșilor*,
Din cărămizi străvezii construia
Zborul *Păsărilor văzduhului*.

Visător, în *Templul Iubirii*,
Pe altarul sângelui încins,
Polisa *Sărutari* pentru Cosânzenele sale:
Eileen, Principesa X, Domnișoara Pogany.

Când magma sticlei timpului,
Prelinsă din artere,
A spart în țăndări cimentul atelierului
Din Impasse Ronsin 11,
Măiastra sufletului său
A traversat în zbor *Masa Tăcerii,*
Calea Sufletelor Eroilor, Poarta Sărutului,
Și s-a oprit la *Coloana Nesfârșită.*

Aici, Brâncuși s-a înălțat la cer;
O clipă a mai fluturat barba-i albă –
Steagul unei patrii necunoscute -,
Și nu s-a mai întors niciodată.

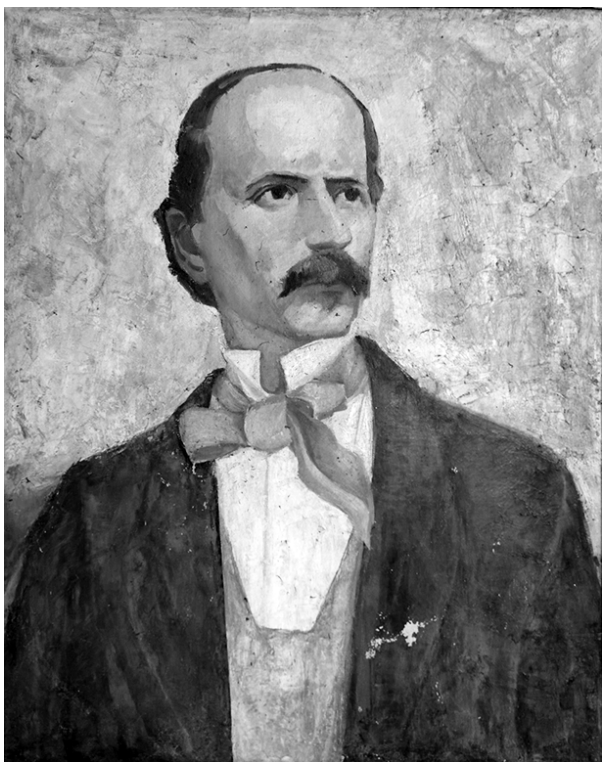
1825 – anul nașterii lui Dimitrie Bolintineanu

Teodor Vârgolici

Prima dată importantă din biografia lui Dimitrie Bolintineanu, incertă și controversată până acum, este data nașterii. Pentru a simplifica problema, Ovidiu Densușianu declară categoric: „Nu putem preciza anul nașterii lui Bolintineanu". Încă din timpul vieții poetului s-a propus ca dată a nașterii sale anul 1826. Cea dintâi mențiune a acestui an o întâlnim în lucrarea ziaristului I.G. Valentineanu, *Biografia oamenilor mari scrisă de un om mic*. De la acesta au preluat-o Aron Pumnul, în *Lepturariul românesc* și Iosif Vulcan, în *Panteonul Român – portretele și biografiile celebrităților române*.

După moartea lui D. Bolintineanu, anul 1826 a fost

***Portret Dimitrie Bolintineanu,* pictor Vasile Savonea**

susținut, în continuare, de Vasile Gr. Popu în *Conspect asupra literaturii române și literaților ei de la început și până astăzi în ordine cronologică*, de George Popescu, în *Dimitrie Bolintineanu, viața și operile sale*, apoi de I. Nădejde, în *Istoria limbei și literaturei române*, de Ioan Lăzăriciu, în *Istoria literaturii române* și alții.

O singură dată a fost propus anul 1823 și anume de către P. Chițiu, cu precizarea că această dată i-a fost comunicată de vărul poetului, I. Bolintineanu.

Recent, în cartea *Dimitrie Bolintineanu*, Ion Roman a pledat pentru anul 1824.

Data care a fost oarecum oficializată în istoria literaturii române este anul 1819. Această dată a fost pusă în circulație de Anghel Demetriescu în articolul publicat în *Analele literare*, an I, nr. 2, din 15 ianuarie 1866, p. 69. De atunci încoace aproape toți cei care au scris despre Dimitrie Bolintineanu, inclusiv principalii săi exegeți, consimt că anul nașterii poetului este 1819. În studiul *Scriitori progresiști între anii 1848-1859: D. Bolintineanu*, apărut în *Steaua*, nr. 11-12 din 1958 și nr. 3 din 1959, care reprezintă forma revizuită și completă a capitolului respectiv din *Istoria literaturii române*, G. Călinescu admite tot anul 1819. De asemenea, D. Păcurariu, în monografia *Dimitrie Bolintineanu* (București, Editura Tineretului, 1969, p. 9), subscrie la aceeași dată.

După părerea mea, nici una din datele enumerate mai sus nu este cea reală. Convingerea mea e că Dimitrie Bolintineanu s-a născut în 1825. Voi încerca, în cele ce urmează, să demonstrez acest lucru.

În lipsa unui act oficial, trebuie în primul rând să luăm în considerare propriile mărturii ale scriitorului. Astfel, într-o scrisoare adresată lui G. Sion, la 6 iunie 1856, D. Bolintineanu preciza: „Află că sunt de treizeci și unu de ani și trei luni și jumătate". Printr-un calcul aritmetic se poate deduce așadar că autorul legendelor istorice s-a născut în anul 1825, prin luna februarie. Această dată este însă contrazisă de poet în ziarul său *Dâmbovița*, an II, nr. 2, 21 octombrie 1859, p. 6, în care întâlnim notița următoare: „Redactorul nu s-a schimbat, este tot cel vechi, D. Bolintineanu, din satul Bolintinul din Vale, de ani 35, de lege creștină ortodoxă..." Din această notiță ar rezulta că poetul s-a născut în 1824. Dacă ne bazăm pe declarația din scrisoarea către G. Sion, din care reiese că s-a născut în 1825, prin februarie, înseamnă că în octombrie 1859, când publica notița din *Dâmbovița*, D. Bolintineanu era în vârstă de 34 de ani și 8 luni, ceea ce l-a determinat probabil să nu mai acorde atenție unei diferențe de 4 luni și să declare cifra rotundă de 35 de ani.

Propunând ca dată a nașterii anul 1819, Anghel Demetriescu se baza pe următorul argument. În volumul *Poesiile veki și noue ale D-lui Bolintineanu*, apărut sub îngrijirea lui G. Sion, în 1855, în timp ce poetul era în emigrație, se află poezia *La zioa aniversală*, datată 1845, care începe cu aceste două versuri:

„Douăzeci și șase astăzi au bătut
Ani ai vieții mele ce-n dar au trecut."

Anghel Demetriescu scădea 26 din 1845 și conchidea că D. Bolintineanu s-a născut în 1819. După opinia mea și potrivit unor fapte de istorie literară pe care le vom expune mai jos, G. Sion a datat poezia *La zioa aniversală* cu anul 1845 în mod eronat. De altfel nu e singura eroare de datare pe care o săvârșește în această ediție.

Convingerea mea este că poezia *La zioa aniversală*, în care D. Bolintineanu își preciza vârsta de 26 de ani, a fost scrisă la Paris, în timpul exilului, în anul 1851. De aici rezultă, iarăși printr-un calcul aritmetic, că poetul s-a născut în 1825, dată ce corespunde și declarației din scrisoarea ce i-o va adresa, câțiva ani mai târziu, la 6 iunie 1856, lui G. Sion. Din manuscrisul 3349, f. 85, aflat astăzi în Biblioteca Academiei, constatăm că la 9 octombrie 1850, din Paris, D. Bolintineanu îi trimite lui A. Hurmuzachi, pentru gazeta *Bucovina*, poeziile *La o paseră de pasagiu*, *Sărbătoarea ecsilatului*, *De ce sunt tăcut* și *Răsura*, însoțite de o scrisoare.

Poezia *Sărbătoarea ecsilatului* este însă reluată, sub o formă mult modificată, dar și cu unele versuri transpuse identic, peste un an de zile, în 1851, în poezia cu titlul *La zioa aniversală*, în care poetul își precizează etatea de 26 de ani.

Poezia *La zioa aniversală* a fost scrisă în 1851. La 6 octombrie 1851 D. Bolintineanu o expedia, din Paris, lui Vasile Alecsandri, împreună cu alte poezii și o scrisoare explicativă.

Să recapitulăm. La 9 octombrie 1850 D. Bolintineanu îi trimite lui A. Hurmuzachi poezia *Sărbătoarea ecsilatului*. Peste un an, la 6 octombrie 1851, îi expediază lui Vasile Alecsandri poezia *La zioa aniversală*, în care reia motivul și unele versuri din *Sărbătoarea ecsilatului*. Așadar, poezia *La zioa aniversală* nu a fost scrisă în 1845, cum credeau G. Sion și Anghel Demetriescu, ci în 1851. Dacă ar fi fost scrisă în 1845, poetul ar fi introdus-o, neapărat, în *Colecția din poesiile domnului D. Bolintineanu*, volum apărut în 1847 și cuprinzând întreaga sa producție poetică de până atunci. Poezia *La zioa aniversală* a fost inclusă prima dată în volumul *Cântece și plângeri*, apărut în 1852.

Din precizarea, în primele două versuri ale acestei poezii scrisă în 1851, că aniversează vârsta de 26 de ani, rezultă că Dimitrie Bolintineanu s-a născut în anul 1825.

(Teodor Vârgolici, *Când s-a născut poetul ?*
în „Sud", nr. 3, martie 1997, p. 3)

G. Apostoiu

Bolintineanu. Schiță de portret

Este deja un truism constatarea că Bolintineanu a intrat în atenția publică prin poezie. *Legendele istorice* au fost carte de învățătură pentru generații întregi.

„Nu vă urez viață, căpitanii mei !
Dimpotrivă, moarte, iată ce vă cei !
Ce e viața noastră în sclavie oare ?
Noapte fără stele, ziuă fără soare."

Exegeții lui, în unele cazuri, îl scot din cadranul timpului, vreau să spun din cadrul istoric al literaturii și culturii ignorând inconvenientele literaturii românești de dinainte de Eminescu și de Titu Maiorescu. Fidelă idealurilor pașoptiste, poezia lui Bolintineanu are, încă, o funcție socială evidentă, de inspirație națională. În cultura noastră Bolintineanu, scriitor romantic, apare într-un moment al acumulărilor cantitative. De prețuit la acest mare scriitor este dorința de a ridica scrisul românesc cât mai repede și cât mai deplin. El înțelege această misiune ca o datorie. Poemul *Conrad,* capodopera bolintineană, este un ecou dramatic al destinului istoric al românilor văzut în oglindă cu civilizațiile lumii.

Bolintineanu este un scriitor cult care îi cunoștea pe Shakespeare, Hugo, Byron, Alfred de Musset, Tasso, avea cunoștințe vaste despre istoria, literatura, arhitectura Antichității și a Evului Mediu. În retorta combinațiilor de care a avut nevoie pentru a-și scrie *Însemnările de călătorie* vom descoperi amploarea documentării sale livrești despre mersul civilizațiilor. Viziunea lui despre istorie, nu numai în publicistică, ci și în romane: *Manoil* (1856), *Elena* (1862) și *Doritorii nebuni* (1864) corespunde unei filozofii justificative: pentru el, istoria românilor are legitimitate în îndreptățirea și umanismul idealului pașoptist, cel al emancipării și unității românilor. „Umanitatea, natura, Dumnezeu sunt cele trei lucruri cu care am pus în contact pe cititori. Am căutat poesia în istorie, în patimile omenești, în spectacolul naturii și în contemplarea infinitului".

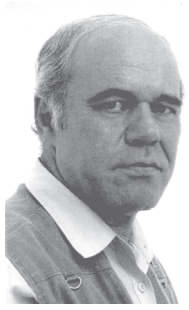
În călătoriile lui, scriitorul înregistrează cu discernământ „ce e rău și ce e bine", cum spune Eminescu. La Ierusalim este surprins – și dezolat – de silnicia negustorilor profanatori în goana după bani ai locurile sfinte în care s-a născut Isus. Bun prilej pentru a constata superioritatea de civilizație și pioșenia românilor: „Când spusei călugărilor (care în însoțeau, n.n.) că la noi poporul este mai înaintat în civilizație, căci el nici nu urăște, nici nu iubește pe oameni că au cutare sau cutare religie, ci îi privesc totdeauna după faptele lor, că orice rit și lege și că toți sunt înaintea lui Dumnezeu ca oameni, iar nu ca câni, călugării nu putură să crează". Călătoria lui la Ierusalim să petrece în preajma Paștelui. Scriitorul participă la slujbele pascale și notează. „Oameni mai din toate părțile lumii se adunaseră aici ca să dea tribut de recunoștință celui care învățase pe oameni să iubească și să sufere pentru fericirea neamului omenesc".

Iată lecția de umanism pe care ne-a lăsat-o D. Bolintineanu.

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XLX)

Între topos și atopos

Dl. Gheorghe Glodeanu, un fascinat de lumile ficționale

Florentin Popescu

În locul unei introduceri „tradiționale”, cum se procedează de obicei la orice cronică literară, permiteți-mi, stimați cititori, să reproduc aci o mărturisire care mi se pare a fi mai mult decât grăitoare.

„Cititor împătimit – ne spune autorul cărții pe care o vom prezenta ceva mai la vale –, am fost fascinat de lumile ficționale. În copilărie am trăit sub mirajul basmelor, după care am descoperit universul fabulos al miturilor. Această înclinație spre tărâmurile imaginare m-a îndreptat în mod firesc înspre capodoperele prozei fantastice. Am apreciat această literatură deoarece am conștientizat faptul că ea înseamnă altceva decât romanele de investigație socială pe care le propune marea literatură realistă. Imaginarul m-a cucerit prin faptul că reprezintă o fascinantă incursiune în inima misterului. Călătorind prin niște insolite lumi ficționale, am trăit o mirifică aventură fantastică... Plonjarea în imaginar îl obligă pe cititor la un subtil act hermeneutic prin decriptarea simbolurilor, a miturilor, a tainelor proliferante, a semnificațiilor oculte ale textului.”

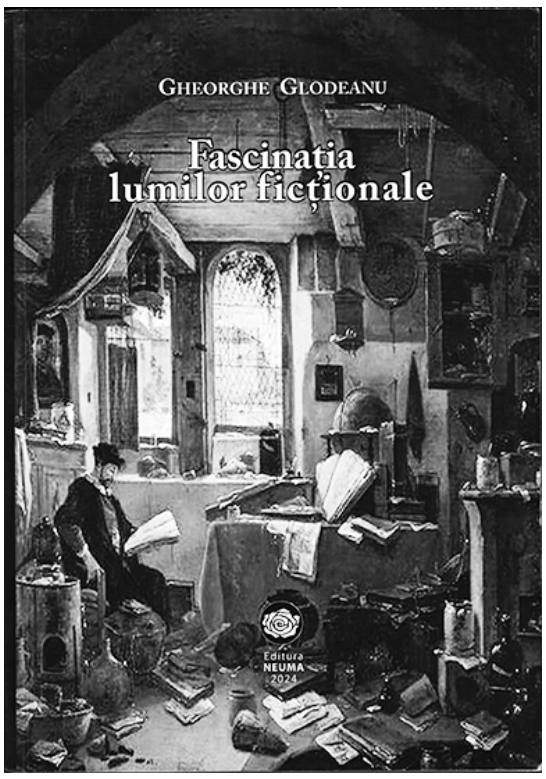
„Împătimitul cititor” care și-a explicat o anume opțiune în rândurile de mai sus nu este altul decât dl. Gheorghe Glodeanu, profesor universitar din nordul țării, de la Satu Mare și ceea ce am reprodus aci reprezintă o mărturisire de credință de la care au pornit și la care s-au întors studiile sale cuprinse în vol. „Fascinația lumilor ficționale” (Editura Neuma, 2024).

De altfel, acest „împătimit” al temei despre care este vorba nu era la prima „aventură” în spațiul cu pricina. În anul 2020 a publicat un studiu foarte aplicat și bine conceput, intitulat „Între real și imaginar în proza fantastică franceză din secolul al XIX-lea” și un altul sub genericul „Rătăcind printre himere. O panoramă a prozei fantastice”, pentru ca un an mai târziu să scoată de sub tipar „Mitografii. Incursiuni într-o bibliotecă mitologică”, iar peste un alt an „Incursiuni în imaginarul ezoteric”. Și pentru ca bibliografia temei alese să fie și mai deplin argumentată, în 2023 își întâmpina cititorii cu „Istoria prozei fantastice românești” – de unde se vede foarte clar că autorul s-a luat pe sine (și și-a luat și subiectul/subiectele) în serios, necum să fie un comentator ocazional.

Se poate astfel trage concluzia că vechea pasiune a copilului de odinioară a devenit la omul matur de mai târziu un demers conceput după cele mai serioase norme presupuse de studii cu înaltă ținută științifică, adresându-se nu doar aderenților sentimentali la tema în cauză, ci și celor specializați în elaborarea unor lucrări de anvergură.

Volumul de acum – elaborat în urma parcurgerii unei bibliografii vaste, de la noi și de aiurea – a fost gândit ca un summum de studii sugerate pe diverse și originale canale, mai ales de scriitori ale căror opere dacă nu fac trimitere directe la teme, idei, simboluri, în orice caz oferă subtile căi de înțelegere a modului în care pagina beletristică a asimilat elemente și factori de fantastic și ezoteric. Decelându-le, dl. Gheorghe Glodeanu a purces mai întâi la comentarea respectivelor „prezențe” din lucrările unor scriitori celebri, cei care ne-au dat cărți esențiale (multe dintre ele fiind accesibile și cititorilor români grație traducerilor apărute de-a lungul anilor).

Firește, fiecare volum de acest tip presupune zăbavă ceva mai îndelungată (ceea ce, practic, depășește dimensiunile unei cronici literare precum cea de față) și de aceea nu ne rămâne decât să citâm din cuprinsul studiului/studiilor câteva puncte de reper – ele însele sugestive chiar, și fără (sau înainte) de a parcurge lucrările pe care dl. Gheorghe Glodeanu le-a cercetat cu creionul în mână, cum se spune și abia mai apoi stabilind unghiurile analizei sale.

Tomul de față debutează cu un capitol care se cheamă „Mitul vrăjitorului/vrăjitoarei”, prezent într-o mare parte a literaturii europene (și nu numai), din mai vechi timpuri și până aproape de zilele noastre.

Este de remarcat din capul locului faptul că autorul de acum (poate dintr-o strategie auctorială, poate din alte considerente) merge, cum s-ar spune, la vârfuri literare: Thomas Mann, August Strindberg, J.L. Borges, Gustav Meyrink, John Updike, Shakespeare și bineînțeles Paulo Coelho, masiv tradus și în românește în anii din urmă.

Rând pe rând, aidoma cercetătorului care trece pe sub lupa microscopului microorganismele pe care și-a propus să le studieze, comentatorul „ficțiunilor” se oprește cu atenție asupra mitului transpus literar, sugerând pe de o parte modalități de creație, iar pe de alta punând în lumină originalitatea scriitorilor respectivi.

Un al doilea capitol („Mitul literar al omului artificial”) a fost consacrat Golemului din viziunea lui Gustav Meyrink și din cea a lui Egon Erwin Kisch. Pe un palier vecin se află mitul lui Frankenstein, prezent la Mary Shelley și la H.P. Lovecraft.

Iavaș-iavaș, vorba turcului, autorul realizează o serie de pagini în care propune cititorului (cu adnotările de rigoare) veritabile tururi de orizont prin cărțile aduse ca întăritoare ale demonstrației.

Pe a treia poziție a analizelor au fost plasate două teme pe cât de diferite în aparență tot pe atât de bine legate între ele prin elemente și componente ce nu pot fi admise: „Funcțiile inițiatice ale basmului (argumentate cu un scriitor precum Johann Wolfgang Goethe. În treacăt fie spus, aci s-ar putea reține și o serie de basme din folclorul românesc, însă acest demers a fost lăsat în seama altor cercetători) și „Puterea plantelor de vrajă. Mitul mandragorei”.

„Fascinația fantasticului” (cap. V) ni se pare a avea rolul interludiului din muzică, dl. Gheorghe Glodeanu simțind nevoia să revină pe pământ românesc, respectiv la câțiva autori, între care capete de listă sunt, evident, Mircea Eliade și Ion Petru Culianu. În ce-l privește pe primul focalizarea se petrece pe *misterul luminii*, iar la cel de al doilea sunt remarcate comentarii surprinzătoare, neașteptate, precum cel despre *Limba Creației*.

Este interesant de observat că, aflat în căutarea unei anume continuități a miturilor mai vechi în scrierile contemporanilor, autorul se oprește și la patru scriitori contemporani cu noi: Gabriel Chifu, Ștefan Mitroi, Horia Bădescu și Lucian Vasile Szabo, analizându-le scrierile dintr-un unghi din care n-au mai fost privite până acum. Se înțelege aproape de la sine că în acest chip propune și o nouă perspectivă deschisă de lectură, atât asupra ideii propriu-zise care a stat la baza scrierii/scrierilor, cât și asupra personajelor.

După menționatul interludiu (sau pseudointerludiu) ni se sugerează lectura romanului „Sub soarele lui Satan”, de Georges Bernanos, o carte pe care comentatorul o socotește a fi o ilustrare a „păcatului și a mântuirii”.

În fine o „Addenda” vine să întregească în mod fericit acest vast eseu, întrucât în ea află, atât „meditații despre arta romanului modern, pornind de la Milan Kundera”, cât și opinii despre „cum se scrie un roman” (cu trimitere la Dumitru Țepeneag), apoi sugestia potrivit căreia o autoare, Ruxandra Csere Cesereanu, poate fi situată la hotarul dintre realitate și ficțiune. Un exemplu grăitor de ceea ce înseamnă *fascinația nevăzutului* d-lui Gheorghe Glodeanu i se pare a fi un autor prea puțin ori aproape deloc cunoscut publicului: Bogdan Mihai Mandache.

În mare măsură lucrare de pionierat, „Fascinația lumilor ficționale” nu numai că se citește cu mare interes și curiozitate, ci, în plus, ea reprezintă o izbândă critică peste care viitorii cercetători ai domeniului nu vor putea trece cu ușurință.

Arondată multelor istorii literare de până acum, ea vine să umple un gol și totodată să provoace o sumă întreagă de meditații și reflecții.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (XXI)

Florentin POPESCU

La 9 mai anul acesta se împlinesc exact 130 de ani de la nașterea poetului, dramaturgului, prozatorului, eseistului și traducătorului Lucian Blaga, una din marile personalități ale culturii române. Aniversarea constituie din punctul nostru de vedere și un bun prilej de a arunca o repede privire asuprea imaginii, a portretului acestui scriitor așa cum l-au văzut și l-au imortalizat mari graficieni ai lumii.

Înainte de a trece în revistă respectivele realizări artistice, o datorie de conștiință ne cere, însă, să reproducem cel puțin una din multele aprecieri critice care s-au făcut și se vor mai face asupra creației lui Lucian Blaga.

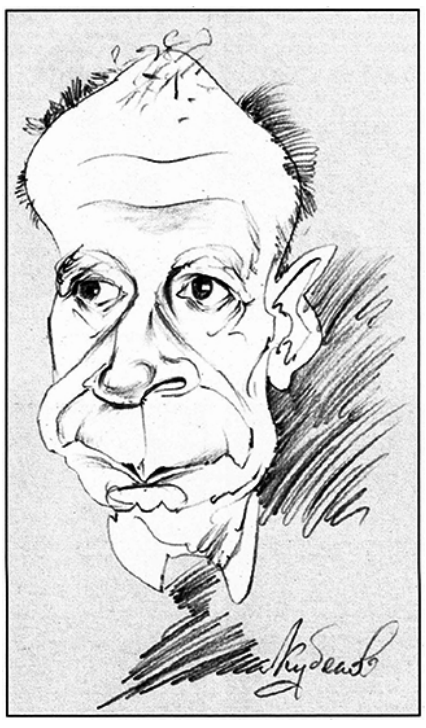
Și fiindcă în genere, în rândul publicului larg el este cunoscut în primul rând ca mare poet, să ne oprim la opinia lui Vladimir Streinu, care mi se pare a fi foarte grăitoare: „Lirism gnoseologic, lirismul lui Blaga se constituie din aspirația spiritului său la cunoașterea totală. Descoperind pretutindeni în lume numai taine nedeslegate, ciudățenii (sensul vechi, slavon), adică minuni, poetul este un miraculat. El a dat de cu vreme de izvoarele propriei poezii, pe care, formulându-le mai întâi ca pe niște enunțuri de teoreme ale misterului cosmic, le va demonstra liric în versuri și teoretic într-o operă de gânditor, care este și cea mai cuprinzătoare și înaltă construcție națională ce a fost impusă vreodată iraționalului.”.

Evident, realizarea oricărui portret grafic presupune nu doar talent din partea pictorului, ci și un spirit de observație foarte ascuțit, poate chiar ieșit din comun. Virtuți pe care le-au avut/le au și cei douăzeci și trei de artiști plasticieni de pe întreg mapamondul care s-au oprit asupra figurii lui Lucian Blaga. Acei artiști pe care autorul „Poemelor luminii” i-a inspirat au fost: Joanne Brooker, Erico Ayres, Jottas, Sergio Raul Morettini (toți din Brazilia), Dai Pei Cheng, Wu Jianjun (China), Guaico, Jose Ricardo Rojas Perdomo, Ricardo Contreras Cortes (Columbia), Alejandro Leyva (Cuba), Ralf Conrad (Germania), Ram Prasad (India), Yayak Yatmaka (Indonezia), Ghobad Emamifard, Hamed Nabahat (Iran), Carlo Squillante (Italia), Ibragim Kubekov (Kazahstan), Ian Baker (Marea Britanie), Omar Zevallos (Peru), J. Kalvellido (Spania), Talal Nayer (Sudan), Nigolaj Kapusta (Ucraina), Imre Gaspar (Ungaria).

Din dorința de a fi cât mai original și de neimitat, unii artiști ne-au oferit ciudățenii mai greu de înțeles. Pentru Erico Ayres poetul român se înfățișează ca un fel de piramidă în vârful căreia stă chipul scriitorului – la care au fost puse în evidență fruntea mare și mustățile (deși, se știe, Blaga n-a purtați mustăți niciodată). În ce-l privește pe ungurul Imre Gaspar , ciudățenia este și mai mare: poetul este o lebădă cu cap de om, iar la Nigolaj Kapusta capul scriitorului pare a ieși direct din valurile mării.

Cel mai impresionant chip ni se pare a fi cel semnat de Ibragim Kubekov din Kazahstan. La el semnele distinctive sunt ochii foarte vii și obrajii sunt umflați – ca și cum personajul fie că ar avea ceva în gură, fie că a strâns acolo un invizibil și mic balon de aer care așteaptă să fie dat afară.

Cei 23 de pictori inspirați de Blaga ne-au dat un fel de minigalerie de grafică, în care fiecare chip are personalitate și exprimă câte ceva din portretul adevărat, cel „fotografic” al unei personalități culturale proeminente și inconfundabile, ca și opera lui.

Lucian Blaga văzut de Ibragim Kubekov

La braț cu Virgil Cioflec, prin Muzeul de Artă din Cluj

Luminița Cornea

După-amiază de duminică. În fața Muzeului de Artă din Cluj-Napoca am întâlnire cu fetele din „Grigorescu”, mai precis, cu prietenele mele: Mandalina, Rodica, Rozalia, Rozi, Viorica, toate din cartierul clujean „Grigorescu”. Sunt punctuale. Privim fațada impresionantă a Palatului Bánffy, indicându-le balconul unde vom ajunge peste puțin timp. Două dintre ele nu au fost niciodată în muzeul pe lângă care au trecut... de mii de ori în drumurile lor prin centrul Clujului. Nu-i nimic, mă bucur că au onorat invitația mea și au venit acum. Da, și curtea interioară ar fi de admirat, dar... Oare de cât timp nu a fost renovată ? Dar pe noi, vizitatorii, ne interesează Galeria Națională a muzeului pentru care ne-am achiziționat biletele de intrare. Intrăm.

Conduc fetele spre balconul privit din stradă. Bineînțeles că le voi fi ghid. Edificiul muzeului este o impunătoare clădire în stil baroc, construită de contele György Bánffy, în secolul XVIII, operă a arhitectului german Johann Eberhard Blaumann. Din 1951, Palatul Bánffy găzduiește Muzeul de Artă din Cluj. Frontispiciul rococo are blazonul familiei Banffy și șase statui ale unor personaje din mitologie (de la stânga spre dreapta): Hercule, Apollo, Marte, Minerva (Atena), Diana și Perseu.

Le conduc pe prietenele mele spre Galeria Națională, scopul vizitei noastre, nu fără a ne opri câte puțin și la exponatele din celelalte săli. Invitația mea a fost expresă pentru tablourile din colecția Virgil Cioflec, deoarece prietenele mele cunosc preocuparea mea, cercetarea activității și operei cărturarilor din familia Cioflec, deci și Virgil Cioflec.

Ofer informații preluate de pe site-ul muzeului. Muzeul de Artă din Cluj, în forma sa actuală, a luat ființă în martie 1951, pe baza Ordinului Consiliului Local al orașului, Legea nr. 49, și reunea două fonduri principale: colecția Virgil Cioflec, donată Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, pe de o parte, și picturile și sculpturile Muzeului Ardelean, a cărui colecție fusese transferată la sediul actualului muzeu în anul 1952.

Ajungând în sălile din Galeria Națională a Muzeului de Artă,

le spun prietenelor mele câteva cuvinte despre istoricul colecției care urma să ne desfete privirile. Avocatul și omul de cultură Virgil Cioflec (1876-1948), ca urmare a influenței prietenului și profesorului Sextil Pușcariu (1877-1948), hotărăște donarea colecției sale de artă Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj. Lingvistul Sextil Pușcariu, în volumul său de memorii, mărturisește despre importanța donației: „*Cine cunoaște colecția aceasta în care peste 20 de pânze de Grigorescu, din cele mai reprezentative, stau alături de tot atâtea tablouri de Luchian, fără îndoială cele mai frumoase din câte poetul culorii le-a pictat, își dă seama despre valoarea donației.*”[1]

La 1 noiembrie 1929 se alcătuiește o comisie de specialiști formată din pictorii Camil Ressu, Jean Al. Steriadi și Nicolae Tonitza, care estimează colecția la valoarea de 7.546.000 lei. În urma acestei evaluări, se decide ca suma de 3.000.000 lei să fie depusă pe numele donatorului (de fapt Asociația „Virgil Cioflec”), care prevede, în contractul final din 20 iunie 1930, ca suma obținută să fie folosită pentru achiziții ulterioare în vederea îmbogățirii colecției. În ședința din 5 mai 1930 a senatului universității, rectorul Emil Racoviță este împuternicit să semneze actul final autentificat de către Ministerul de Instrucție (nr. 19.488 din 3 iunie 1930). Plata sumei finale se decide prin jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 1502, întărit prin decretul Regal nr. 3315 din 20 septembrie 1930.

Operele donate de către Virgil Cioflec, acest mecena al Clujului interbelic[2], au fost găzduite la sediul Institutului de Studii Clasice al Universității „Regele Ferdinand I”, în trei săli, fiind organizate de către pictorul Catul Bogdan. Inaugurarea expoziției permanente a avut loc în data de 21 octombrie 1930, în prezența donatorului și a directorului institutului, profesorul Panaitescu, avându-i ca oaspeți de cinste pe Regele Carol al II-lea și pe Regina Maria.

Primul catalog al colecției a fost conceput de către profesorul Emil Panaitescu în anul 1930, iar trei ani mai târziu Virgil Vătășianu, proaspăt întors de la studiile sale de doctorat din Viena, elaborează o versiune mai complexă a colecției. Prima sală a fost destinată în totalitate capodoperelor lui Nicolae Grigorescu, cea de-a doua lui Luchian, iar ultima, celorlalte opere.

Grupul nostru s-a oprit puțin în fața tablourilor pictate de Sava Henția (1848-1904), moment în care am arătat volumul V*irgil Cioflec. Contribuții bibliografice*, care are pe copertă portretul lui Virgil Cioflec realizat de Sava Henția în anul 1900. În prezent, acest tablou, ulei pe pânză, de dimensiuni impresionante (190 / 150 cm) se află la Muzeul Municipal din Sebeș, alături de mai multe opere ale lui Sava Henția, născut în localitatea Sebeșel, în apropierea municipiului Sebeș.

Ștefan Luchian, *Zizi Cioflec,* 1905, Muzeul de artă Cluj-Napoca

În continuarea vizitei noastre, ne-am oprit mai mult în sălile dedicate pictorilor Nicolae Grigorescu (1838-1907) și lui Ștefan Luchian (1868-1916). Virgil Cioflec i-a apreciat în mod deosebit, le-a cumpărat lucrări și le-a dedicat două albume-monografii, apărute în 1924 (*Luchian*) și în anul 1925 (*Grigorescu*). Ambele albume (primele referitoare la acești mari pictori) cuprind câte o parte introductivă, adevărate studii de artă, publicate de noi, în integralitate, în volumul tipărit de Editura Sud, în anul 2021[3].

Prietenele mele se opresc îndelung asupra picturilor semnate de Nicolae Grigorescu, despre care Virgil Cioflec afirmă: „*Acest artist și-a găsit inspirația în chiar ființa poporului nostru*”. Privim o pictură înfățișând un car cu boi. Sunt vestite carele cu boi ale lui Grigorescu, cele care umblau „*pe toate drumurile*”, cu boi care „*se opintesc cât pot să scoată din făgaș căruța încărcată de povară, sau merg agale cu carul plin de fân, calcă pașnici sub cerul care amenință a ploaie, coboară pe lângă pădure, trec gârle ca să ajungă la hanurile unde poposesc. (...). Fără monotonie, mereu altele, carele cu boi ale lui Grigorescu se duc și vin ca dintr-un fund de poveste.*”[4]

Recomand prietenelor mele volumul amintit, din care citez. Le las să-și odihnească privirile asupra picturilor. Ajungem în sălile dedicate pictorului Ștefan Luchian, față de care Virgil Cioflec a manifestat o adevărată prietenie.[5] Criticul de artă recunoștea, în toată ființa pictorului Luchian, superioritatea geniului. Privim tablourile. Remarcăm însemnarea „din colecția Virgil Cioflec”. Le orientez pe vizitatoarele mele spre tabloul *Bucătăria călugărească* și le rog să privească imaginea, asociind cele spuse de mine cu ceea ce sugerează pictura lui Luchian. Reproduc un scurt fragment din studiul-prefață la albumul *Luchian,* în care Virgil Cioflec face referire, la început, la o scrisoare primită de la Luchian, apoi urmează o încântătoare descriere a tabloului :

„Și într-un pasaj mai la vale, cu o izbucnire bruscă și popular, care îl făcea atât de simpatic, urmează: „Între altele ce crezi tu că am mai croit ? O bucătărie ! Dar știi de-alea vechile, cam de vreo două sute optzeci de ani”. E vorba de o lucrare din cele mai reușite: Bucătăria călugărească, cu cratița, satârul, strecurătoarea spânzurate în cui, cu tingiri pe foc; nu-i decât o biată cuhnie afumată de călugări și tremură în lumina ca o cămară împărătească ! Cu cât gust sunt așezate uneltele acelea disprețuite de bucătărie, pe care le știm foarte bine și la care nu ne uităm niciodată; cratița cu fundul pleznit, pata albastră a unui capac pus pieziș în firidă, ușa cuptorului puțin deschisă, târna și blidul de pe jos, sunt note unice. Atmosfera e atât de caldă, gamelele acelea de alb atât de nuanțate, e atâta viață în acest interior din alte vremi, încât ne așteptăm să intre cu rantia în brâu un călugăr speriat, că i se ard bucatele pe plită. În liniile ei simple, juste, atât de arhitectonice, fără cea mai mica rigiditate, de un perfect echilibru, bucătăria călugărească de la Brebu are măreția și solemnitatea unui altar.”

În aceeași sală, una dintre prietenele mele mi-o ia, oarecum, înainte și mă întreabă cine este în tabloul intitulat *Zizi Cioflec*. Nu este nicio însemnare. Poate un vizitator oarecare admiră frumusețea trăsăturilor femeii din tablou și rămâne cu atât. Un altul, care a citit sumara însemnare și a aflat numele femeii pictate, se întreabă dacă există vreo legătură între numele donatorului (colecția Virgil Cioflec) și numele femeii zugrăvite de pictorul Ștefan Luchian. Greu de știut ! Custodele de sală nu te poate lămuri. Dar ce frumos este să aflăm că Zizi Cioflec este soția lui Virgil Cioflec ! Zenobia-Zizi Cioflec, cea care i-a fost alături o viață ! Sextil Pușcariu își amintește de casa lui Virgil Cioflec din București, „*împodobită cu pânzele lui Grigorescu, Luchian și alți pictori români*”, unde se simțea ca acasă. În același context, o evocă pe soția lui Virgil Cioflec, care „*pentru prietenii bărbatului ei avea întotdeauna o vorbă caldă și o solicitudine de excelentă gospodină, se pricepea să facă din lăcașul din strada Dorobanților un cuib în care te simțeai nespus de bine.*”[6] Doamnele, prietenele mele, admiră tabloul, impresionate de frumusețea femeii pictate, îngemănată cu frumusețea caracterului.

Atașăm acestui articol reproducerea tabloului *Zizi Cioflec* de Ștefan Luchian. Mulțumim domnului dr. Lucian Nastasă-Kovács, manager al Muzeului de Artă Cluj-Napoca, pentru acordarea dreptului de folosință asupra acestei imagini – tablou, care se află în prezent în patrimoniul Muzeului de Artă din Cluj-Napoca.

Încheiem vizita la muzeu, îndreptându-ne spre sala „Tonitza”, unde admirăm bustul în bronz al filantropului Virgil Cioflec, realizat de Dem. P. Anastase (1899-1977), sculptor, pictor, ilustrator, profesor. Spre amintire, ne fotografiem toate, îmbrățișând bustul, luându-l la braț pe Virgil Cioflec, parcă mulțumindu-i pentru clipele de admirație dăruite.

În concluzie, vă rog să nu mă învinuiți că nu am dat posibilitatea prietenelor mele să vadă întregul muzeu, de data aceasta. Este un privilegiu că putem să vizităm un muzeu de mai multe ori. Uneori, într-un muzeu mare, este chiar imposibil să vezi totul într-o singură vizită. Obiectivul meu a fost de a arăta prietenelor câteva dintre tablourile colecției Virgil Cioflec, un cărturar drag sufletului meu. Poate și de a le trezi curiozitatea și interesul de a se îmbogăți sufletește. Poate, chiar dorința de a transmite și altora informații despre bogăția culturală a Muzeului de Artă din Cluj-Napoca. Vom revenim, poate, într-o altă stare de spirit.

---

[1] Sextil Pușcariu, *Călare pe două veacuri. Amintiri din tinerețe (1895-1906)*, București, Editura pentru literatură, 1968, p. 219.

[2] Mircea Popa, *Virgil Cioflec – creatorul Pinacotecii din Cluj*, în *Povești despre Cluj*¸ volumul X, editat de Asociația „Vechiul Cluj”, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2024, p. 221-229.

[3] Luminița Cornea, *Virgil Cioflec. Contribuții biobibliografice*, prefață de Vasile Grigore, Editura Sud, Bolintin Vale, 2021, 152 p. + 13 ilustrații.

[4] Luminița Cornea, Op. cit., p. 59.

[5] Luminița Cornea, *O prietenie adevărată: Virgil Cioflec și Ștefan Luchian,* în revista *Sud*, anul XXV, nr. 3-4 (241-242), martie-aprilie 2021, p. 19.

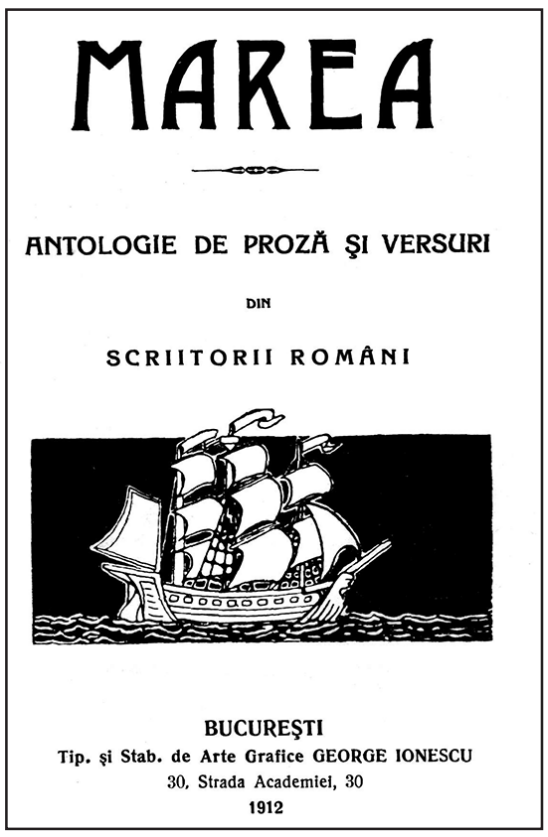
[6] Luminița Cornea, *Istorie literară: Virgil Cioflec - Scrisoare din Mârșa*, în revista *Sud*, anul XXVIII, nr. 7-8 (280-281), iulie-august 2024, p. 16-17.

Nicolae Scurtu

DIMITRIE BOLINTINEANU ÎNTR-O VECHE ANTOLOGIE ROMÂNEASCĂ

Încă de la începutul secolului douăzeci, interesul pentru poezia și proza *Mării* a stimulat curiozitatea unor pasionați cunoscători ai farmecului și ai extraordinarelor imagini marine existente în operele unor scriitori, cărturari și publiciști.

MAREA

ANTOLOGIE DE PROZĂ ŞI VERSURI

DIN

SCRIITORII ROMÂNI

BUCUREŞTI
Tip. şi Stab. de Arte Grafice GEORGE IONESCU
30, Strada Academiei, 30
1912

Un caz special, în acest sens, îl constituie activitatea pe tărâm cultural și literar, a publicistului Constantin C. Tonegaru, căpitan de cursă lungă, cu studii de specialitate, care a elaborat câteva cărți, ce stau mărturie, până astăzi, despre pasiunea pentru călătoriile pe mare.

Aceste cărți sunt *Pe apă. Jurnal de bord* [1904]*, Biblioteca marinarilor* (1912), *Marea. Antologie de proză și versuri din scriitorii români* (1912) și *Poezia mării*. *Antologie* (1913), în care antologatorul adună și adnotează, cu pricepere, opere închinate *mării.*

În antologia *Marea* (1912), pe lângă alți scriitori români, îl include, așa cum e și firesc, și pe Dimitrie Bolintineanu cu poezia *Mehrube*, pe care o reproduc din cartea *Florile Bosforului*, pe care a scris-o în exil, pe când locuia în Constantinopol.

După evocarea Bosforului și a frumuseților sale, Dimitrie Bolintineanu înfățișează iubirea lui Selim Sultanul pentru Mehrube, o tânără răpită din Carpați, de o rară feminitate și gingășie.

Dialogul dintre cei doi se constituie în relevante declarații de dragoste, care nu izbutesc să înduioșeze inima fecioarei din munții Carpați.

În final, tânăra romîncă mărturisește, fără echivoc, «Că în altă țară era alt amor !», desigur în România.

Impresionează faptul că Dimitrie Bolintineanu își focalizează atenția pe jocul inimii și al privirilor celor doi îndrăgostiți.

Întâlnim, lucru rar pe atunci, în această poezie, substantive însoțite de câte trei epitete – „*Cu culori suave, magice, divine*” și *„Prin dumbrava verde, fragedă, umbroasă”,* ceea ce înseamnă o excelentă cunoaștere a compoziției literare și în special a versificației.

*

MEHRUBE

Ăsta e Bosforul de-unde s-aripează
Pe-al lor car de roze fragedele zori,
Din a cărui unde și-a făcut mirază
Bolta azurată, aurând de flori.
Ale sale fiice sunt strălucitore
Ca stelele de-aur rătăcind prin nori
Dulcea frumusețe este fugătoare,
Piere ca o rouă după dalbe flori.
Pe aici domnește blânda poezie
Ce din cupa-i de-aur varsă drăgălaș
Un profum de roze și de ambrozie
Care-mbată dulce sufletul gingaș.
E-ora când tresare lina Propontide
Sub al aurelei tinerel sărut,
Scânteind la focul stelelor splendide
Semănate-n fundul cerului plăcut.
Muntele Olimpul cu a lui cunună
De ninsori eterne se zărește-n fund:
Albele-i cosițe strălucesc la lună,
Se răsfrâng pe sânul golfului profund.
Însă cadrul dulce care ne răpește
Peste Propontide, se schimbă-n Bosfor:
Arta cu natura acolo s-unește
Să formeze cadrul cel mai răpitor,
Căci Selim Sultanul merge de primește
La giamia mare de la Top-hanè
O fecioară junâ ce îi dăruiește
Pe tot anul încă vechea Validè.
Ori și ce lumină ce-n Bosfor se frânge,
Își alungă forma ca un plop de foc;
Iar când vântul serii marea o restrânge,
Acești plopi de flăcări, se zdrobesc, se joc.
Peste fața mării, dalbe caicele,
Cu-odaliști cu văluri trec și se deșir,
Ca acele vise dulci și tinerele
Ce lucesc în fundul unui suvenir.
Aerul răsună de strigări voioase:
Augusta mireasă trece... vă-nclinați !
Ochii să nu vază grațiile frumoase
Și să nu profane farmecii curați.

Soarele apune peste Propontide:
Însă la suflarea valului cel lin,
Pare că se leagăn bolțile splendide
Dulce poleite de-aur și rubin.
Unda, încrețită de-aurele line,
Scânteie sub brâul stelei purpurat
Cu colori suave, magice, divine,
Ce încântă ochii, inima îmbat
Dar Selim se uită, din serai, pe mare,
Unde-aruncă boabe de mărgăritar,
Ce picând, formează fără încetare
Mii de grațioase cercuri ce dispar.
Lângă el se vede favorita nouă:
Capul ei pe mână cade gânditor,
Ochii săi de flăcări-noată-n dulce rouă;
Un surâs aură chipu-i răpitor.
– „Șterge aste lacrimi, răsfățată floare
Ce-am cules din munții vechilor Carpați”
La aceste vorbe alba plângătoare
Către el întârnă ochii lăcrămați:
„Strălucite Doamne, lacrimile mele
Cură pentru țara de-unde m-ai răpit...”
– „Dacă pentru asta râurează ele,
Șterge-Ie îndată, farmec înflorit !
Mehrubè ! aruncă dulcea ta privire
Pe-al acestor unde fraged legiver !
Numai focul tânăr din a ta privire
Poate fi mai magic pe pământ și-n cer !
Uită țara voastră, unde nu-nflorește
Sicomorul verde, unde nu vedem
Alcovanul tânăr care răspândește
În havuzu-mi verde, apa care bem”.
– „Colo unde raza unui dulce soare
Peste stânci uscate nu s-a spulberat,
Unde, ca fecioara într-o sărbătoare,
Cu flori dulci de aur câmpul s-a-mbrăcat,
Unde limba dragă, tânăr-amoroasă
Sună ca suspinul vântului ușor,
Prin dumbrava verde, fragedă, umbroasă,
Printre flori râzânde, eu aș vrea să zbor !”
– „Dar sub ceru-ți rece, omul nu iubește:
Inima îngheață de al [i]ernei vânt;
Dalba-ți frumusețe care ne răpește
Trece ca o floare lângă un mormânt.
Împărțește amoru-mi ! el e o comoară
Ce tot Răsăritul s-aibă ar voi !
Ai tu vreo dorință ? cine vrei să moară ?
Cine să trăiască ? spune, și va fi !”
– „Colo unde limba dulce și-amoroasă
Sună cu suspinul vântului ușor
Prin dumbrava verde, fragedă, umbroasă,
Inima mea zboară la un alt amor !”
– „Dacă numai astă perlă albioară
Face-atâtea cercuri pe acest Bosfor,
Câte nu ar face tânăra fecioară
Ce în altă țară are alt amor !”

Unda se despică, geme cu turbare;
Valurile albe cresc și se topesc;
Niște late cercuri se răsfrâng pe mare
Și la focul undei grațios lucesc.

Notă: Poezia *Mehrube* se reproduce din *Marea. Antologie de proză și versuri din scriitorii români*. București, Tipografia și Stabilimentul de Arte Grafice „George Ionescu”, 1912, p. 32-36. [*La care se adaugă și o succintă notă biografică despre Dimitrie Bolintineanu ce aparține lui Constantin Tonegaru*).

Încă o colaborare necunoscută a lui Nicolae Furcă

Recitind notele, fișele, precizările și informațiile privitoare la poetul Nicolae Ghe. Furcă (n. 8 martie 1900, Alexandria, jud. Teleorman – m. 4 aprilie 1932, București), constat, cu o oarecare surpriză, lipsa unor colaborări ale acestui scriitor așa de puțin cunoscut *ieri* ca și *astăzi*. Se știe că a debutat cu versuri în revista *Sufletul* din Alexandria în anul 1922 și a continuat să fie prezent și în alte publicații din acel areal geografic, spiritual și cultural, precum și în *Sclipiri literare și Scântei.*

Menționăm că poezii de ale sale s-au publicat și în revistele *Bilete de papagal, unu, Viața literară* și chiar în *Universul literar.*

Am semnalat, cândva, existența unor manuscrise inedite ale lui Nicolae Furcă, dintre care am și publicat câteva într-o revistă din Târgoviște.

De astădată semnalez existența unei traduceri din opera lui Marcel Schwob (1867-1905), poet, prozator și dramaturg simbolist, din care reține *Împărăția ei*, ce se publică în revista *Universul literar*[1].

Proza[2] aceasta ce aparține simbolismului conține elemente specifice fantasticului și un apreciabil număr de repetiții ce vin să accentueze ideea centrală.

Personajul ce suscită interesul cel mai acut este un *alter-ego* al autorului aflat în căutarea lui Monelle, prietena sa, dispărută în timp, și reapărută doar prin vocea ei.

Autorul evocă existența a trei *împărății*, *albă, neagră* și *roșie* fiecare simbolizând universuri fantastice.

Deși i se oferă cheia, care să deschidă *împărăția albă,* acolo unde ar putea fi Monelle, totul rămâne enigmă și tăcere.

Trebuie precizat că poetul Nicolae Furcă învățase temeinic limba lui *Voltaire* în cadrul Liceului „Ion Maiorescu” din Giurgiu, unde a fost un elev distins.

*

Împărăția ei
de Marcel Schwob

În noaptea aceasta citeam și degetul meu urmărea rândurile și cuvintele; gândurile îmi erau aiurea. Împrejurul meu cădea o ploaie neagră, oblică și tăioasă. Și flacăra lămpii lumina cenușa rece din cămin. Și gura mi-era plină de un gust de pângărire și de scandal, căci lumea îmi părea obscură și luminile mele erau stinse. Și de trei ori îmi însemnai:

– Aș vrea atâta apă mocirloasă pentru a-mi potoli setea de infamie.

„O sunt în fața scandalosului: întinde-ți degetele spre mine !

Trebuie să le arunci în noroi, căci niciodată nu m-au disprețuit.

Și cele șapte pahare pline cu sânge mă vor aștepta pe masă și licărirea unei cununi de aur va scânteia pretutindeni”.

Dar un glas care nu-mi era deloc străin răsună și chipul celei ce apăru nu-mi era deloc necunoscut. Și ea striga aceste cuvinte:

– O împărăție albă ! o împărăție albă ! cunosc o împărăție albă !

Și fără să fiu surprins, întorsei capul și îi zisei:

– Mic cap mincinos, mică gură ce minți, nu mai există împărății, nici împărați. În zadar doresc o împărăție roșie, timpul a trecut.

Și această împărăție de-aici e neagră, dar nici nu e o împărăție, căci un popor de împărați întunecați își agită brațele. Și în nici o parte din lume nu se află o împărăție albă, nici un împărat alb.

Dar ea strigă din nou aceste cuvinte:

– O împărăție albă ! o împărăție albă ! cunosc o împărăție albă !

Și vrusei să-i apuc mâna, dar ea mă îndepărtă.

– Nici prin tristețe, zise ea, nici prin violență. În acest timp există o împărăție albă. Vino după cuvintele mele, ascultă.

Și ea tăcu și eu mi-amintii.

– Nici prin amintire, zise ea. Vino după cuvintele mele, ascultă.

Și ea tăcu și eu mă afundai în gândire.

– Nici prin gândire, zise ea. Vino după cuvintele mele; ascultă.

Și ea rămase tăcută.

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

Atunci distrusei în mine tristețea amintirii mele și dorința violenței și toată inteligența mea dispăru. Și rămăsei în așteptare.

– Iată, zise ea, vei vedea, împărăția, dar nu știu dacă vei intra acolo. Căci sunt greu de înțeles, afară de cei care nu înțeleg, și sunt greu de pătruns, afară de cei care nu pătrund mai mult, și sunt greu de recunoscut, afară de cei care n-au nici o amintire:

Într-adevăr, iată că tu mă ai și nu mă ai mult. Ascultă.

Atunci, în așteptarea mea, ascultai.

Dar n-auzi nimic. Și ea clătina capul și-mi zise:

– Regreți violența și amintirea și distrugerea ta nu-i deloc sfârșită. Trebuie să distrugi pentru a obține împărăția albă. Spovedește-te și vei fi liberat, lasă-ți din nou în mâinile mele violența și amintirea și le voi distruge, căci orice spovedanie e o distrugere.

Și eu îmi însemnai.

– Îți voi da tot, da, îți voi da tot. Și le vei lua cu tine și le vei nimici, căci nu mai sunt destul de puternic.

Am dorit o împărăție roșie. Avea împărați sângeroși ce-și ascuțeau săbiile. Femei cu ochi întunecați plângeau pe corăbii chinezești împovărate cu opium. O mulțime de pirați îngropau în nisipul insulelor lăzi grele de metale topite. Toate prostituatele erau libere. Hoții încrucișau drumurile sub palidul zorilor. Multe fete se îndopau cu lăcomie și desfrâu. O bandă de îmbălsămători aureau cadavrele în noaptea albastră. Copiii doreau iubiri îndepărtate și păcate ignorate. Trupuri goale așterneau lespezile etuvelor calde. Toate lucrurile erau unse cu arome arzătoare și luminate cu lumânări roșii.

Dar această împărăție e ascunsă sub pământ și eu m-am trezit în mijlocul întunecimilor.

Și atunci avusei o împărăție neagră, care nu este o împărăție; căci e plină de împărați care se cred împărați și pe care o întunecă cu operele și poruncile lor. Și o ploaie sumbră îi umezea noaptea și ziua. Și eu am rătăcit multă vreme pe drumuri, până Ia licărul tremurător al unei lămpi ce-mi păru centrul nopții. Ploaia îmi udase capul; dar sub mica lampă am trăit. Aceea care o ținea se numea Monelle și amândoi cântasem în această împărăție neagră.

Dar într-o seară mica lampă se stinse și Monelle fugi. Și multă vreme am căutat-o prin întunecimile acelea, n-am putut s-o mai regăsesc. Și în seara aceasta am căutat-o în cărți; dar am căutat-o în zadar. Și m-am pierdut în împărăția neagră; și nu pot uita micul licăr al lui Monelle. Și în gură simt gustul infamiei.

Și imediat ce putui vorbi simții că distrugerea se săvârșise în mine și așteptarea mea e lumină de un tremur și auzii întunecimile și glasul ei spuse:

– Uită toate lucrurile și toate lucrurile îți vor fi redate. Uită pe Monelle și din nou va fi a ta. Astfel sună cuvântul nou. Imită câinele mic de tot ai cărui ochi nu sunt deschiși și care caută dibuind un cuib pentru botul lui înghețat.

Și aceea ce-mi vorbea, strigă.

– O împărăție albă ! o împărăție albă ! Cunosc o împărăție albă !

Și fui copleșit de uitare și ochii mei iradiară nevinovăție.

Și aceea care-mi vorbea, strigă:

– O împărăție albă ! o împărăție albă ! Cunosc o împărăție albă !

Și uitarea pătrunse în mine și locul inteligenței mele deveni profund de candid.

Și aceea care-mi vorbea, strigă din nou:

– O împărăție albă ! O împărăție albă ! Cunosc o împărăție albă. Iată cheia împărăției: în împărăția roșie e o împărăție neagră; în împărăția neagră e o împărăție albă, în împărăția albă...

– Monelle, strigai, Monelle ! În împărăția albă e Monelle !

Și împărăția albă apăru, dar ea era înconjurată cu ziduri albe.

Atunci întrebai:

– Și unde este cheia împărăției ?

Dar aceea care-mi vorbise rămase tăcută.

Trad[ucere] de N. FURCĂ

O nouă contribuție la bibliografia lui Nicolae Cartojan

Parcurgând, cu atenție, bibliografia[3] istoricului literar Nicolae Cartojan (1883-1944), elaborată, cu prilejul *restituirii*, în ediția a doua, a excelentei sale cărți, *Istoria literaturii române vechi*, de către discipolul său, bibliologul Dan Simonescu (1902-1993), constat, încă o dată, lipsa unor articole și studii care trebuiau să figureze, în mod obligatoriu, într-o astfel de lucrare.

Punctual, este vorba de o elegantă și elocventă descriere și analiză a unei expoziții privitoare la *Cartea românească veche*[4], organizată și deschisă de Academia Română în martie 1926.

Istoricul literar Nicolae Cartojan, profund cunoscător al vechii culturi și literaturi naționale, a surprins, cu un ochi familiarizat, momentele fundamentale din evoluția tiparului și a cărții românești vechi de la începuturi și până la Școala Ardeleană.

În acoladele sale critice, profesorul Nicolae Cartojan relevă deschiderea românilor spre cartea tipărită, spre lectură și, mai ales, spre înțelegerea corectă a cărților Sfintei Scripturi.

Nicolae Cartojan, pe când scria acest articol, era profesor la Școala Superioară de Arhivistică și Paleografie (1923–1930), de pe lângă Arhivele Naționale, și efectuarea unui lung și fructuos stagiu de cercetare în cadrul Bibliotecii Academiei Române.

Așa se și explică admirația și recunoștința față de profesorul său, Ioan Bianu, cel care a adunat o foarte mare parte din *colecțiile speciale* ale primei biblioteci științifice a Academiei.

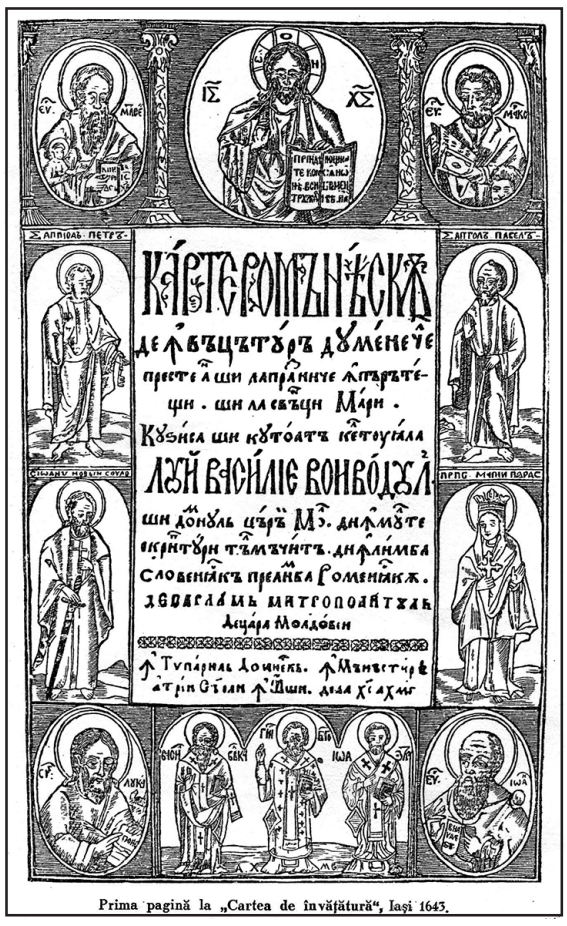
Iar reproducerile ce însoțesc acest articol sunt pre luate din celebra carte *Bibliografia Românească Veche*, elaborată cu atâta migală și pricepere de Nerva Hodoș și Ioan Bianu.

Istoricul și cercetătorul literar Nicolae Cartojan întreprinde, aici, o succintă și o relevantă radiografie a cărții românești vechi și a rolului pe care acesta l-a avut în educarea și stimularea conștiinței naționale.

*

Cartea românească veche

Academia Română începe să-și deschidă larg porțile și să dezvăluie publicului celui mare comorile de viață culturală și artistică ale trecutului nostru, adunate cu atâta trudă și pietate. În vara trecută, cu prilejul congresului internațional al presei Micei Înțelegeri, Academia a organizat o expoziție a presei periodice românești din anii 1820–1925, înfățișând ziariștilor din țările amice și publicului nostru o icoană vie a evoluției și dezvoltării presei noastre. Vinerea trecută la ora 4 după amiază, în fața unui public de academicieni, profesori și tineret dornic de cultură, Academia a deschis a doua sa expoziție: *Cartea românească veche.*

Prima pagină la „Cartea de învățătură", Iași 1643.

Într-un salon din casa Belu (Calea Victoriei 123) se înfățișează, acum pentru întâiași dată publicului, vechile cărți românești, cu file îngălbenite, cunoscute până acum numai specialiștilor, prin temeinica *Bibliografie românească veche* a d[omnu]lui I. Bianu și a regretatului său colaborator, Nerva Hodoș. Pe un spațiu, restrâns, orânduită cu multă chibzuire, se înșiră trei veacuri de muncă culturală românească, de la începuturile timide în limbă slavonă ale veacului al XVI-lea până la zările reînvierii naționale ale veacului trecut.

Cărțile etichetate cu lămuriri necesare, sunt rânduite pe epoci culturale, așa încât să îngăduie vizitatorilor o repede privire retrospectivă asupra dezvoltării literaturii noastre vechi.

Într-o vitrină se expun cele dintâi cărți tipărite la noi cu tipar adus din Veneția prin țările slave. Principele muntenegrean, George Țrnojevici, căsătorit cu o nobilă venețiană, instalase într-o mănăstire de lângă Centinie, tiparul adus din Veneția și însărcinase cu conducerea tipografiei pe mentorul său, călugărul Macarie. Pătrunderea turcilor în Muntenegru distruge însă aceste începuturi de viață culturală. George Țrnojevici, izgonit de turci, fuge în Italia, se întoarce mai târziu în patrie, îmbrăcat în haine de călugăr, încercând să ridice din nou steagul independenței, dar înfrânt cade în mâna turcilor, care-l exilează în Asia-Mică. Rămas singur și urmărit de turci, bietul călugăr apucă și el drumul pribegiei, cu literele de tipar în desagă, și își găsește adăpostul prielnic pentru munca lui culturală, în mănăstirile noastre. Cu tiparul adus de el și prin osârdia lui se tipărește, în 1508, cea dintâi carte la noi: un *Liturghier* în limba slavonă, a bisericei.

Alături de tipăriturile slave ale călugărilor sârbi, pripășiți la noi, se înșiruie în 2 vitrine primele cărți românești pe care le-a tipărit la Brașov într-o epocă când luteranismul pătrunsese printre sașii de-acolo, dascălul târgoviștean Coresi.

Cu stăruința și cu cheltuiala primarilor sași ai orașului, Coresi a pus sub teascul tiparului vechi, manuscripte de psaltiri și evanghelii, care circulau pe atunci în părțile sudice ale Ardealului, dar care fusese traduse cu un veac mai înainte, în părțile muntoase ale Maramureșului.

Războaiele sângeroase care urmară și în cursul cărora geniul militar al lui Mihai Viteazul înfăptuiește unitatea națională – din nenorocire pentru, scurtă durată – nu erau prielnice pentru muncă culturală. Abia peste o jumătate de veac, în domniile lungi ale lui Mateiu Basarab și Vasile Lupu, se reia firul activității literare. Tiparul era adus acum de peste Nistru, de la un mare cărturar român, rătăcit între străini, vlăstar de domn. E Petru Movilă, Mitropolitul Kievului despre care un istoric rus spunea că nu știe cui i se cuvine cu adevărat titlul de mare: lui Petru I. țarul Rusiei sau lui Petru Movilă ? În două vitrine alăturate se văd cărțile tipărite îngrijit, cu frumoase chenare de icoane, în epoca lui Matei Basarab și Vasile Lupu. Dar cât de vitrege erau împrejurările atunci pentru viața cărții românești se vede și din faptul că, în vremurile turburi care urmează, tipografiile instalate cu atâta trudă de Matei Basarab și Vasile Lupu se dărăpănară repede. Când, 30 de ani mai târziu, marele Mitropolit Dosoftei, care în chiliuța lui de călugăr la Probota, lucrase cu râvnă la traducerea scripturilor sfinte, simți nevoia tiparului, el trimise după el tocmai la Moscova, la Patriarhul Ioachim. „Multă mulțămită am adus lui Dumnezeu, când am primit scrisoarea Prea Sfinției Tale" răspunde Patriarhul „că și *mai departe de noi* a pătruns obștească laudă pentru a Ta urmare în Hristos". Într-o vitrină destinată operei lui Dosoftei, vizitatorii pot vedea acum cea dintâi carte de versuri românești: Psaltirea lui Dosoftei, din care câțiva psalmi, transpuși în ritmul vioi al muzei populare, se cântă și azi de copii pe ulițele satelor noastre, în noaptea de Moș-Ajun.

Spațiul cel mai întins în expoziție, 8 vitrine, îl ocupă cu drept, cărțile tipărite în epoca lui Șerban Basarab și Constantin Brâncoveanu, epoci dominate de personalitatea învățatului Stolnic Constantin Cantacuzino, care făcuse studii în universitatea din Padova și de zelul neobosit al Mitropolitului Antim Ivireanu.

Este epoca culminantă a literaturii noastre vechi, când țările noastre devin focarul din care radia lumina culturii în tot Răsăritul ortodox, oprimat sub stăpânirea turcească. Academia expune aci alături de cărțile de cult, tipărite în mănăstiri pentru nevoile bisericii noastre: alături de cuvântările panegirice în limba greacă, rostite de copiii lui Brâncoveanu, pe care-i pândea o moarte tragică pe țărmul Bosforului, și cărțile tipărite la mănăstirea Snagov, în limba arabă, pentru creștinii din Siria, precum și cărțile georgiene, tipărite la Tiflis cu tipar trimes de Brâncoveanu și meșteri tipografi români. Pe una din ele, *Liturghierul* din 1710, tipograful „Mihail Ștefane-svili–(Ștefanovici) ungro-vlah" cu gândul la ai săi, a imprimat în limba română, cu litere georgiene, următoarele 6 versuri:

Precum cei streini doresc moșia să-și vază,
Când sunt într-alte țări de nu pot să șază:
Și ca cei ce-s pre mare bătuți de furtună
Și roagă pe Dumnezeu de liniște bună:
Așa și tipografii de-a cărței sfârșire
Laudă neîncetată dau și mulțumire.

Urmează apoi în câteva vitrine cărțile tipărite în epoca fanariotă – prețioase și acestea – după care se înșiră cărțile tipărite în a doua jumătate a sec[olului] al XVIII-lea peste munți, unde prin munca marilor apostoli ai Școlii Ardelene se pregătea redeșteptarea sufletului național. Operele lui Samuel Micu, Molnar, Șincai, Petru Maior, precum și câteva încercări de a pune la cale presa periodică, înainte de 1829, cu care se încheie expoziția, anunță zorile literaturei moderne.

De jur împrejurul vitrinelor, se expun și câteva portrete de domni și stampe interesante și Academia ne mai făgăduiește prin directorul bibliotecii, d[omnu]l I. Bianu, căruia i se datorează colecționarea acestor avuții, încă o expoziție de manuscripte și documente vechi, de autografe și documente moderne, de hărți geografice, vederi de orașe și de cetăți, de etnografie (tipuri, costume, case), de arte (pictură, sculptură arhitectură) și de numismatică. Aceste expoziții constituie desigur o fericită inovație. Prin asemenea expoziții Academia și publicul cel mare se apropie mai mult. Toate aceste lucrări străbune, clasate și orânduite sistematic, vorbesc prin ele însăle publicului mai mult decât volume întregi și vor contribui să întărească în sufletul generației actuale, atât de zbuciumată, cultul trecutului. La rândul său, publicul va cunoaște mai de aproape devotamentul și munca fără preget, cu care, la adăpost de zgomotul luptelor politice, Academia Română adună fărâmă cu fărâmă rămășițele culturale ale neamului, împrăștiate în toate colțurile pământului românesc. Și este un semn îmbucurător că, în aceste zile de primăvară, se adună din ce în ce mai multă lume, mai mult tineret, în sala de expoziție „a cărții românești vechi".

N. CARTOJAN

---

[1] Marcel Schwob, *Împărăția ei. Traducere de N. Furcă*, în *Universul literar*, 63, nr. 18, 1 mai 1927, p. 283, col. 2-3.

[2] Proza lui Marcel Schwob se reproduce din *Le Livre de Monelle.*

[3] Dan Simonescu, *Bibliografia Nicolae Cartojan*, în *Istoria literaturii române vechi. Postfață și bibliografii finale de Dan Simonescu, Prefață de Dan Zamfirescu.* București, Editura Minerva, 1980, p. 539-550.

[4] Nicolae Cartojan, *Cartea românească veche*, în *Universul literar*, 42, nr. 11, 14 martie 1926, p. 5-6. (*Cu șase reproduceri din „Bibliografia Românească Veche" de Nerva Hodoș și Ioan Bianu*).

Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

„Are Lazăr trei surori...”

Lăzărelul este un obicei de primăvară atestat mai ales în sudul României (șesul Munteniei și Dobrogea), dar și în zona Muscelului (Ivan Evseev, *Dicționar de magie, mitologie și demonologie românească*, Editura Amarcord, Timișoara, 1998, p. 221), în sudul Transilvaniei și în unele localități de dincolo de Prut (Ion Taloș, *Gândirea magico-religioasă la români. Dicționar*, Editura Enciclopedică, București, 2001, p. 81). Numele lui trimite la personajul biblic înviat de Hristos. De altfel, obiceiul are loc chiar în Sâmbăta lui Lazăr din calendarul pascal. În sinteza etnografică *Sărbătorile la români* (1898-1901), Simion Florea Marian notează că: „Sâmbăta dinaintea Floriilor se numește Sâmbăta lui Lazăr. Și ea se numește de aceea așa, pentru că în această sâmbătă românii serbează amintirea a trei Lazări și anume: a) a lui Lazăr cel sărac, despre care e vorba și în Evanghelia lui Luca XVI, 19-31; b) a lui Lazăr din Vitania (*sic !*), fratele Martei și al Mariei, pe care l-a înviat Domnul nostru Is. Hr. înainte de Duminica Floriilor, ziua în care a intrat în Ierusalim și c) a unui Lazăr numit altmintrelea și Lăzărel sau Lăzărică, care a murit de dor de plăcinte” (Sim. Fl. Marian, *Sărbătorile la români*. Studiu etnografic, vol. II, Ediție îngrijită și introducere de Iordan Datcu, Editura Fundației Culturale Române, București, 1994, p. 70).

Dintre „cei trei Lazăr”, doar cel de-al treilea face obiectul unei practici rituale populare ce se întâlnea, la finalul secolului al XIX-lea, „în unele localități din Muntenia și cu deosebire prin suburbiile Bucureștiului” (Sim. Fl. Marian, *op. cit.*, p. 77). Această practică, numită „Lăzărel sau Lăzărica”, se concretizează în acțiunea de „a umbla cu Lăzărița” sau „a umbla cu mireasa”, săvârșită de un grup de trei-cinci fete, care merg din casă în casă, interpretând „pe o arie monotonă, un fel de cântec, care descrie moartea nefericită și înmormântarea unui june anume Lazăr” (*loc. cit.*). Una dintre oficiantele datinii descrise de Sim. Fl. Marian se îmbrăca în alb, „cu beteală pe cap și cu o floare de lămâiță în păr”, purtând și un voal sau un batic. Apoi, „mireasa” și „alaiul” ei umblau pe la casele oamenilor din localitate și acolo unde erau primite, se așezau în cerc în fața ferestrelor gazdei: „și fetița îmbrăcată ca mireasă, care se numește Lăzăriță, prinde a se preumbla printre celelalte câte doi-trei pași înainte și câte doi-trei pași îndărăt, fără a rosti vreun cuvânt, iar tovarășele sale, numite cântătoare, încep a cânta următorul cântec, care descrie moartea nefericită a lui Lazăr, adecă cum a cerut acesta mamei sale să-i facă azimă și ea n-a voit, cum a plecat apoi cu oile la pădure, cum s-a suit pe o cracă de copac ca să scuture frunze oilor, și apoi cum, bătând vântul, craca s-a rupt, a căzut jos și podidindu-l sângele pe nas și pe gură, a murit, iar surorile sale, trei la număr, văzând că nu mai vine cu oile, s-au dus să-l caute și aflându-l mort l-au adus acasă, l-au scăldat în lapte dulce și apoi l-au înmormântat” (Sim. Fl. Marian, *op. cit.*, p. 77-78).

Reproduc, spre completarea descrierii, și versurile uneia dintre variantele cântecului asociat obiceiului „Lăzărelului”, pe care Sim. Fl. Marian (*op. cit.*, p. 78-79) o preia din culegerea de *Poezii populare române* a lui G. Dem. Teodorescu (1885): „Fecior mă-sa că-și avea,/ Lazăre,/ Și cu drag mi-l îngrijea,/ Lazăre,/ Până mare că-l făcea,/ Lazăre./ Sâmbătă de dimineață,/ Când e anul cu dulceață,/ Pe ochi negri s-a spălat,/ În pădure mi-a plecat/ Și-n copaciu că s-a urcat,/ Ramura s-a cletinat,/ Feciorelul mi-a picat:/ Sânge roșiu că i-

Secvență dintr-o demonstrare a obiceiului Lăzărelului la Centrul Cultural „Tinerimea Română” din București în anul 2000. Foto: Ioana-Ruxandra Fruntelată

a dat/ Și pe nas și pe guriță,/ Și i-a curs pe chiculiță./ Are Lazăr trei surori,/ Trei surori pe trei cărări,/ Dimineața până-n zori,/ Cată-l de câte trei ori./ Mort pe Lazăr de-l găseau,/ Tot pe brațe-l ridicau,/ Acasă că-l aduceau,/ Cu lăcrămi calde-l stropeau,/ Cu flori mi-l împodobeau/ Și pe masă-l așezau,/ După ce-n lapte-l scăldau,/ În foi de nuc l-înfășiau,/ Și laptele că-mi vărsau/ Tot sub umbra nucilor,/ În calea voinicilor,/ În pofida fetelor,/ În ciuda nevestelor,/ În tămâia babelor,/ În ardeiul sârbilor,/ În piperul grecilor./ La biserica din vale,/ Se aude-o mare jale,/ Că mi-l plâng surorile/ Cu toate plânsorile,/ De-neacă inimile./ Dar mai mult cine mi-l plânge/ Vărsând lacrime cu sânge ?/ Fată mare logodită,/ Cu toată zestrea gătită,/ Cu pernițe prinse-n ace/ Și mai mari și mai boboace;/ Cu perdele prinse-n cuie/ Și-n ferestre cu gutuie/ La anul și la mulți ani,/ Cu bine, cu sănătate !”

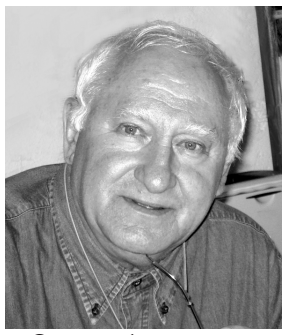
Textul explică, în opinia noastră, semnificația mitică a ritualului Lăzărelului, echivalându-l cu o „nuntă a mortului”, practică întâlnită în tot spațiul românesc la înmormântările tinerilor necăsătoriți. Ritualurile funerar și nupțial sunt, de altfel, „imitate” (uneori, parodic) în mai multe dintre obiceiurile calendaristice românești.

Folcloriștii și etnologii au remarcat în acest obicei (de origine slavă-sârbească sau traco-elenă, după ipoteze genetice formulate de G. Dem. Teodorescu și respectiv, de Ovidiu Bârlea) sincretizarea narațiunii biblice despre învierea lui Lazăr din Betania cu un „mit ancestral despre jertfirea rituală și reînvierea unui zeu al vegetației de tipul lui Osiris la egipteni, Attis la frigieni”, Dionysos și Adonis la greci și alții (Ivan Evseev, *op. cit.*, p. 221; Ion Ghinoiu, *Obiceiuri populare de peste an. Dicționar*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1997, p. 106).

Celebrat într-o perioadă calendaristică în care se plasa și Anthesteria antică grecească, sărbătoarea consacrată lui Dionysos, cântecul Lăzărelului ne propune întâlnirea cu un fel de „Bacchus primitiv”, jertfit pentru ca, din trupul lui sfârtecat, să renască natura glorioasă. Tânărul Lazăr pleacă din spațiul „matern” spre pădure și se urcă într-un copac, de unde cade, iar sângele i se revarsă din belșug pe pământ; trei „surori” îl caută și-i găsesc trupul, săvârșind, pe loc, pregătiri funerare (scalda în lapte, învelitul în frunze de nuc) încheiate cu o „dăruire” a celui dispărut către întreaga lume (aruncarea „scaldei mortului”, contaminată de spiritul lui, în calea tuturor oamenilor, de neamuri, vârste și condiții sociale diferite).

Ieșirea în natură semnifică, în textele folclorice rituale, deschiderea către întâlnirea cu sacrul, întâlnire care se petrece la altitudine (munte, arbore). Urmează moartea violentă, cu semnificație sacrificială. Intervin apoi cele trei „surori”, care se pot regăsi în protagonistele ritualului Lăzărelului, fetele ce vor oficia „nunta mortului”. Îmbăierea lui Lazăr în lapte este, de asemenea, importantă, laptele având „proprietăți curative”, regeneratoare sau purificatoare (Ivan Evseev, *op. cit.*, p. 218). Învelirea în frunze de nuc adaugă purificării o nuanță de transcendență. Nucul este un pom care, în cultura populară tradițională românească, are și atribute magice (Ivan Evseev, *op. cit.*, p. 310-311), pe lângă cele religios-creștine, frunzele sale închipuind limbile de foc ale Duhului Sfânt ce s-a pogorât asupra apostolilor în ziua Cincizecimii.

Reconstituite, pe cât posibil, în variabilitatea și complexitatea lor și raportate la o „memorie mitică” a locului, faptele de folclor rituale ne oferă argumente pentru vechimea și frumusețea culturii populare tradiționale românești. Tânărul își varsă sângele roșu, laptele alb adus de cele trei „surori” (al căror număr semnifică, simbolic, inițiere și transformare, amintind, desigur, și de Moire, Parce sau Ursitoare) îl spală de orice impuritate, frunzele de nuc verzi îl îmbracă și-i dăruiesc un trup nou. În armura lui vegetală, Lăzărelul apare ca o expresie a miracolului vieții ce renaște din moarte în fiecare primăvară.

Don Andreiță
– pălmaș cu condeiul –

Satul din colțul ochiului (10)

Pun punct aici, astăzi (în această primăvară capricioasă, în care, totuși, iarba și mugurii au ieșit triumfători la lumină !) ciclului de evocări ale satului meu natal (Perieți-Olt) convins că fiecare avem un sat în colțul ochiului, cu nădejdea că v-am îndemnat astfel la meditație și reculegere, la trăirea unor momente și întâmplări care dau substanță și fac inconfundabilă personalitatea fiecăruia dintre noi.

Închei această ultimă evocare cu o suită de poezii inspirate din viața mea, a satului meu.

Mulțumesc scriitorului Vasile Grigore (Grigorescu) *istoric devotat al peisajului natal (nu numai) redactor-șef al revistei „Sud", pentru înțelegerea și generozitatea cu care a primit și publicat această ofertă (dorință) a mea.*

Acasă

Acasă n-am mai fost de mult,
Și asta-i tot poveste veche,
De când prin vaiere ascult
Chemarea fără de pereche.

La umbră de pământ și oase
Trag plopii cerul spre apus,
Mărgeluiește satu-n case –
Și lună nu-i, și stele nu-s.

În nopțile de Sânziene
Ies oasele la dans în zori
Pe-nmiresmatele poiene
Și saltă flăcări pe comori;

Vin zâne blonde, zâne albe
Și mândre fete de-mpărați
Cu pieptul legănat în salbe –
Și vin haiducii înzăuați;

Toți sorociți la dansul morții
De pe tărâm pe alt tărâm,
Stingheri ursindu-li-se sorții –
Cu toții singuri și de fum.

Ci numai eu, păcat lumesc,
Tresar și-acum, cu fața-ntoarsă
Spre satu-n care întâlnesc
Doar iarba veștedă și arsă.

Ulciorul

Mi-i neamul din legendă coborât,
Baladele-i brumară-n taină părul,
Dar fetele mereu și-au petrecut
Din mână-n mână, la izvor, ulciorul.

Ulcior cu apă vie și ecouri
Din crâncene îmbrățișări de munți,
Strămoșii rezemați cu fruntea-n nouri
Băură din miresmele-i fierbinți.

Băurăm toți, izvorul niciodată
Nu-și stinse cel din urmă clipocit;
O mie de izvoare dintr-odată
Își prelingeau adâncul tăinuit.

Ulcior cu apă vie și vecii,
Surâs de curcubeie peste creste,
Cine te-a scos în drum, de unde vii ?
Și care-i rămuroasa ta poveste ?

Ce anonimi topiră-n tine dorul
De cer, de apă și țărână ?
…Zadarnic. Ca un sfinx tace ulciorul,
Ca o statuie de demult, păgână.

Mamă…

Cât de mult tu mi-ai cântat,
Mamă, când m-ai legănat;
Îți ardea cântecu-n glas
Ca păiușul pe izlaz,
Îți ardea cântecu-n piept
Ca iubirea ce-o aștept;
Ai topit în mine jalea
Ca-n drumeț topită calea,
Ai stins lacrimi și ispite
Cu nădejde împletite;
De-atâtea plânsori amare
Ochiul tău întors spre soare
Ca o rană-ncinsă doare;
M-ai scăldat cu apă nouă
Furată în zori, pe rouă,
Când se stingeau stelele
Și-ți umpleau ulcelele;
Și năier mi-ai zis să fiu,
Tot în frunte să mă țiu,
Stâmpăr ca argintul viu –
O, de ce-ai topit în cântec
Doru-ntreg ca un descântec,
De-mi arde și-acum în piept
Ca iubirea ce-o aștept ?

Tata

Tata-ntre ferestre-așteaptă
Gol și singur ca un zeu,
Tata n-o mai ține dreaptă
Linia lui Dumnezeu;

Uită mâna într-o parte,
Cumpănă-n balanța lunii,
Și în dans rotund de șoapte
Stinge echilibrul lumii.

Tata-i un poem frumos
Și postum ca o baladă
Peste care maiestuos
Timpu-ntârzie să cadă,

Și tot tace-ntre ferestre
Gol și singur ca un zeu,
Neștiind cum să mai afle
Linia lui Dumnezeu.

Cântec la plecare
Mariei, soru-mii, la măritiș

Nu știu,
Poate s-a rotit
Pământul azi-noapte
Mai mult decât legea
Care-l susține,
Poate peste plânset
De stea
Este un tărâm care
Nu ni se cuvine.

Nu știu,
Poate a adormit cineva
Într-o casă
Cu ferestrele dinspre suflet
Deschise,
De-au năvălit către ziuă
Și-apasă
Atâtea frânturi de aripi
Ucise.

Nu știu,
Poate strigoii
Azi-noapte
Au uitat să mai închidă
Coșciugul
Și s-au prăvălit peste lume
Încurcând rostul
Și ițele.

Nu știu,
Poate un Făt-Frumos
Într-o seară,
Desprins din umbră
De Zburător,
S-a furișat pentru
Ultima oară
Încuindu-se-n dor.

O ! de atuncea inima-mi
Se frânge în spații
Și cumpăna-n neclintire
Așteaptă –
Prieteni, mă dor,
Mă dor coastele
Și simt un gol
Undeva,
În partea dreaptă.

Elegie
la plecarea fratelui Constantin

Mi-a mai murit un cântec pe pahar,
E soarele un doliu prins pe cer;
Când cântă vinu-n sticlă, în zadar
Îi mai turnăm în jur bucăți de ger.

Mi-a mai murit un cântec pe pahar
Și pentru-ntâia oară m-a durut,
Devălmășită-n vin, Pasărea Phoenix
Într-un pahar cu vin a renăscut.

Minune săvârșită-a câta oară,
Și pentru prima dată în zadar –
Prietene, sunt trist, în astă seară
Mi-a mai murit un cântec pe pahar.

Dragă frate
la plecarea fratelui Gheorghe

Dragă frate, dragă frate,
Care munte ne desparte ?
Care vale ne adună
În căușu-i de țărână ?

– Valea Iminogului
Din bătaia dorului,
Când la umbra stogului
Cădeam vrajă visului.

Dragă frate, dragă frate,
„Iarna-i ici, vara departe",
Încotro ne-or îndrepta
Soarta ta și soarta mea ?

– Spre Coada Oblegului,
Colțul Balomirului,
La Valea cu Casele
Smerindu-ne oasele.

Dragă frate, dragă frate,
Oare muntele desparte
Versanți de viață și moarte,
Fără vămi de nicio parte ?

– Nu muntele ne desparte,
Noi ne ducem spre departe,
Care este-aproape foarte,
Dragă frate, dragă frate…

Dintr-un deal…

Dintr-un deal mă strigă tata,
Dintr-o vale sună mama –
Între deal și între vale
Nu există nicio cale.

Dintr-un deal mă strigă frate,
Din vale un gând mă strigă –
Între deal și între gând
Cale nu duce nicicând.

Dintr-un deal mă strigă soră,
Dintr-o vale dor mă strigă –
Între deal și între dor
Nu-i potecă de picior.

Dintr-un deal mă strigă soața,
Dintr-o vale ursitoarea –
Între deal și ursitoare
Nu duce nicio cărare.

Dintr-un deal mă strig pe mine,
Din vale cine mă strigă ? –
Între mine și-ntrebare
Nici răspuns și nici cărare.

Vasile Răvescu, *Domnești, un sat din Muscel*

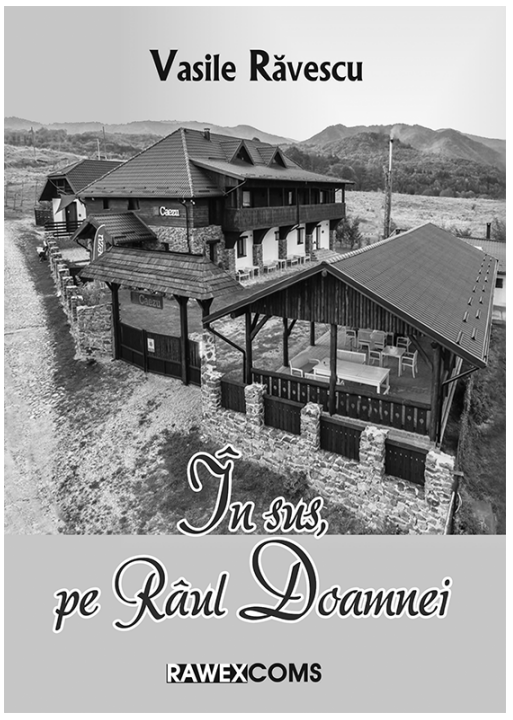
Nicolae Georgescu

Dl. Vasile (Bebe) Răvescu aduce în atenția cititorilor un peisaj și o lume mai puțin cunoscute literaturii: valea Râului Doamnei. „Râul ascuns”, cum îi zicea Iorga, pentru că pe coclaurii lui își ascundeau domnitorii valahi familiile și avuțiile în vremuri de restriște, el a fost, oarecum, cercetat de istorici, literați sau folcloriști, dar în trecere. Al. Davila vorbește în „Vlaicu Vodă” de Doamna Clara înecată în apele învolburate ale râului, la Domnești, dar evocă legenda în sine; Barbu Ștefănescu-Delavrancea evocă, în „Sultănica”, Domneștii, dar numai în schiță; Mihail Lungianu a consemnat legende din aceeași zonă, în perioada interbelică; aici s-a încropit un centru cultural, pentru că localitatea era reședință de plasă, iar ecourile lui au fost puternice în zonă, până azi supraviețuind, ca o pâlpâire sănătoasă, cercul din jurul revistei „Pietrele Doamnei”, cu Ion Hiru, Al. Baciu ori Vasile (Bebe) Răvescu între scriitorii mai importanți. Mai sus și mai jos de Domnești, însă, sunt multe sate ce se înșiruie ca o salbă de o parte și de alta a râului. Iar cine are norocul să le cunoască mai pe toate știe că nu seamănă unul cu altul, nu este o lume omogenă, vorba „câte bordeie, atâta obiceie” potrivindu-se foarte bine cu situația de fapt. Asta, pentru că este o populație aglutinată: mulți ardeleni au trecut munții stabilindu-se cu avutul lor în satele cu pășuni întinse, mulți așa-ziși „fanarioți” – de fapt, români macedoneni din Imperiul Otoman – au descoperit-o și le-a plăcut, stabilindu-se – de asemenea: cu venitul lor – pe unde au găsit loc. Și unii și alții veneau din imperii care-i oprimau, găsindu-și libertatea îngăduită într-un ținut îngăduitor.

Henri H. Stahl a studiat fenomenul în 1934 și a ținut o conferință la radio pe aceeași temă, el stabilindu-se cu o echipă sociologică în satul Stănești, imediat mai sus de Domnești. Studiile pe care și le-a strâns el în volumul *Pentru sat* din colecția „Cartea echipelor” (Ed. Fundația Culturală Regală „Principele Carol”, 1935) sunt puțin cunoscute. Citez: „„Valea Doamnei, unde se află așezate aceste sate /Stănești și Corbi/, este un colț ciudat al Muscelului. Muscelul reprezintă în vechiul regat un județ deosebit de ridicat culturalicește. Judecând după statisticile pe care le avem, nicăieri analfabetismul nu este mai scăzut decât aici. Învățătorimea vestită a acestui județ a știut să-și facă deplin datoria, iar țăranii, ei înșiși, au păstrat foarte puternic tot tezaurul lor de cultură populară. Ni s-a ridicat chiar obiecția: de ce am trimis tocmai în Muscel echipe de muncă culturală, când alte județe aveau poate mai multă nevoie de ajutor, însă, valea Doamnei din Muscel reprezintă o insulă de emigranți români din Transilvania, așezați în stare de clăcășie în mijlocul masei de răzeși / sic ! / musceleni.”

Ardelenii s-au adaptat locurilor, dar se deosebesc și astăzi dintre valahi după port și, mai puțin, după vorbă (expresii de limbă). Într-un sat ca Lăpușanii, de pildă, portul popular național al Muscelului, cu horbota lui de culori roș-albastre, se întrerupe pentru alb-negrul ardelenesc; chiar Domneștii sunt împărțiți în două, ei înșiși zicându-și între ei (cu mândrie, desigur !) „domnișani” când sunt de-ai locului, dar alții zicându-le „chițorani” celor care au venit de la Cârțișoara, Jina ori alte sate din jurul Sibiului (se mai țin minte neamurile).

Dl. Bebe Răvescu a scris mai multe cărți despre Domnești, dar a atras atenția criticii literare mai ales cu „Acoperișul” (Ed. Rawexcoms, București, 2023), un microroman parabolic i-aș zice: autorul se întoarce în sat să schimbe acoperișul învechit al casei și, în timp ce lucrează alături de meșteri la noul acoperiș, derulează o serie întreagă de întâmplări de azi și de ieri, de parcă ar vedea totul de undeva de sus (cred că Faust spune: „Dacă vrei să cunoști lumea urcă-te mai întâi pe acoperișul casei”) – constatând de fiecare dată, și acest lucru este cu adevărat important, că nici nu poate fi vorba de vetre, case părăsite, ci dimpotrivă viața socială are un ritm susținut. Ai zice că e un triumfalism ziaristic (autorul este ziarist cu vechi state de serviciu în presa centrală de la București) – dar faptele sunt palpabile. Domnișanii au răgaz și pentru realizări glumețe, de pildă ei au ridicat un arc de triumf din lemn, „replica celui originar, din anul 1936, construit din scândură de brad, în stil popular, având două turnulețe, amplasat la intrarea în comună dinspre Câmpulung Muscel (...) pe care scria Comuna Domnești, județul Muscel 1936. Stațiune climatericǎ”. Au inaugurat cu mare fast construcția, lemn sculptat cu mână de artist, de fapt în chipul unei porți maramureșene, pentru ridicarea căreia s-a zbătut mult primarul comunei și un cunoscut meșter popular de aici, au chemat fiii satului la un banchet. Numai că, ce să vezi, noul arc de triumf nu face să treacă vreun drum pe sub el, este amplasat de-a lungul șoselei spre Câmpulung Muscel, în dreptul Căminului cultural. E... ca și cum ai face un pod de-a lungul unui râu, pe malul lui... Nimeni nu zâmbește, nimeni nu se sesizează, cu toții sunt mândri de isprava primarului și a artistului Ion Rodoș – așteptând să li se acorde statutul acesta mult visat de stațiune climatericǎ (se va întâmpla, poate, când va mai scădea numărul mare de meșteri teracotiști care ard cauciucuri și alte materiale puternic poluante, sau când vor fi mult mai strict monitorizați... asta fiind tot treaba primarului, până la urmă). Am citat din a doua carte a lui Bebe Răvescu: „În sus, pe Râul Doamnei”, apărută la aceeași editură în anul 2024 – care poate fi considerată, însă, volumul următor al primei, urmată, probabil, de altele. Cu ochi atent de ziarist, cu iubirea nealterată de spațiul natal, cunoscând oamenii locului ca pe vecinii sau consătenii săi, autorul dorește să realizeze o cronică a Domneștilor strângând din timp în timp „imaginile clipei” în blitz-ul scrisului. Un scris repede ca apele râului Doamnei, acoperind tot ce e nou, punând strălucire matinală în viețile oamenilor. Domneștii lui Bebe Răvescu se învârt în jurul marelui târg săptămânal, unul dintre cele mai cunoscute din partea aceasta de țară, cu vânturarea nesfârșită de „producători” (coborâți aici din toți munții din jur, și chiar de peste munți), cu vizite ale cumpărătorilor de peste tot unde se știe de el. Iar în jurul „fenomenului târg” ca atare sfârâie mititei, se revarsă cascade de halbe de bere, se fac tranzacții între oameni îndepărtați, au loc chiar vizite de lucru spre știința / aflarea a câte ceva nou... Personal, am petrecut aici ore multe, răspândite în multe zile, pe lângă largul sector al harnașamentelor, întrebând și notând cum se cheamă fiecare curea și curelușă a hamului de cai...E-hei, numele lor... vin de peste tot, dar seamănă mult cu cele din franceză...Te întrebi cui îi mai trebuie azi hamuri de cai ? Dar pe dealurile astea infinite cum să urci și să cobori după lemne, după fân, și câte și mai câte...Iar alături de hamuri, potcovarii. Vin la ei și din Bărăgan să cumpere potcoave și, mai ales, cuie și caiele. Potcoavele se vând cu perechea, iar o pereche înseamnă... 4 potcoave, pentru că și calul are patru picioare. Caielele ? Nu mai știu dacă nu sunt cumva extremitățile potcoavei sau cuiele speciale. Când eram tânăr flăcău cântam un cântec : „Pe poteca din pădure / Pardosită cu alune / Cu alune mărunțele / Să calce murgul pe ele / Să le spargă-ntre caiele”. Poftim, ce sunt caielele ? Deduc doar că și de aceea e nevoie de aceste târguri, ca să ne mai aducem aminte. Adică, minte avem – dar cine sau ce ne aduce spre ea una-alta ? Târgurile – și cărțile, precum aceasta a amicului nostru al tuturor Bebe Răvescu, răvășitor de speranțe în dăinuirea țărănească – peste niște momente când mulți, prea mulți vor și cer ca ei, țăranii, nici prin minte să nu ne mai vină și nici prin gând să nu ne mai treacă...

Note de lectură

Un poet modern – Alexandru Cazacu

Nicolae SCURTU

Biografia poetului, eseistului, traducătorului și publicistului Alexandru Cazacu (n. 25 aprilie 1975, în orașul Oltenița, jud. Călărași) conține câteva *momente referențiale* ce se impun a fi decriptate prin intermediul unor *chei speciale.*

Un prim moment este acela al descoperirii universului imagistic recognoscibil în tot ceea ce îl înconjoară.

Poetul este din seria lui Al. Al. Philippide, A.E. Baconsky și Augustin Doinaș unul dintre cei mai instruiți, mai cultivați și mai erudiți intelectuali din spiritualitatea și cultura românească contemporană.

Are lecturi, perfect asimilate, din marile literaturi ale lumii și abordează, cu lejeritate, orice discuție privitoare la semnificația *imaginii* în potențarea creației autentice.

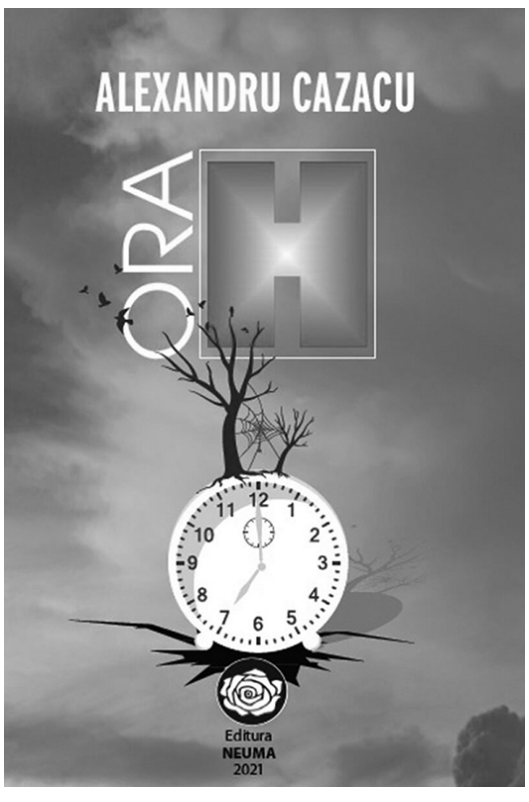
Un alt moment, extrem de prețios, îl constituie *scrierea* și *publicarea* câtorva cărți, *Paralele îmbrățișate* (1995), *Tâlhari sau profeți* (2001) *Duminica în Est* (2017), *Mesaje pentru Iulia* (2019), *O cameră single* (2020) și *Ora H* (2023), în care poetul caută și izbutește să decripteze unele enigme ale existenței, unele dileme din cele mai grave și, în sfârșit, să evoce, convingător, lumi și spații la care pot să ajungă, doar, inițiații.

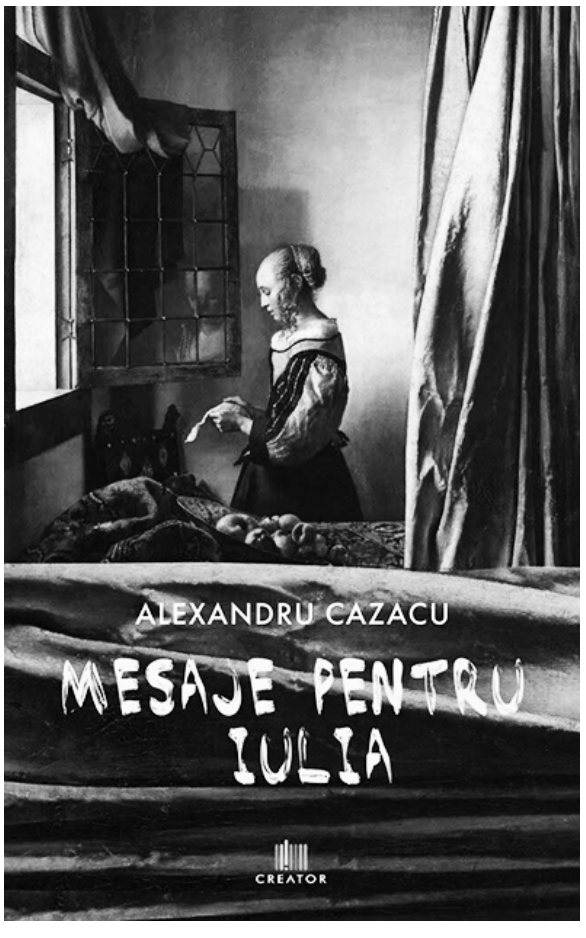
Bijuteriile acestea stilistice, scrise fără ortografie, după cum reiese din cartea *Ora H* au darul imens de a aproxima existențe din cele mai tulburătoare.

Poetul Alexandru Cazacu este un senzitiv, de o extremă decență și eleganță, evocă în imagini singulare chipul și farmecele irezistibile ale femeii, care îl inspiră, îl domină și, în același timp, îi modifică capacitatea de a gândi și de a percepe tainele istoriei.

Poezia iubirii și poezia filosofică a lui Alexandru Cazacu au capacitatea de a incita, în ordinea spiritului, la dialog, la refacerea itinerariului de la naștere până la expiere și, desigur, au deschidere spre idealitatea universului atât de traumatizat.

Receptarea operei lui Alexandru Cazacu presupune *lecturarea ei*, analiza secvențială a cărților sale și, mai ales, o empatie specială față de autor, operă și timpul în care a fost elaborată cu atâta pasiune și tenacitate.

Literatura – blazon al iubirii și al adevărului

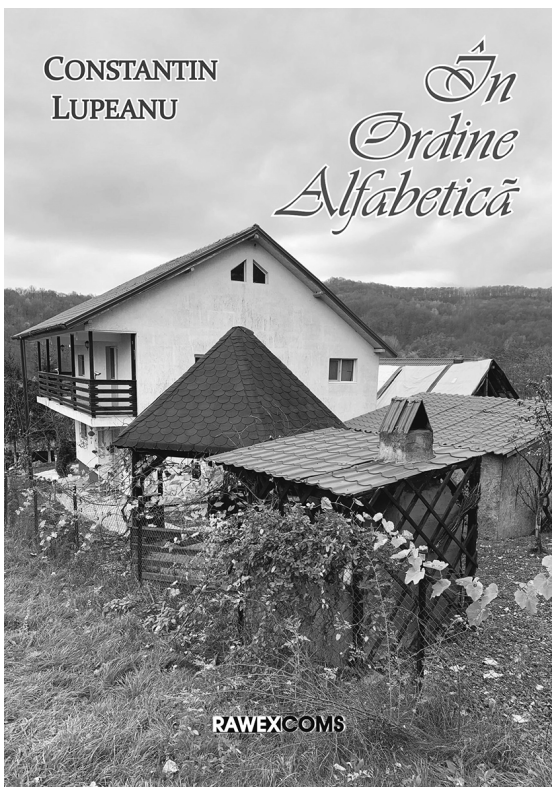
Mihaela D. Rădulescu

Cunoscutul sinolog, traducător și scriitor Constantin Lupeanu publică în 2024, la Editura Rawexcoms, București, volumul de proză scurtă *În ordine alfabetică.* Cele 44 de povestiri au o tematică diversificată, propunând o dinamică textuală întreținută de ampla desfășurare vizionară. Povestirile care evocă tema iubirii se derulează în spațiul mitologic, fantastic, iar povestirile care prezintă o tematică socială sunt proiectate în spațiul realității. Disponibilitățile stilistice atestă o alcătuire arhitecturală a narațiunii în forme bine definite, unde procedeele narative sunt mânuite cu har de către prozator. Atunci când narațiunile adăpostesc povești de iubire, realismul magic proiectează sensurile într-un areal simbolic, ideaticul narativ dezvoltând interpretări stratificate. Povestirile romantice cultivă elemente livrești preluate din cultura chineză, idei legate de spațiu și timp, dragoste și natură, magicul infiltrându-se firesc în cadrul narațiunii, fantasticul încătușând realitatea, dispersând astfel, cotidianul. Povestirile cu tematică socială ironizează cutumele unei societăți în derivă, analizează cu incisivitate derapajele politice și condamnă moravurile omenești prin realizarea unei șarje bine construite, caricaturizarea întreținând atmosfera umoristică.

Povestirea *Acru* definește starea de indecizie emoțională a personajului feminin, exprimă tumultul interior, granița dintre iubire și obișnuință fiind firavă. La nivel psihanalitic, narațiunea este o interesantă incursiune în psihicul feminin fragil, al femeii nehotărâte care pendulează între doi bărbați: Gelu și Radu. Deși redusă ca dimensiuni, această povestire e puternică, prin stratul simbolic și psihanalitic pe care-l propune la nivel semantic. Personajul feminin nu poartă un nume, nu este individualizat, purtând sensuri universale, sub raport interpretativ, protagonista fiind oricare dintre femeile nesigure, nehotărâte, indecise. Rugăciunea din finalul povestirii elucidează și totodată, sporește valențele semnificațiilor. Poate că e un îndemn la echilibru prin renegocierea individului cu Dumnezeu, poate că e singura formă de salvare a spiritului: credința. Prozatorul dozează extraordinar de bine raportul dintre text și simbol, dintre idee și stilistică, insistând desigur pe acea firavă linie karman dintre conștient și subconștient. La nivel alegoric, doza de psihanaliză inserată în substratul narativ dezvoltă ideea de sensibilitate exacerbată care ar putea anula firescul. Indiferent de doza inserată în text despre principiile sinelui feminin care analizează până la ultima fărâmă trăirile, cert este că autorul este un fin cunoscător al psihologiei feminine.

Prozatorul a fost înzestrat cu har, literatura fiind parte din ființa sa, o extensie a sinelui, creația și existența devenind două dimensiuni complementare. Constantin Lupeanu a scris poezie și proză pe tot parcursul vieții, povestirile acestui volum fiind rodul unui întreg proces creator. De pildă, narațiunea *Acru* a fost scrisă la vârsta de 25 de ani, urmând celelalte creații în proză. Actul scrierii i-a fost hărăzit de ursitoare, autorul trăind sub zodia cărții; acest volum de proză scurtă este rezultatul creației permanente, cele 44 de texte fiind scrise pe tot parcursul existențial, dar publicate în 2024. Talent nativ, exercițiu permanent, erudiție sunt termenii care fac din opera scriitorului o adevărată comoară. Narațiunea *Acru* este exemplul care atestă harul scriitorului. Deși scrisă la 25 de ani, osatura epică și conținutul epic surprind o stilistică originală. Observăm în primul rând, cunoașterea aprofundată a psihologiei umane, a psihicului feminin, ceea ce reflectă bogatul bagaj informativ pe această temă, asimilat la această vârstă. E vorba desigur de lectura serioasă, dar și de tenacitatea observației, element distinctiv al unui spirit ales. Dincolo de talentul nativ, se impune disciplina studiului, seriozitatea documentării, lectura neîntreruptă. Scriitorul a trăit prin operă, și-a definit ființa printr-un proces complex al reprezentării edificiului identitar, într-un areal simbolic. Transferul semantic dinspre autoreferențialitate spre ficțiune a fost posibil dintr-o dublă perspectivă: grația divină oferită de Divinitate și lectura asiduă. Dacă ar fi să rezumăm trăsătura esențială a operei beletristice a autorului în trei cuvinte, acestea sunt: vocație, erudiție și rafinament.

În alte povestiri, realismul magic descătușează un univers mitologic surprinzător, simbolurile transferând sensurile textuale spre cultura asiatică. Ca într-o povestire în ramă, narațiunile adăpostesc legende, istorisiri din îndepărtata Asie, realitatea pierzând reperele spațio-temporale, epicul alunecând în fantastic. Nu doar tehnica epică a întretăierii dintre cele două dimensiuni, sacru și profan e interesantă, ci și felul în care personajul dezvoltă povestea de dragoste. Mereu timide la începutul relației, mereu aflate în căutarea iubirii pure, adevărate, absolute, personajele reflectă starea omului adamic, acea nevoie de a regăsi spațiul primordial, fericirea originară. Personajele sunt idealiste, purtătoare de valori spirituale înalte, ele sunt reprezentări ale unui imaginar desprins din subconștient, alter-ego-uri; ca într-o oglindă reflectorizantă, personajele adăpostesc năzuințele sinelui, filtrate artistic, într-o frumoasă poveste simbolică. Dincolo de procedeele narative, textele care pun în valoare tema iubirii poartă elemente livrești, rezultatul firesc al cunoașterii aprofundate a culturii asiatice. Prozatorul strecoară livrescul în formule rafinate, fără ostentație, poveștile și legendele Chinei străvechi instalându-se în cadrul narativ prin intermediul unei ramificări epice atent integrate. Această componentă stilistică, de stratificare simbolică și ramificare narativă atestă specificul povestirilor scrise de Constantin Lupeanu; harul prozatorului derivă deopotrivă din viziunea artistică și din arhitectura compozițională.

Povestirea *Cartea lui Raoul* evocă o poveste de dragoste învăluită în mister, cotidianul alunecând în fantastic prin ritualurile personajului feminin Sharmanie, o călugăriță budistă. Cunoscătoare a ritualurilor străvechi șamanice, întâlnirea dintre Raoul și Sharmanie se derulează sub incidența magicului. Era purtătoarea unor înțelesuri tainice ale nescriselor legi străvechi, o cunoscătoare a sistemului filosofic budist. Ritualul erotic se desfășoară într-un spațiu al misticului, fantasticul ocupând aici, firul narativ al poveștii. Multe dintre povestirile magic-realiste sunt construite în Musonia, un spațiu simbolic în economia textuală a acestei cărți. Musonia, proiecție imaginară, e un loc al magiei, al doctrinelor filosofice asiatice, e un spațiu care descătușează ființa de cotidian, aruncă personajele în fantastic. Musonia din povestirile lui Constantin Lupeanu poate fi un topos sacru, unde sincronismul religiilor explică întreaga existență prin prisma iubirii. În Musonia, dragostea este redată sub toate aspectele sale: carnală, spirituală, filială, maternă, socială. Înțelesurile vieții se nasc din iubire, iar Musonia devine locul unde omul regăsește liniștea și fericirea de la începuturile lumii. Rezonanțele asiatice ale Musoniei derivă din livrescul simbolic proiectat pe fundalul atmosferei: ritualuri mistice, doctrine filozofice taoiste și budiste, obiceiuri și datini străvechi de factură asiatică. Prozatorul induce în subteranele atmosferei din Musonia aceste elemente care trimit la cultura și civilizația asiatică, ceea ce face ca acest spațiu să devină un exponent al lumii orientale încărcate de magie. De pildă, și povestirile *Când Gebbs, Cristal*, *May a ta* proiectează evenimentele epice în același spațiu magic al Musoniei.

Alte povestiri dezlănțuie o interesantă călătorie spre lumi ancestrale, instaurând o semantică a legendelor despre istoria Chinei. Asemenea unei povestiri în ramă, digresiunile spre trecut, strecoară în firul narativ, diferite povești tematice despre începuturile istorice ale Chinei. Recursul la strategii de stratificare textuală asigură cadrul livresc al narațiunilor. Astfel se întâmplă în povestirea intitulată *Despre Rubens*, în care protagonistul Nucu îi recită iubitei lui, poemul *Cântecul fericirii pure,* scris de poetul clasic chinez Li Bai. În *Drumul Vieții* ni se prezintă cutumele ancestrale ale unei societăți matriarhale. Dialogul dinamic dintre personaje evocă la nivel esențializat, întreaga viziune despre organizarea socială a unui vechi trib de pe tărâmuri îndepărtate. Interesant cum printr-un text epic concentrat, autorul reușește să surprindă o societate străveche bazată pe o organizare matriarhală.

Erudiția, buna cunoaștere a istoriei culturilor și civilizațiilor antice, definesc spiritul cărturăresc al autorului, lucru ce conferă scrierilor o dublă valoare: estetică și documentară. În povestirea *Nemuritoarea, mama mea* descoperim legenda despre nașterea civilizației chineze, descinse din neamul Împăratului Galben. Relatarea personajului feminin Li Ming despre mamă adăpostește legenda despre iubirea dintre un pământean și despre un spirit nemuritor. Legătura dintre bărbat și Nemuritoare simbolizează povestea mitologică a nașterii civilizației chineze. Readucerea în prezent a unui trecut mitologic se face prin prisma povestirii legendei, povestirea devenind modul de a menține vie această viziune. La un nivel mai atent al lecturii, autorul aduce în discuție o posibilă abordare comparativă a ritualurilor de înmormântare între creștinism și budism, inserând subtextual, simbolul celor 40 de zile de la moartea unui individ, simbol comun în cele două doctrine religioase.

Alte povestiri dezvoltă scenariul visului, ca preambul al intersectării istoriei cu fabulația, aluziile deconspirând adevărate revelații. Astfel se întâmplă în *România eternă*, unde realitatea se contopește cu mitologia, explicațiile referitoare la nașterea României căpătând o coloratură simbolică. Demersul narativ e îndrăzneț, provocator, visul devenind atuul dezvoltării explicațiilor istorice pe un fundal al sacrului. Protagonistul visează că este Regele Olteniei și urma să se căsătorească cu o fată de viță nobilă pentru a asigura continuitatea regatului. Pretendentele erau coborâtoare dintr-o stirpe nobilă a fiecărei regiuni românești, iar protagonistul nu se putea hotărî, fiindcă fiecare dintre ele avea o frumusețe aparte. Întregul periplu are loc în vis, spațiu al tuturor dorințelor subconștiente și inconștiente. Simbolicul narativ nu se țese nicidecum pe o poveste de dragoste tipică, pe un erotism pur, ci el înregistrează alte dimensiuni semantice: dragostea de neam. Pe tot parcursul narativ, autorul alunecă dinspre realitate istorică spre fantezie mitologizantă, recurgând la acest procedeu stilistic pentru a reda în note romanțate, valoarea supremă a românului, dragostea pentru țară. Dincolo de aspecte ale autoreferențialului biografic, personajul principal fiind din Murgași, sat Picăturile (aspecte ale realității identitare ale autorului), povestirea se sprijină pe vis, deopotrivă simbolic și revelator, visul Românie eterne. Visul e un motiv recurent în proza autorului, regăsibil și în *povestirile Fecioara, deșteapta și doamna* sau *Prevestire.*

Alte povestiri precum *Atracție fatală, Crima perfectă sau Femeile frumoase sunt cele mai periculoase* propun o intrigă de tip detectivistic, unde șantajul sau crima sunt ingrediente perfecte pentru o proză încărcată de mister, de suspans. Alte narațiuni caricaturizează diferite tipologii umane, precum femeia adulteră, mincinoasă, sau hoțul, parvenitul, leneșul, procedeele portretistice creând personaje bine individualizate. Alte povestiri impun o atitudine socială tranșantă, directă, autorul sancționând grav, derapajele politice. Intransigența, obiectivitatea, ironia sunt notele determinante ale povestirilor de factură socială. *Derbedeii, proștii și inculții* este una dintre narațiunile cu temă socială bine realizată, șarja fiind unul din mijloacele de realizare a comicului situațional și a construcției personajelor. Ironie, umor, sarcasm sunt aspecte care configurează o povestire în care viciile sociale și derapajele politice sunt sancționate drastic.

Cele 44 de povestiri ale volumului *În ordine alfabetică* înfățișează tact narativ, îndrăzneală vizionară și rafinament compozițional. Constantin Lupeanu e un prozator care dezvoltă o stilistică aparte, originală, prin dinamica arhitecturală și prin abordarea tematică. Are un stil, o marcă narativă identitară, un edificiu vizionar, prin care opera sa se individualizează pe scena prozei contemporane. Deopotrivă firesc și complex, sensibil și incisiv, simbolic și direct, Constantin Lupeanu are un discurs narativ copleșitor, care propune un areal tematic variat și impune un stil original. Acest volum de proză scurtă captivează, taie respirația, dar totodată, eliberează, echilibrează.

UE – NATO: între raţiune şi orgolii

Gl. BG. (rtr) Gheorghe Dragomir
Preşedintele Centrului de Etică şi Strategii

De ce „UE – NATO: între raţiune şi orgolii ?" ?

Am optat pentru acest titlu şi nu „Reforma UE şi NATO", sau altul cu conotaţii asemănătoare, întrucât am găsit de cuviinţă că atât reforma UE şi NATO, cât şi procesele de extindere „robustă şi istorică" sunt marcate de jocul orgoliilor şi al raţiunii.

Se pare că şi dezbaterile pentru adoptarea Tratatului Noii Constituţii Europene au fost marcate de confruntarea raţiunii şi orgoliilor marilor puteri europene în lupta pentru asigurarea unui rol hotărâtor în noile organisme europene reformate, situaţie care va întârzia îngrijorător adoptarea noii Constituţii.

Viitorul relaţiei UE – NATO pune în balanţă alegerea raţiunii înaintea orgoliilor, situaţie care întârzie nejustificat de mult adoptarea unei Politici Externe de Securitate şi Apărare unitară şi credibilă la nivel european. Ambiguitatea controverselor privind autonomia sau complementaritatea acesteia faţă de NATO a înfierbântat spiritele şi a hrănit orgoliile, summit-ul NATO de la Istanbul evidenţiind încă odată, dacă mai era cazul, că relaţia transatlantică este departe de a oferi un model de parteneriat.

Nici discuţiile privind reforma profundă a instituţiilor internaţionale – ONU (Consiliul de Securitate şi Adunarea Generală), Organizaţia Mondială a Comerţului (OMC), Banca Mondială, Fondul Monetar Internaţional (FMI) – nu au fost scutite de confruntări, orgoliile învingând raţiunea, totul rămânând în faza dezbaterilor şi deciziilor... finale care întârzie să apară.

Ce se va întâmpla în viitor ? Ce va învinge: raţiunea sau orgoliile ?

Rămâne un mare semn de întrebare şi mirare în acelaşi timp. Cred că omenirea va fi obligată să suporte încă o lungă perioadă de timp hegemonia orgoliilor, absurditatea, intoleranţa în relaţiile internaţionale, regionale şi bilaterale cu consecinţe dezastruoase la nivel planetar.

Ce trebuie făcut ?

Dacă politicienii şi guvernanţii încă nu sunt decişi să aleagă raţiunea lăsând deoparte orgoliile, singura şansă de a schimba raportul în favoarea raţiunii, este, unificarea forţelor societăţii civile la nivel naţional, regional şi internaţional, într-o mişcare globală care să ducă la schimbarea actualei ordini mondiale, cu o guvernare participativă.

(Gl.bg.r. Gheorghe Dragomir, preşedinte executiv Asociaţia Culturală „România în Lume", editorialul Buletinului nr. 2/2004 al Asociaţiei.)

După douăzeci de ani. Cum arată relaţiile UE-NATO, SUA-Europa ?

Cum s-a ajuns de la parteneri strategici la rivali geoeconomici, geopolitici şi geostrategici ?

Europa doreşte într-adevăr să aibă o autonomie strategică faţă de SUA, sau această „autonomie" să fie în interiorul NATO ?

Noile iniţiative franco-britanice pentru crearea unui scut nuclear european şi a unei Alianţe de Apărare a Europei în faţa ameninţărilor Federaţiei Ruse vor acoperi întreaga Europă, sau numai anumite state care să contribuie financiar semnificativ la creşterea capacităţilor de apărare ale Europei ?

Reconcilierea relaţiilor SUA – UE este ireversibilă, sau este doar o pauză pentru a potoli orgoliile şi a lăsa loc raţiunii ?

Asistăm deja la al Patrulea Război Mondial, de astă dată pentru controlul resurselor naturale, al pieţelor şi rutelor de aprovizionare ?

Va fi doar un război economic, al monedelor şi al accesului la noile tehnologii ale cunoaşterii şi I.A. sau un război hibrid generalizat la o lume multipolară ?

Sunt câteva întrebări care frământă fiecare cetăţean al planetei care doreşte să trăiască într-o lume a păcii, înţelegerii, cooperării, toleranţei şi solidarităţii în fata pericolelor şi ameninţărilor care stau în fata civilizaţiei umane ajunsă la un punct Terminus şi un nou început pe spirala evoluţiei civilizaţiei post-umane, când omul fuzionează treptat cu noile tehnologii.

Aceste turbulenţe vor produce modificări structurale profunde în modul de organizare spirituală a societăţii umane şi de guvernanţă la nivel planetar.

Să le luăm pe rând, gospodăreşte şi să trecem în revistă, în mod selectiv, evenimentele care au marcat în ultimele două decenii jocurile de orgolii şi raţiune la nivel global, care au influenţat decisiv şi starea naţiunii române la orizontul anului 2025, analiza axându-se pe editorialul scris în 2004, menţionat la începutul articolului.

SUA – Europa: un parteneriat bazat pe încredere şi dialog, pe raţiune şi complementaritate

După încheierea celui de al Doilea Război Mondial, SUA a descoperit că Europa post-conflict este o oportunitate pentru realizarea unui amplu proiect de angajare directă în reconstrucţia continentului devastat de război şi de creare a unei umbrele de securitate şi apărare care să o protejeze în faţa unor eventuale ameninţări şi riscuri de securitate care ar putea veni din partea URSS, care controla jumătate din continent, ca urmare a aranjamentelor stabilite de premierul britanic Winston Churchill, preşedintele SUA, Roosevelt şi Stalin, de la Yalta (4-11 februarie 1945).

Delegaţia sovietică era la curent cu limitele mandatelor demnitarilor britanic şi american graţie informaţiilor furnizate de Harold Adrian Russel Philby, spion KGB infiltrat în Secret Intelligence Service (MI6), care timp de 35 ani (1928-1963) a furnizat informaţii secrete de la nivelul cel mai înalt al deciziei politice, informaţii care au permis lui Stalin şi echipei sale să-şi maximizeze şansele în cadrul negocierilor cu SUA şi Marea Britanie, atât în timpul războiului, cât şi după instalarea Războiului Rece (1950, după dotarea URSS cu arma atomică).

Pentru reconstrucţia Europei, SUA, prin secretarul de stat George Marshall, a lansat „Programul american de refacere" (1947) alocând 13 miliarde de dolari pentru reconstrucţia vestului european, URSS angajându-se să se ocupe de reconstrucţia ţărilor intrate în sfera sa de influenţă din Europa Centrală şi de Est şi Ţările Baltice.

În paralel, SUA a creat NATO ca alianţă politico-militară defensivă, asigurând astfel şi o umbrelă de securitate pentru partea de Europa aflată sub controlul american. Primul act de constituire a NATO a fost semnat de cele 12 state membre fondatoare (4 aprilie 1949), după care au urmat alte extinderi succesive (1952, 1955, 1982, 1999, 2004, 2009, 2017) care au permis aderarea la organizaţie inclusiv a statelor foste comuniste din Europa Centrală şi de Est, iar ultima extindere a vizat Macedonia de Nord.

În 2008, la aniversarea a şase decenii de la înfiinţarea NATO, eveniment organizat la Bucureşti cu prezenţa şefilor de state membre ale Alianţei, preşedintele american George Bush Jr. a propus preşedintelui Vladimir Putin ca următoarea extindere să fie a Ucrainei şi Georgiei, propunere respinsă de partea rusă.

La acea vreme exista un parteneriat între SUA şi Rusia în cadrul Consiliului NATO, care oferea Rusiei posibilitatea să fie informată privind deciziile strategice luate de alianţă. Un parteneriat similar era şi între UE şi Rusia, care asigura Europei acces la aprovizionarea cu gaze, petrol, minereuri rare la preţuri competitive, ceea ce a permis economiilor UE să se dezvolte şi Rusiei să cumpere acţiuni la mari companii de energie europene, inclusiv la unele companii naţionale de interes strategic.

După încheierea lucrărilor întâlnirii la nivel înalt NATO de la Bucureşti, preşedinţii Putin şi Bush s-au deplasat la Soci unde au continuat discuţiile departe de ochii curioşi ai europenilor. Următoarea mişcare a Rusiei a fost invadarea Georgiei, transmiţând un mesaj de avertisment şi Ucrainei. Europenii şi americanii au reacţionat timid, ceea ce a permis Rusiei să-şi continue presiunile asupra Ucrainei şi în direcţia Statelor Baltice prin provocări militare pentru a testa modul în care va reacţiona NATO.

Alianţa SUA-Rusia s-a consolidat după atentatele teroriste din 11 septembrie 2001 şi invazia militară a coaliţiei conduse de SUA în Irak şi Afganistan, când Rusia a pus la dispoziţie armatei americane bazele sale din vecinătatea Afganistanului şi informaţii strategice care au facilitat invaziile din Irak.

La vremea respectivă, parteneriatele euroatlantice şi euro-ruse funcţionau la turaţie maximă, preşedintele Putin devenind un răsfăţat al Occidentului, iar Rusia o destinaţie preferată pentru companiile occidentale, îndeosebi franceze şi germane, care şi-au deschis filiale în marile oraşe, centre de comerţ şi culturale în Rusia. Parteneriatul strategic euroatlantic s-a deteriorat progresiv pe măsură ce administraţia Obama a sugerat ca UE să-şi mărească bugetele de apărare pentru că povara cheltuielilor militare NATO era suportată aproape exclusiv de SUA.

Odată cu venirea la Casa Albă a preşedintelui Donald Trump, lucrurile au devenit tensionate, cerinţa solicitată de a creşte bugetele militare la NATO cu 2-2,5%, însoţită de ameninţarea voalată că cei care nu se vor conforma nu vor beneficia de prevederile Articolului 5 din Tratatul Alianţei, care prevede ca în caz de agresiune celelalte state membre trebuie să sară în ajutor. Din acel moment (2016) relaţiile de parteneriat SUA-UE au început treptat să se deterioreze, înmulţindu-se atacurile preşedintelui Trump la adresa liderilor europeni care se complăceau într-o dulce ignoranţă geostrategică, mizând pe umbrela de securitate a NATO, preferând beneficiul adus de materiile prime obţinute la preţuri preferenţiale din Rusia care ajuta dezvoltarea economiilor europene. UE conta pe o alianţă strategică cu Rusia ca alternativă la parteneriatul cu SUA.

SUA-UE de la parteneri la rivali geopolitici şi geostrategici

Perioada de prietenie interesată cu Rusia a permis UE să-şi dezvolte economiile şi să-şi dezvolte relaţiile comerciale cu ţările din Asia-Pacific şi China, devenind un rival geostrategic şi geoeconomic al SUA în această zonă, ciocnindu-se de interesele economice şi militare ale SUA, care se considerau îndreptăţite să controleze total partenerii săi tradiţionali din această regiune.

Administraţia Trump a reacţionat dur şi a trecut la ameninţări cu aplicarea unor taxe vamale ridicate pentru produsele importate din UE, subliniind că Europa s-a îmbogăţit pe seama SUA şi s-a purtat fără respect şi duplicitar în relaţiile bilaterale.

În contextul declaraţiilor lui George Soros la reuniunea Forumului Economic Mondial de la Davos din ianuarie 2017, când s-a adresat participanţilor ca să se unească pentru a boicota politicile administraţiei Trump, adresând o ameninţare directă că va mobiliza toate resursele organizaţiei sale pentru a-l distruge, războiul între republicanii conservatori şi democraţii neo-marxişti sorosişti s-a declanşa, iar ceea ce a urmat a tensionat şi mai mult relaţiile UE-SUA care au înregistrat o altă formă de manifestare, de la rivali strategici la o confruntare directă care în al doilea mandat al preşedintelui Trump (2025) s-a transformat într-un adevărat război economic, ideologic şi spiritual, cu efecte dezastruoase pentru viitorul UE.

Invazia Ucrainei de către Rusia (24 februarie 2022) a marcat o nouă etapă a confruntării în momentul în care preşedintele Trump a cerut ridicarea la 5% a cheltuielilor militare ale membrilor NATO şi a ameninţat cu o eventuală retragere a SUA din Alianţă, dezangajarea militară din Europa şi direcţionarea eforturilor militare americane în direcţia Asia-Indo-Pacific pentru a proteja Taiwanul şi aliaţii din acest areal de intenţiile tot mai agresive şi de prezenţa sâcâitoare a Chinei care deja îşi etalează forţa militară ce în multe privinţe depăşeşte potenţialul militar american.

Transformarea Europei în bastionul neo-marxiştilor globalişti sorosişti, care au luat cu asalt atât conducerea instituţiilor europene, cât şi la nivel naţional şi chiar în structurile militare şi politice ale NATO şi serviciile de intelligence din statele membre, a generat un adevărat front de rezistenţă în fata iniţiativelor administraţiei Trump pentru găsirea de soluţii imediate de a se încheia o pace durabilă şi stabilă în Ucraina, sens în care preşedintele Trump s-a implicat personal în reluarea dialogului direct cu preşedintele Putin şi separat cu preşedintele Zelensky, fără implicarea UE în aceste demersuri politico-diplomatice întrucât UE s-a pronunţat deschis pentru sprijinirea financiară şi militară a Ucrainei pentru „a câştiga" războiul şi a obţine o pace favorabilă.

Aroganţa liderilor europeni a mers mai departe, boicotând negocierile de pace americano-ruse prin organizarea unor summit-uri la Paris şi Londra, dar şi prin invitarea premierului Canadei, iar la 11 martie 2025 preşedintele Macron a organizat o întâlnire cu şefii de state majore din UE, dar şi cu cei din Albania, Macedonia de Nord, Muntenegru, Turcia şi, surpriză, din Japonia, Noua Zeelandă şi Australia (cu scopul de a irita SUA) pentru a elabora un plan de apărare şi înarmare a Europei şi de continuare a sprijinului financiar şi militar pentru Ucraina.

Preşedintele Macron a propus realizarea unui scut de protecţie nucleară a Europei pentru o descurajare nucleară în fata ameninţărilor lansate de preşedintele Putin.

La următorul Consiliu European, preşedinta Comisiei Europene a prezentat un plan de înarmare a Europei cu un buget de 800 miliarde euro pentru patru ani, iar în regim de urgenţă să se aloce 150 miliarde euro pentru industria de apărare (bani care trebuie însă împrumutaţi, visteria UE fiind golită în timpul pandemiei de covid-19) fiecărei ţări urmând să i se repartizeze o anumită sumă pentru dezvoltarea industriilor de armament naţionale.

Tot pentru susţinerea acestui proiect, BEI (Banca Europeană pentru Investiţii) va acorda împrumuturi inclusiv agenţilor economici privaţi care investesc în infrastructura critică cu utilitate militară, iar băncile comerciale au primit instrucţiuni de folosirea economiilor valutare şi de aur ale deponenţilor pentru susţinerea înarmării, deponenţii urmând să devină acţionari la băncile sau fondurile de investiţii depozitare.

Toate aceste demersuri ale UE pentru a demonstra că îşi poate purta singură de grijă realizând propria înarmare şi o armată europeană, transmit un mesaj de aroganţă în direcţia SUA, dovedind că are o autonomie strategică şi nu mai depinde de capriciile sau presiunile americane.

Lipsa de raţiune a liderilor europeni şi opţiunea lor pentru ideologia neo-marxistă sorosistă care a fost criticată şi de vice-preşedintele Vance la Conferinţa Internaţională de Securitate de la München, pentru că a renunţat la a mai promova valorile creştine, democraţia, libertatea de expresie şi gândire, care s-au concretizat în presiuni exercitate asupra unor guverne europene pentru a anula alegerile prezidenţiale pe motive inventate, sau interzicerea unor candidaţi să participe la procesul electoral, dând exemplul României, care sunt nişte atacuri directe la democraţie, deci UE nu mai împărtăşeşte aceleaşi valori ca SUA pentru a putea fi în continuare aliaţi.

În concluzie, UE, care în tot procesul său de consolidare a influenţei şi controlului continentului prin cele opt valuri de extindere, a fost încurajată şi sprijinită de SUA, acum în relaţia cu administraţia Trump se comportă cu aroganţă, ignorând că fără sprijinul militar şi informaţional acordat de SUA nu va reuşi să-si croiască un parcurs economic şi militar solid şi durabil pentru a face faţă provocărilor viitoare care ar putea atât din direcţia Rusiei, cât şi a unei Ucraine post-război care va deveni un factor perturbator al evoluţiei politice, economice şi militare pe continent.

România neo-marxista sorosistă spune adio parteneriatului strategic cu SUA şi sare în barca găurită a liderului european neo-marxist globalist Macron

Analiza recentelor evenimente şi luări de poziţie ale actualilor conducători români aflaţi la cârma ţării în relaţia cu administraţia Trump relevă opţiunea fermă a aderării la politicile UE de sprijinire financiară şi militară a Ucrainei şi de înarmare a Europei, sfidând eforturile politico-diplomatice americane pentru găsirea de soluţii ale încetării războiului din Ucraina.

Anularea alegerilor prezidenţiale care prefigurau accesul la demnitatea supremă în stat a naţionalistului Călin Georgescu, care dorea ca România să devină o voce auzită şi respectată atât la nivelul instituţiilor UE, cât şi la NATO, dar şi revenirea la valorile morale ale credinţei străbune şi interzicerea participării acestuia la procesul electoral din luna mai, au stârnit un val de proteste în ţară şi străinătate care au determinat administraţia Trump şi presa conservatoare americană să atenţioneze instituţiile competente din România ca să înceteze cu abuzul de putere şi discriminarea candidaţilor care nu convin actualei structuri de putere aservită instituţiilor sorosiste de la Bruxelles, care au intervenit brutal în procesul electoral, aducând atingere democraţiei, libertăţii de expresie şi libertăţii de gândire, valori dragi actualei administraţii americane.

Ultimele evoluţii în plan intern, prin aducerea de către preşedintele interimar Ilie Bolojan în calitate de consilieri la administraţia prezidenţială a unor personaje cunoscute şi asumate ca adepţi ai ideologiei neo-marxiste sorosiste a tras un semnal de alarmă pentru americani, în sensul că România nu mai este un partener de încredere, iar proiectele de consolidare a prezenţei militare americane pe teritoriul României urmează a fi analizate prin prisma noilor interese geostrategice americane în zona Mării Negre şi Gurilor Dunării, proiecte aprobate în decembrie 2023 de către Congresul american şi cuprinse în Legea privind interesele de securitate americane privind consolidarea militară a flancului estic al NATO, care presupunea extinderea bazei militare de la „M. Kogălniceanu" (cu transferul din baza germană de la Ramstein a zece mii de militari americani cu familiile lor) şi perfecţionarea scutului anti-rachetă de la Deveselu.

Americanii aveau în vedere şi transformarea portului Constanţa într-un nod strategic militar şi comercial pentru legăturile cu Eurasia. Deocamdată aşteptăm ca administraţia Trump să hotărască în ce măsură România ar mai putea fi salvată din menghina geopolitică a grupării sorosiste de la Bruxelles care şi-a întins tentaculele asupra instituţiilor statului, inclusiv a serviciilor de informaţii, Curţii Constituţionale, Guvernului şi Parlamentului, care nu mai funcţionează decât la ordinul stăpânilor.

Între timp, economia ţării se prăbuşeşte, costul vieţii creşte galopant şi nesustenabil, pensiile şi salariile îngheaţă, ceea ce vor genera fără îndoială revolte populare şi o stare de tensiune şi fragmentare socială care se pot transforma în instabilitate politică şi blocaj instituţional.

Alegerile prezidenţiale din luna mai se vor desfăşura pe acest fond de nemulţumire socială şi neîncredere în instituţiile chemate să asigure un proces electoral corect, legal şi fără interferenţe din partea liderilor neo-marxişti sorosişti în frunte cu preşedintele Macron sau preşedinta Comisiei Europene.

Să sperăm că raţiunea va învinge de data aceasta orgoliile conducătorilor europeni neo-marxişti sorosişti, iar poporului român i se va respecta dreptul de a alege candidatul pe care îl consideră potrivit pentru reconstruirea încrederii, respectului şi bunei credinţe a instituţiilor statului în luarea deciziilor de interes naţional, atât în plan intern, cât şi în relaţiile internaţionale, prin respectarea parteneriatelor strategice care sunt benefice dezvoltării durabile a României în secolul XXI.

Constantin Lupeanu

CONFUCIUS

(Nota Redacției: *La reuniunea din decembrie 2024, dl. Constantin Lupeanu a primit în unanimitate titlul de Consilier – membru al Consiliului Consultativ al Asociației Internaționale Confucianiste – ICA. Amintim că, de-a lungul anilor, domnia sa a publicat în revistele românești de cultură mai multe articole și studii despre Confucius, Kong Zi, iar din opera lui a tradus și a publicat cele mai de seamă lucrări: „Cartea Poemelor", culegere de poezie populară și cultă întocmită de Confucius în secolul 5 î.Hr., colecția Cele mai frumoase poezii, numărul 195, 228 pagini, Editura Albatros, 1985; „Lao Zi și Confucius", textele fundamentale ale taoismului și confucianismului, 384 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1997; „Yi Jing, Cartea Schimbărilor", carte de filosofie și divinație întocmită de Confucius, 2 volume, 880 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1997 cu o reeditare într-o ediție prescurtata, 148 pagini, 2005; „Cartea poemelor" de Confucius, poezii în interpretarea a doi actori, Teatrul Național Iași, 1986, regia Călin Florian.*)

证书
CERTIFICATE
尊敬的 鲁博安 先生：
Dear Mr. Constantin Lupeanu ,
经国际儒学联合会第七届执行委员会第一次会议审议通过，聘请您担任第七届顾问。
After deliberation and approval by the First Meeting of the Seventh Executive Committee of the International Confucian Association (ICA), we are pleased to appoint you as an Advisor to the Seventh Council of the ICA.
特颁此证。
This certificate is hereby issued.
国际儒学联合会
International Confucian Association
2024年12月 December, 2024

Confucius (28 septembrie 551 – 4 martie 479 î.Hr.) este venerat de 2575 de ani pentru faptul de a fi cel mai mare gânditor, om politic și pedagog al națiunii chineze. S-a născut în actuala provincie Shandong, în principatul Lu. Nu există chinez care să nu fi auzit de Confucius și nici știutor de carte care să nu fi citit și să nu fi memorat citate din lucrarea de numai 12.700 de caractere, *Lunyu*, *Analecte, Compilație, Cugetări*, o sinteză a concepției sale despre lume și viață. Lucrarea a apărut la o jumătate de secol după moartea marelui maestru și reprezintă citate din memorie, aparținând unora dintre discipolii săi. Ei retrăiesc scene din clasă și conversații particulare și notează cuvintele înțelepte ale acestuia. Sunt ziceri de moment, frânturi de gând, sfaturi și îndemnuri, lecții de viață. Ele acoperă o gamă largă de subiecte, inclusiv idei despre guvernare, raporturile sociale, normele morale, perspectiva socială a vremii. Sunt povestite întâmplări din viața lui Confucius ori a unor discipoli, cu rezolvări ad-hoc ale învățătorului. Textele sunt simple, naturale, fără înfrumusețări stilistice. Fiecare citat degajă înțelepciune. Confucius trăiește prin ele. Parcă ni se adresează nouă, atunci când îl citim. În forma de astăzi, cartea cuprinde 20 de părți, totalizând 508 citate.

În Japonia a fost introdusă deja în secolul V, apoi și în alte țări ale Asiei. În prezent, există în zeci de limbi, pretutindeni în lume.

Principalele opere ale lui Confucius, comentate și citate de către specialiști, rămân: *Cartea Poemelor, Cartea Istoriei, Cartea Riturilor, Cartea Schimbărilor, Cartea Muzicii* și *Analele de primăvară-toamnă.* Confucius a preluat textele străvechi și le-a revizuit, le-a dat o nouă înfățișare, le-a impregnat cu gândirea sa filozofică. Cu toate că se consideră că ele îi aparțin, el doar a compilat *Cartea Poemelor, Cartea istoriei, Cartea ritualurilor* și *Cartea muzicii* prin colectarea, căutarea, organizarea și revizuirea materialelor și indiciilor existente. La fel a procedat cu *Yijing, Cartea schimbărilor* și *Analele de primăvară-toamnă*.

În privința *Analelor*, savanții chinezi de astăzi scriu că el le-a folosit pentru a-și exprima gândurile politice și etice. De exemplu, la capitolul referitor la familia sa, „A revizuit-o unde a vrut și a șters acolo unde a vrut. Oameni ca discipolul Zi Xia nu l-au putut lăuda câtuși de puțin, nici măcar cu un cuvânt".

La *Cartea Schimbărilor* a lucrat efectiv. Cu cât citea mai mult, au transmis discipolii, cu atât simțea mai mult profunzimea *Cărții Schimbărilor*. Ideile filozofice conținute în ea l-au atins și l-au cucerit profund. În cele din urmă, a scris zece lucrări, care se numesc „Zece aripi", deoarece oferă o bună referință și ajută oamenii să învețe și să înțeleagă *Cartea Schimbărilor*, menite să dea aripi gândirii oamenilor.

În prezent, această amplă lucrare de divinație conține o a doua parte, compilația filozofică redactată de Confucius, o sută de pagini de analiză, dezbateri și considerații ale unui filozof, traduse de noi – *Explicații anexe în două părți, Despre trigrame, Ordinea și combinarea hexagramelor*.

Totuși, de cea mai amplă răspândire în lume se bucură *Analectele.*

În Europa, după apariția cărții *Călătoriile lui Marco Polo* din 1290, misionarii iezuiți au pătruns în China. Pentru a-și atinge scopul extinderii creștinismului, au învățat limba chineză și au intrat în contact cu lucrările clasice. Prin ei, în Europa s-a răspândit treptat mai ales filozofia confucianistă.

Patru misionari iezuiți – Edorze în Italia, Brooklyn și Rougéman în Belgia și Enrige în Austria – au tradus în latină scrierile lui Confucius, iar sub patronajul regelui Ludovic al XIV-lea al Franței, la Paris a apărut în 1687 cea mai veche versiune occidentală a *Analectelor,* la care s-au adăugat lucrările *Marea Învățătură* și *Doctrina de Mijloc.* În felul acesta, a început să se acorde atenție culturii chineze clasice.

Voltaire și Montesquieu au publicat interpretări, cu un impact profund asupra evoluției gândirii filozofice europene. Voltaire a fost supranumit Confucius al Franței !

Mulți gânditori iluminiști l-au admirat pe Confucius, ceea ce a condus la dezbateri privind compatibilitatea filosofiei chineze clasice, a gândirii confucianiste cu creștinismul. Concluzia a fost pozitivă. Indiferent de denumire, se divinizează o entitate supremă.

Încă din tinerețe, Gottfried Wilhelm von Leibniz (1646-1716) a dezvoltat un interes pentru China. El a studiat hexagramele și modalitățile de compunere a acestora și este posibil ca de aici să fi pornit cu dezvoltarea sistemului binar modern.

Pastorul italian Matteo Ricci a prezentat câteva hexagrame din *Cartea Schimbărilor*, tradusă în întregime, tot în limba latină, de misionarul francez Nicolas Trigault și publicată la Hangzhou în anul 1626. În limbile moderne, abia spre sfârșitul secolului XIX lucrările s-au tradus în engleză, apoi franceză etc.

În 1924, Richard Wilhelm a publicat o riguroasă și meritorie traducere în limba germană, la Jena, în două volume, cu o prefață de Carl G. Jung.

În a doua parte a secolului XX, a fost aprofundată studierea și traducerea operelor fundamentale ale Chinei. S-au scris și se redactează în continuare lucrări

În limba română, cea mai doctă versiune ne aparține: *Yijing Cartea Schimbărilor*, o traducere din limba chineză veche, cu Studiu introductiv de 75 de pagini, Comentarii și Note, două volume, 880 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1996.

Analectele le-am publicat în anul următor, laolaltă cu *Cartea despre Tao și Virtute*, a se vedea *Lao Zi și Confucius*, textele fundamentale ale taoismului și confucianismului, 384 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1997.

Începutul l-am făcut cu *Cartea Poemelor*, culegere de poezie populară și cultă întocmită de Confucius în secolul V î.Hr., colecția Cele mai frumoase poezii, numărul 195, 228 pagini, Editura Albatros, 1985.

Iar în 1986, regizorul Călin Florian a realizat un recital de poezie de dragoste prin doi actori, selectând cele mai frumoase poezii din *Cartea Poemelor*.

Istoricul și filozoful american William James Durant (1885-1981), a alcătuit o listă cu cei mai mari gânditori ai lumii din toate timpurile. Pe primul loc este Confucius, urmat de Platon, Aristotel, Copernic, Spinoza, Bacon, Newton, Voltaire, Kant și Darwin. Autorul american este cunoscut prin monumentala lucrare *Istoria civilizațiilor*, în 11 volume, lucrare scrisă împreună cu soția sa, Aruiel Durant și publicată între 1935 și 1975. Așezarea lui Confucius în fruntea listei este explicată și prin faptul că cea mai mare și mai longevivă civilizație din lume încă aderă la preceptele marelui înțelept. Mai mult, învățătorul chinez a călătorit prin principatele chineze și le-a vorbit principilor despre armonie, ca scop principal al societății, stare care poate fi atinsă prin pietate filială, respect și considerație. În plus, Confucius a practicat ceea ce a predicat, fiind mandarin local și apoi ministru, dar a demisionat, nefiind înțeles.

În China, Confucianismul a fost privit ca școală oficială de gândire încă din dinastia Han și a fost ideologia călăuzitoare oficială în toate dinastiile sau perioadele istorice majore ulterioare. *Cele Cinci Clasice* au devenit codul național și baza legală a sistemului juridic chinez.

Din vremuri străvechi, Confucius este venerat ca „Sfântul dăruit de Cer" și „Clopotul de lemn al Raiului", socotit unul dintre cei mai învățați oameni ai societății la acea vreme. A fost venerat de conducătorii de mai târziu ca Înțeleptul Confucius, Preasfântul Învățător, Marele Înțelept, Învățătorul Națiunii.

În prezent, Confucius este cunoscut și prețuit nu numai în China și în Asia, ci pretutindeni în lume.

În eseul *My country and my people,* cărturarul Lin Yutang avansa un sumum al caracteristicilor rasei chineze. Le notăm și noi, cu credința, că, deși aceste definiții suferă, evident, de subiectivism, ele vor interesa în egală măsură și astăzi, la mai bine de șase decenii de la momentul formulării lor:

Înțelepciune (care taie respirația), simplitate, dragoste de
natură, răbdare (până la morbida tolerare a răului), indiferență,
pungășie, fecunditate (virtute rasială, dar viciu individual), spirit
întreprinzător, cumpătare, iubire pentru viața de familie, pacifism
(viciul poltroneriei), mulțumire de sine, umor, conservatorism
(sinonim cu încetineala și cu trândăvia), senzualitate, cinste (pentru
că, în toată lumea asta, țăranii sunt cinstiți). Câteva sunt mai
degrabă vicii, decât virtuți. Câteva sunt calități neutre.
Există atât
slăbiciune, cât și tărie.

Dar tocmai această dualitate – adăugăm noi – situează lumea chineză între omenescul teluric, pe care îl trăim cu toții, și sublimul fascinant, la care se ridică numai aleșii, prin comorile de spirit ale civilizației lor.

Un copil poet

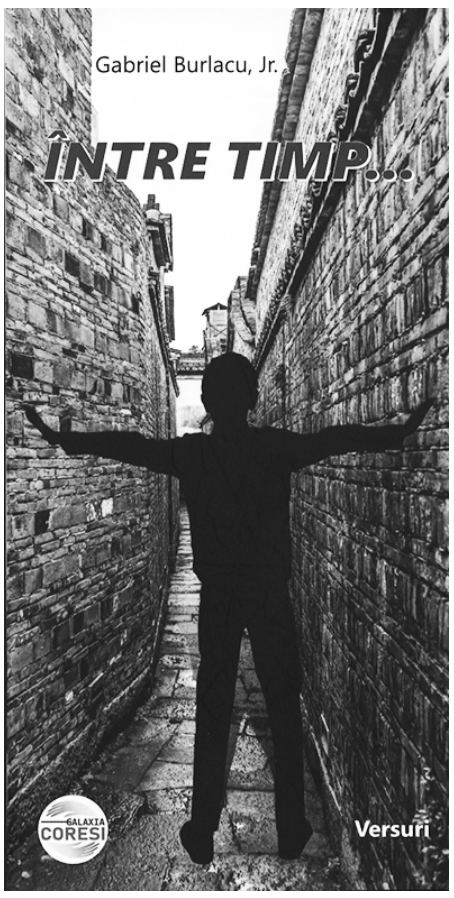

Victoria Milescu

S-ar putea spune despre copii că ei trăiesc într-o lume a basmelor, a poeziei, fiindcă uneori rămâi uimit auzind ce asocieri, ce sintagme rostesc, ce simbolistică neașteptată găsesc pentru ființele, plantele, animalele din jurul lor. Cam așa ceva vom găsi și în poezia lui Gabriel Burlacu Jr., un copil de 12 ani, care este un elev premiant la școală, face sport, muzică, limbi străine etc. De puțin timp, scrie și versuri care au fost adunate în cartea *Între timp...,* editată în 2024, de Galaxia Coresi, condusă de Vasile Poenaru, care a fost la rândul său, un poet precoce, descoperit și lansat de regretatul și generosul poet Petre Ghelmez. Gabriel Burlacu Jr. merge pe urmele tatălui său, Gabriel Burlacu, poet, dar pe care sunt sigură, după o lege nescrisă a firii, că îl va întrece. Juniorul este fermecător prin ingenuitatea sa, prin imaginația înaripată, dar și prin acuitatea observațiilor față de realitatea înconjurătoare, față de propriul tumult sufletesc. El are o copilărie fericită, ceea ce nu-l împiedică să vadă unele aspecte hilare, neplăcute din jur, cărora încearcă să le găsească o explicație. Diversele activități extrașcolare, departe de a-l epuiza, îi furnizează experiența unor domenii diverse, care se vor regăsi poate în ceea ce va scrie, constituind ceea ce este absolut necesar unui scriitor – cultura generală.

Micul nostru autor scrie cu o emoționantă delicatețe despre mama sa, dedicându-i poezia „De ziua mamei”, dar în același timp privește cu o surprinzătoare maturitate, cu indignare chiar, unele atitudini intolerabile întâlnite în societatea noastră. Vorbește chiar și de pandemie, peste care a trecut cu bine, despre spiritul civic, cuprins fiind de o indignare demnă de un adult revoltat: „Ce s-a întâmplat cu natura ? !/ Ce s-a întâmplat cu lumea ? !”, lăsând deschisă poarta răspunsurilor și răspunderilor pentru ipoteticul cititor. Versurile sale vin din intuiție, din înzestrarea lirică, din misterul poeziei însești. Cu dezinvoltură, folosește aproape toată panoplia mijloacelor expresive: comparații, metafore, întrebări retorice, exclamații, dialoguri, interjecții, când cu umor, când cu ironie. Vorbește despre Dumnezeu, despre îngeri, despre legende, despre o lume imaginară în pandant cu cea reală. Lumea copilăriei se intersectează cu lumea basmelor, din care nu lipsesc flora și fauna evoluând într-un imaginar fantastic. Animalele, cum se întâmplă de obicei în povești, vorbesc în grai omenesc: iepuri, urși, cerbi, delfini, la care se adaugă vrăbii, gâze, cărăbuși, autorul dovedind astfel o anume înclinație către fabula cu un miez etic, moralizator. Este vorba de un copil care se copilărește în voie, folosind diminutive pentru dezvălui, poate fără voie, o realitate ce solicită reflecție: „Păsărica stă singurică./ Agățată pe-o rămurică,/ Se frământă să prindă o gâză mică”.// Aceasta-i zice:/ - Bine faci, bine găsești/ Dacă pe mine de moarte mă scutești !// Păsărica se învoiește:/ Azi fac o faptă bună și așa/ Mâine o pradă mai mare voi avea.//Ziua următoare se-ntoarce supărată:/ - Am făcut cum ai zis/ Și-am rămas nemâncată !// Gâza îi răspunde împăcată:/ - O zi la tine, un an la mine./ Masa ta pierdută/ A fost viața mea trăită !/ Poftă bună !” (*Zburătoare*). Sub o relatare ludică transpare drama trecerii timpului, din păcate și inexplicabil inegal, pentru fiecare viețuitoare, evidențiind și faptul că lucrurile aparent neînsemnate pot fi chiar esența vieții. Ceea ce pentru o anume ființă înseamnă o zi, pentru alta o zi înseamnă o viață întreagă trăită.

Timpul reprezintă o temă recurentă, cum se observă și din titlul cărții, fiindcă pentru un copil pare o minune tot ce înfăptuiește timpul în jur, prin mecanisme miraculoase care îl uimesc și îl intrigă în egală măsură. Realitatea face parte din poveste și este, după cum scrie Evelyne Croitoru în „Cuvânt înainte”, „o realitate pe care o trăiește, o descoperă zi de zi, o visează, se lasă cuprins de emoție”. Citind în ordinea în care au fost scrise poeziile, cea mai emoționantă mi s-a părut a fi cea scrisă la vârsta de opt ani, „De ziua ta”, dictată parcă din spațiul celest al poeziei eterne: „Dragostea nu o poți vedea,// Dar o poți dărui !/ Dragostea nu o poți pipăi,/ Dar o poți simți ! !/ Dragostea este o comoară,/ Dar nu numai de ziua îndrăgostiților...” Iată „O dovadă”, cum scrie poetul și editorul Vasile Poenaru „că poezia nu are vârstă și că inspirația poate sălășlui în cele mai tinere inimi.” *Între timp...*, Gabriel Burlacu Jr. învață, citește scrie, crește și poate curând va lansa o nouă carte, fiindcă „sunt vremuri bune pentru poezie.”

Jocul de-a cuvintele, jocul de-a ideile, jocul de-a iubirea

Gabriela Banu

Am în față un volum de poeme deosebit, dens și surprinzător: „Titluri fără titlu” exprimă perfect înclinația d-lui Virgil Dumitrescu spre paradox, spre un univers poetic original, spre esența lirică. Criticul Aureliu Goci spune despre autor că este „poet cu amplitudine, care și-a însușit sugestii post și postmoderniste, ca și din vechiul textualism al anilor 80, fără să refuze și alte elemente de filosofie post-apocaliptică, toate înglobate într-un discurs frenetic și o viziune a lumii tragic personalizată”.

Volumul de față, cu o prefață de C. Voinescu, este un joc subtil, superior, care l-ar putea așeza pe autor lângă „De-a v-ați ascuns” arghezian: *Așa este jocul./ Îl joci în doi, în trei,/ Îl joci în câte câți vrei...*, cu mențiunea că Virgil Dumitrescu „se joacă” într-un mod personal, pe teme specifice postmoderniste și ale condiției umane neo-milenariste. Autorul dovedește că deține un registru larg de posibilități, încât poate să-și diversifice discursul și să varieze temele cu îndemânare, rămânând în același univers poetic și teritoriu imaginar.

Astfel, trecerea timpului este o durere asumată, însă trimisă în derizoriu: *Te-am pierdut, vreme,/ cum atâtea am pierdut, ca oricare./.../ vremea pe cer pedalează:/ caii de la bicicletă nechează* („Caii de la bicicletă”). Iar poetul se întreabă când *nasturele din gât/ plesnește și el ca orice iubire/ care simte la fel, cât rău trebuie să mai curgă/ pe râu când în el mă scufund pân’ la/ brâu ? se scot în pronaos odoarele,/ popa îmi sărută picioarele*. Vedem aici o evidentă tehnică simbolistă atunci când autorul „rupe” fraza pe un vers și o continuă pe celălalt.

Iubirea, tratată cu distanță, nu mai este înfocată, ci melancolică, uneori sarcastică: *Ne putem tăia urechile inutile cu lama surdă/ la alaiul ce însoțește încoronarea iubirii* („Încoronarea iubirii”), sau versuri în „dulcele stil clasic”, cu rimă și cu aceeași părere de rău pentru ce a „ars”: *Am ars de nerăbdare – cântă scrumul –/ etape, zări, arcade-nchipuite/ ca tu să smulgi trăirilor parfumul/.../ păcat de stirpea oarbă, ignifugă,/ străină de scânteia regăsirii/ pe care-o joacă în picioare mirii* („Nemângâind”).

Dar sentimentul pur al iubirii nu poate lipsi*: Atât de rară-mi ești că ești doar una,/ atât de una-mi ești, că ești*

doar tu/.../ („Iubire”). Nici moartea nu este ocolită, dar este văzută prin ochii groparului care a săpat mormintele „alor mei”, spune poetul. Și – ca un nou gropar al marelui Will – grăiește „cu miez”: *...sap de un loc și pentru tine/ mi-a zis,/ numai să mori foarte rar.* („Condiție”).

Este ca și cum d. Virgil Dumitrescu ar poseda un instrument muzical cu coarde, pe care înseilează iubiri când într-o notă gravă, când ludică, exprimând un sentiment profund: *Am plecat de-acasă fără fular/ în graba de-a nu te face s-aștepți //.../ ne-om apropia nasurile ca de un geam aburit/ prin care nu ne-am văzut la chip/ niciodată/ dar cineva îl șterge cu mâneca timpului...* („Desen în peniță”). Și Aureliu Goci observă că „autorul tratează temele simbiotic și simfonic, asociindu-le în zone complementare”.

Poetul dislocă sensurile cuvintelor pentru a obține imagini insolite, pentru a exprima trăiri profunde, ca în poemul „Post-restant” în care primul cuvânt se referă la obiceiul de a ține post, dar în final, în jocul de-a cuvântul, îl regăsim în... lumea peștilor !

Natura nu lipsește din tematica acestui volum, dar marchează o distanță enormă față de pastelul lui Alecsandri, de pildă. Comparând poetica cu un câmp cu maci într-un stil apăsat postmodernist, autorul scrie: *Călcam ca pe vreascuri prin omătul care trosnea/ în flăcările albe ale poeticii/ de farmacie./.../ mă consolez: n-o fi crimă dacă pică/ pe negândite o rimă* („Câmpul cu maci”). Iar natura „naturală” îi inspiră aceste versuri de mare sensibilitate: *între amar și dulce cătă floare./ ceva ne cheamă și ceva ne-alungă:/ un fluture care-a uitat să zboare.* („Un fluture”).

Poetul, ca trăitor al secolului XXI, se preumblă prin veacuri și oferă zeităților cunoștințele contemporane într-o joacă „de-a timpul” care nu are margini: *...zeul mărilor debarcă/ alături cu laptopu-n brațe./ fiul lui Cronos și al Rheei trece-n revistă/ parametrii de performanță academică/ a celor care le-au crescut aripi,/ .../ se târăsc pe uscat, iar zeul mării dă clic/ pe butonul consemn./.../ în grădina botanică păsările/ ciugulesc Iliada* („Recurentă”).

Autor a 19 volume de poezie, membru al Uniunii Scriitorilor din România, d. Virgil Dumitrescu scrie o poezie care disimulează meditația gravă și oferă un imaginar de o mare bogăție. Versurile sale se citesc cu plăcere și surprindere, cu sentimentul că avem în față un Poet adevărat.

(Virgil Dumitrescu, *Titluri fără titlu*,
poeme, ed. Napoca Star, 2004)

Elisabeta Bogăţan

Virgil Diaconu, *Poezia lui Mihai Eminescu în viziunea scriitorilor de azi*

Există scriitori cu o atât de puternică energie interioară încât pot cataliza conştiinţa scriitorilor dintr-un întreg spaţiu geografic, într-o anumită perioadă. Un astfel de scriitor s-a dovedit a fi Virgil Diaconu. Stă mărturie cartea „Poezia lui Mihai Eminescu în viziunea scriitorilor de azi", Editura Clubul Mitteleuropa, Oravița, 2024.

Incitat de poziția unor scriitori înregimentați (ca „să fie la modă") în curentul *woke* apusean, în curentul *cancel culture*, al căror program declarat este să facă *tabula rasa* tot ce a produs cultura până la ei, iar ei să fie „strălucitul" început fără rădăcini al unei noi, „adevărate" culturi/literaturi, Virgil Diaconu inițiază ancheta care a devenit titlu al cărții ce o cuprinde, cartea „Poezia lui Mihai Eminescu în viziunea scriitorilor de azi". Chestionarul cuprinde la punctul 2 faptul declanșator al anchetei lui Virgil Diaconu: „Cum evaluați, astăzi, poezia lui Eminescu ? Este ea (1) o poezie de excepție, o capodoperă, ocupă ea o poziție centrală în canonul literaturii române, (2) este o poezie de valoare medie, ori (3) este o poezie modestă, sau chiar minoră, după cum au decretat într-o anchetă mai mulți scriitori tineri, în revista Dilema, din 27 februarie 1998 ? Pentru un alt poet, optzecistul Călin Vlasie, „Eminescu este idiotul național" (interviu cu poetul Daniel Corbu, în revista Feed Back, nr. 2/2005), iar pentru Cezar Paul Bădescu, autorul antologiei Cazul Eminescu (Paralela 45, 1999), Eminescu este un „poet inert și ridicol"…

Chestionarul a fost publicat în revistele literare, invitația de participare a fost adresată tuturor scriitorilor care doreau să-și exprime punctul de vedere. Au participat o mulțime de scriitori, care, prin pozițiile lor, au subscris, în general, unor esențializări celebre, precum: „Pentru noi, Eminescu nu e numai cel mai mare poet al nostru și cel mai strălucit geniu pe care l-a zămislit pământul, apele si cerul românesc. El este într-un anumit fel, întruparea însăși a acestui cer și a acestui pământ, cu toate frumusețile, durerile și nădejdile crescute din ele." (Mircea Eliade), „Eminescu – Omul deplin al Culturii românești" (Constantin Noica), „Eminescu trebuie considerat un simbol național" (Emil Cioran). Astfel, între cei care și-au exprimat punctul de vedere, putem cita pe Paul Aretzu: „Eminescu, este, evident, incomparabil cu oricare dintre contemporanii săi. Într-un fel sau altul, el a generat aproape toată poezia importantă de după el. Face parte din patrimoniul cultural, contribuind la crearea unei matrice stilistice.", pe Marian Barbu: „categoric poezia românească îi datorează acestei prezențe tutelare enorm. Totul.", pe Horia Bădescu: „prin profunzime, prin grandoarea viziunii, prin forța sa expresivă, el nu este doar ultimul mare poet romantic, ci unul dintre cei mai mari ai liricii universale. (…) Eminescu este scheletul, structura de rezistență pe care se așează carnea, sângele și sufletul națiunii, genomul spiritual după care se structurează ființa nevăzută a neamului și a limbii ! (…) Fiindcă, vorba lui Mircea Eliade, „cât timp va exista în lume un singur exemplar din poeziile lui Eminescu, identitatea neamului nostru este salvată." Se raliază unor astfel de păreri Elisabeta Bogăţan: „Dăruind poeziei românești o limbă poetică limpezită și melodioasă, dând modele de profunzimi poetice care leagă fondul străbun de cultura universală a vremii sale, Eminescu a marcat, inevitabil, un salt valoric în poezia românească. (…) Și dacă un critic literar, azi, vrea să prezinte lumii sufletul poetic românesc, nu poate face abstracție de Eminescu."; Ionel Bota: „evoluțiile poeziei noastre de după momentul Eminescu îi sunt datoare poetului, memoriei sale"; Zenovie Cârlugea: „Eminescu rămâne reper în evoluția literaturii române"; Iosif Cheie-Pantea: „Poezia lui Eminescu satisface condițiile poeziei mari de pretutindeni și din toate timpurile"; Iulian Chivu: „Eminescu este un întemeietor asumat de iure et de facto, prin tradiție, ca «poet național»"; Theodor Codreanu: „veritabila modernitate care l-a înălțat la condiția de poet național (G. Călinescu) și de centru iradiant al canonului literar românesc, condiție pe care i-au recunoscut-o și i-o recunosc toate marile personalități ale culturii și literaturii române. (…) Eminescu este dintre cei care apar la un mileniu o dată. (…) Toate piscurile poeziei românești descind din eminescianism (…) Vizionarismul său cosmologic i-a determinat pe savanții de la NASA să dea numele Mihai Eminescu celui mai mare crater de pe planeta Mercur."; Daniel Corbu: „Eminescu rămâne un model în absolut pentru români, nu mai vorbesc pentru oricare scriitor român adevărat răsărit peste timp, Eminescu este cel care a ordonat și ordonează și azi cultura română. (…) Mi-e dat să cred că Eminescu este un dar al Marelui Creator pentru români. Eminescu nu numai că a modificat total sensibilitatea națională, dar i-a oferit o metafizică ce-o personalizează. (…) Eminescu ne-a dat identitate și ne-a fixat un destin. Prin urmare, AVEM TOT MAI MULT CONVINGEREA CĂ EMINESCU ARE O ÎNVESTITURĂ SACRALĂ (…) Eminescu este, după trecerea celor 133 de ani de la moarte, un poet de reper în România și în universalitate"; Ioana Cosma: „Poezia eminesciană a ridicat nivelul poeziei românești ce i-a urmat, mai ales prin abordarea filozofică."; Lucian Costache: „Pe Eminescu îl pun alături de marii creatori ai literaturii universale"; Constantin Cubleșan: „Eminescu este axul central al poeziei noastre: De la el se revendică toată poezia modernă."; Șerban Denk: „Mihai Eminescu rămâne și va mai ocupa centrul canonului literar românesc (…) Eminescu a creat o operă simbolică pentru poporul, cultura și psihologia lui, a devenit conștiința poetică a românilor de pretutindeni"; Ana Dobre: „Mihai Eminescu rămâne acolo unde ne place să-l știm, veghind și păzind țara poeziei limbii române."; Alexandru Dobrescu: „Eminescu ar putea trece drept reper valoric într-o societate corect structurată axiologic"; Florin Dochia; „A ridicat ștacheta atât de sus, încât nici azi nimeni nu a reușit să o sară."; Eugen Dorcescu; „Geniul eminescian, sublim, eteric, celest, extrage, din abisul ființei, și ipostaziază componenta astrală a poporului român. Nimeni și nimic nu ne-au dus atât de sus pe scala Existenței. // De aceea, capodopera eminesciană Luceafărul (…) este, și va rămâne, mereu, dincolo de vremuri și de oameni, cartea de identitate a poporului român. În cer și pe pământ."; Nicolae Georgescu: „Fiind un domeniu atât de vast, eminescologia a devenit chiar o știință. Asta înseamnă într-adevăr analiști – dar și hermeneuți. (…) Evaluez poezia lui Eminescu așa cum a spus-o și Mihail Dragomirescu: capodopere, opere de talent, opere de virtuozitate. Oricâtă știință ai avea sau ai pretinde de la cineva, nu se poate peste asemenea categorii."; Aureliu Goci: „Poezia lui Eminescu este un monument al limbii române și al conștiinței naționale, performanța estetică superlativă în pragul secolului XX. Eminescu rămâne unic (…) el este absolutul, canonul literaturii române. (…) Eminescu rămâne o culme a gândirii și creativității românești"; Ovidiu Ivancu: „În canonul românesc, Eminescu trebuie să ocupe o poziție centrală."; Alexandru Jurcan: „Eminescu se situează în sferele capodoperei. Admir în poeziile sale inefabilul, perenul, universalul, simbolistica mitologică, marca filozofică, dar și iubirea sa pentru limba română."; Valeria Manta Tăicuțu: „Îmi place poezia lui Eminescu pentru muzicalitatea ei, pentru forma clasică perfectă în care a fost turnată, pentru motivele romantice incluse în ea, pentru bagajul ideatic și emoțional"; Nicolae Mecu: „Eminescu este, pentru mine, instauratorul la noi al standardelor marii poezii și totodată reperul suprem al eticii creației."; Grid Modorcea: „Eminescu este sfântul nostru de fiecare zi. (…) Dacă suntem români și simțim românește, este imposibil să nu fim eminescieni, fiindcă limba eminesciană este organică, ea reprezintă seva românismului. (…) El este UNIC."; Mariana Nicolae: „Influența poeziei lui Eminescu, cred, este imensă. A folosit limba română în moduri nemaiîntâlnite până la el. A demonstrat că poate exprima idei care nu fuseseră exprimate până atunci,"; George Olteanu: „Eminescu are, așadar, un mare merit în sincronizarea poeziei noastre cu poezia universală"; Liviu Pendefunda: „lirica lui Eminescu este o poezie de excepție, o capodoperă care ocupă o poziție centrală în canonul literaturii române, și menirea noastră este de a o face în întregime cunoscută întregii lumi."; Adrian Dinu Rachieru: „Eminescu se încăpățânează să rămână o permanență (…) Ca reper absolut, Eminescu are dreptul la o posteritate vie (…). Fiindcă Eminescu, scria T. Vianu, este și rămâne «marele subiect al literaturii române». Eminescu este lângă cei mari. Este un *uomo universale*." El încarnează esența spiritului românesc. (…) putem vorbi de un eminescianism matricial, fertil, compensatoriu, favorizând și stimulând „mutațiile poeziei noastre."; Ioan N. Roșca: „ Eminescu a ridicat poezia pe culmi nemaiatinse până la el, atât prin profunzimea ideilor și sentimentelor, cât și prin plasticitatea imaginilor, prin varietatea formelor prozodice, prin melodicitate, prin bogăția rimelor și raritatea unora dintre ele (…). Sintetizând, Eminescu este inițiatorul poeziei române moderne, iar prin limbajul său poetic, ca și prin cel al prozei sale, în parte realistă, în parte fantastică, este și unul dintre creatorii limbii române literare. (…) Înaintea poeziei lui Eminescu, adică mai presus de ea, nu cred că se situează vreo altă creație poetică, Eminescu fiind un vârf al poeziei românești și universale, alături, desigur, de altele."; Viorel Savin: „Poezia lui Eminescu va exista atâta timp cât existența românilor va fi guvernată de instinctul de conservare națională și culturală !"; Nicolae Silade: „este o poezie de excepție, o capodoperă și ocupă o poziție centrală în canonul literaturii române."; Octavian Soviany: „Eminescu a fost adevăratul creator al limbajului poetic românesc"; Alex Ștefănescu: „Multe poezii ale lui Eminescu au o frumusețe nepământeană, par scrise de un zeu. (…) Cuvântul „geniu" i se potrivește indiscutabil."; Constantin Trandafir: „Poezia lui Eminescu este o poezie de excepție, genială, ea ocupă o poziție centrală / prioritară în contextul literaturii române. (…) ea se situează în siajul poeziei majore de astăzi și al marii poezii dintotdeauna."; Radu Ulmeanu: „Eminescu a atins deseori absolutul în gândirea și în poezia lui, și cred că este singurul, în literatura română, din acest punct de vedere."; Magda Ursache: „Eminescu e de neocolit și se așează singur în Lumină atotstrăbătătoare. (…) Eminescu nu-i poet de serie, e poet complet, enorm, inegalabil, deci e înseriabil. De asociat, pentru geniul său de uriaș calibru, l-aș asocia lui Shakespeare, iar în postura de poeta vates, cu Hölderlin." (…) Este măsura tuturor poeților"; Nina Vasile: „pentru mine creația eminesciană se distinge (…) prin transgresivitate în primul rând, altfel spus, prin depășirea domeniului strict al poeziei prin poezia însăși. Adică lectura singură a poeziei trimite dincolo de ea, metafizica și fizica fiind doar două dintre extensiunile vizibile în prezent. Asta implică și o tendință enciclopedică, tipică marilor creatori, în general."; Geo Vasile: „Din punct de vedere estetic, al limbajului poetic, al temelor abordate , Eminescu a însemnat o veritabilă revoluție."; Călin Vlasie: (după ce încearcă să explice că a fost greșit înțeles privind afirmațiile din interviul publicat în revista Feed Back și nu numai…și că afirmațiile i-au fost întoarse pe dos) : „Nu pot despărți numele lui Eminescu de marii poeți ai lumii care stau la temelia unor culturi și literaturi. (…) În eternitate Eminescu transcende orice ideologie literară , fiind simbolul poetului-prototip care va străbate veșnic literatura română în toate timpurile de după el și în cele care vor veni, care se naște o singură dată într-o cultură și care se regăsește în fiecare poet de după el." (citabil, nu ?); Radu Voinescu: „noi avem în vedere opera în ansamblu, care e unică, individualizată între toate literaturile lumii. (…) Ce mă seduce ? Măreția acestei poezii, o respirație largă cât umanitatea și cât Universul (…), temele, expresia armonică a unor cuvinte îmbinate neașteptat în sintagme grele de sens și pline de frumusețe, ritmul inconfundabil, faptul că de câte ori recitesc versurile dau de câte ceva care îmi spune mai mult decât dățile trecute."; Varujan Vosganian: „Poezia lui Eminescu este complexă, abordează specii diferite, este inovativă în ce privește versificația și rima, este patriotică, fără a fi găunoasă, are tematică populară, fără a fi naivă, este religioasă, dar nu habotnică, vorbește cu măreție despre nimicnicia trecătoare a omului, este lirică, fără a fi plângăcioasă. (…) A devenit universal pentru că a atins profunzimi care nu au limbă maternă."; Lidia Zadeh Petrescu: „Poezia lui este nemuritoare, este perfectă din punct de vedere al structurii, al semanticii, al ortografiei, al prozodiei, fiind construită armonios în cadențe și rime impecabile, abordând teme diferite."

La final, înțelegem cât de necesară era această anchetă pentru a se clarifica raportarea actuală a lumii literare la Eminescu, în apărarea căruia au sărit „râul, ramul", toți, cu mic cu mare.

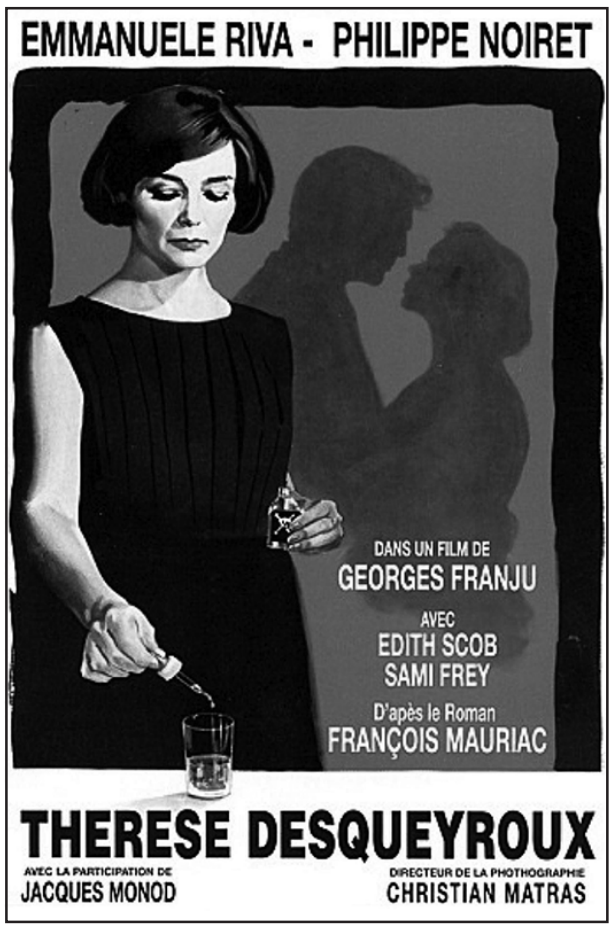
Mai mult decât atât, ancheta a avut o asemenea forță, încât a determinat exprimarea unor opinii surprinzătoare, contrare, chiar de către unii scriitori implicați în ancheta de la *Dilema*. Opinii care, poate, fără această replică creată de poetul Virgil Diaconu, ar fi rămas neexprimate. Un efect, aș spune, uriaș. Puține acțiuni literare au avut un efect atât de puternic și de imediat. Și considerăm că prin aceasta Virgil Diaconu a adus un serviciu uimitor literaturii române. Și, poate, nu numai.

Liberul arbitru

Alexandru CAZACU

Există ecranizări unde se dorește și se reușește autenticitatea și continuitatea până la detalii cu opera literară. Pelicula „**Thérèse Desqueyroux**ˆ din 1962 realizată de **Georges Franju** (1912-1987) după romanul omonim al scriitorului **François Mauriac** (1885-1970) intră într-o astfel de categorie și prezintă un interes ridicat prin modul nonconformist de tratare indirectă a problematicii liberului arbitru.

François Mauriac, poet, prozator, eseist și memorialist a fost

un scriitor *à la recherche de la lumière*, o lumină care împrăștie disperările. Născut într-o familie burgheză la Bordeaux, beneficiază de o educație umanistă solidă laică și religioasă. Urmează în orașul natal liceul și Facultatea de Litere făcând o adevărată pasiune pentru poezia franceză modernă, apoi pleacă la Paris pentru studii aprofundate în istorie și arhivistică în cadrul *École de Chartes*. Abandonează finalizarea școlii pariziene în favoarea jurnalisticii și efervescentei vieți artistice din capitala Franței. Scrie și publică două volume de poeme, relativ bine receptate, dar nu se impune în mediul literar. Aderă la mișcarea de dreapta *Action Française* și după Primul Război Mondial, pe care îl trăiește ca infirmier, începe să scrie romanele ce îi aduc succes „Sărutul dat leprosuluiˆ, „Gentrixˆ, „Cuibul de vipereˆ, „Pustiul dragosteiˆ, „Sfârșitul nopțiiˆ. Toate aceste cărți au drept fundal zona sa natală, ținutul Landes și sunt puternic impregnate de mesaje creștine, fapt care a dus la includerea lui Mauriac între acei autori ai literaturii hexagonului numiți *écrivains catholiques*, alăturându-se unor Paul Claudel, Georges Bernanos, Julien Green și Marie Noël. În cea de-a doua conflagrație mondială este membru activ al Rezistenței și un mare admirator al generalului De Gaulle. Devine membru al Academiei Franceze și primește premiul Nobel pentru literatură în 1952, motivația juriului fiind „ profunda sa intuiție spirituală și intensitatea artistică cu care a dezvăluit în romanele sale drama existenței umane”.

Romanul *Thérèse Desqueyroux*, publicat inițial în foileton în *Revue de Paris* în 1926, apoi în volum anul următor, reușește să fie în biografia scriitorul un *chef-d'oeuvre*. Mai ales că Mauriac însuși declara într-un mod puțin paradoxal, parafrazându-l pe Flaubert: „Thérèse Desqueyroux, c'est moi, c'est moi désespéré, mais je ne suis pas désespéréˆ. A dorit ca întreaga sa operă să fie o alee spre acel „castel interiorˆ despre care vorbea Sf. Tereza de Ávila. Nu întâmplător, prenumele eroinei sale este identic cu al sfintei spaniole. A oferit personajelor sale libertatea și responsabilitatea de care și umanitatea beneficiază în fața creatorului. Din acest motiv apar în scrierile sale gesturi și fapte în aparențe nefirești pentru textele unui scriitor care dispune de o profundă aderență religioasă.

Cartea are la bază o poveste reală de care François Mauriac a aflat asistând într-un tribunal din Bordeaux. În prima parte a volumului Thérèse, căreia i se pronunțase o sentință de nevinovăție cu privire la acuzația de crimă, își rememorează trecutul în trenul ce o duce spre rezidența din Argelouse- Landes. Își revede adolescența dificilă, dar fericită, în compania celei mai bune prietene, Anne de Latrave, mariajul cu Bernard Desqueyroux, fratele vitreg al Annei și decepția sa sentimentală când descoperă rapid că soțul ei este de un narcisism feroce, preocupându-se doar de datoriile mediului căreia îi aparținea și de propria sa avere. În plus, Bernard contribuie masiv la destrămarea legăturii dintre Anne și tânărul educat Jean Azévédo, invocându-se evreitatea acestuia. Nașterea fiicei sale, Marie, este primită cu răceală de ambii părinți, iar cercurile concentrice ale nemulțumirii se strâng în jurul ei ducând la o nefericire profundă, simțindu-se prizonieră într-o căsnicie în care nu iubește și nu este iubită. Observă că soțului ei i se recomandase îngurgitarea unor picături zilnice a soluției Fowler și-i mărește progresiv doza de arsenic conținută de aceasta cu dorința funestă de al ucide. Medicii lui Bernard descoperă faptele și Thérèse este arestată. Dar la proces soțul ei ia totul asupra lui, aduce false dovezi pentru a o disculpa. Judecătorul o eliberează să se întoarcă acasă unde o așteaptă o confruntare cu soțul. Bernard nu o întreabă de ce a dorit să-l elimine, e doar interesat de păstrarea și cultivarea aparențelor. O sechestrează într-o cameră cu strictul necesar. Mărturia falsă a lui Bernard și ascunderea soției sale sunt gesturi de prezervare a *status-quo-ului* social. Tot ce poate duce la oprobiu comunitar trebuie ascuns și înăbușit cu orice preț. Thérèse decide să nu se mai hrănească și să nu mai se îngrijească, doar să fumeze privind la nesfârșit prin ferestrele mari pădurea din spatele locuinței. În această stare asistă la mariajul lui Anne cu un „băiat bine alesˆ. Observând degradarea în care află soția sa, Bernard decide să o lase să plece în Capitală, desfăcând căsătoria, copilul fiind plasat în grija familiei Desqueyroux. La o terasă pariziană, înainte ca cei doi soți să se despartă definitiv, Thérese încearcă să-i explice de ce a încercat să-l otrăvească. Dar Bernard nu înțelege și nu dă semne că este cu adevărat interesat să înțeleagă.

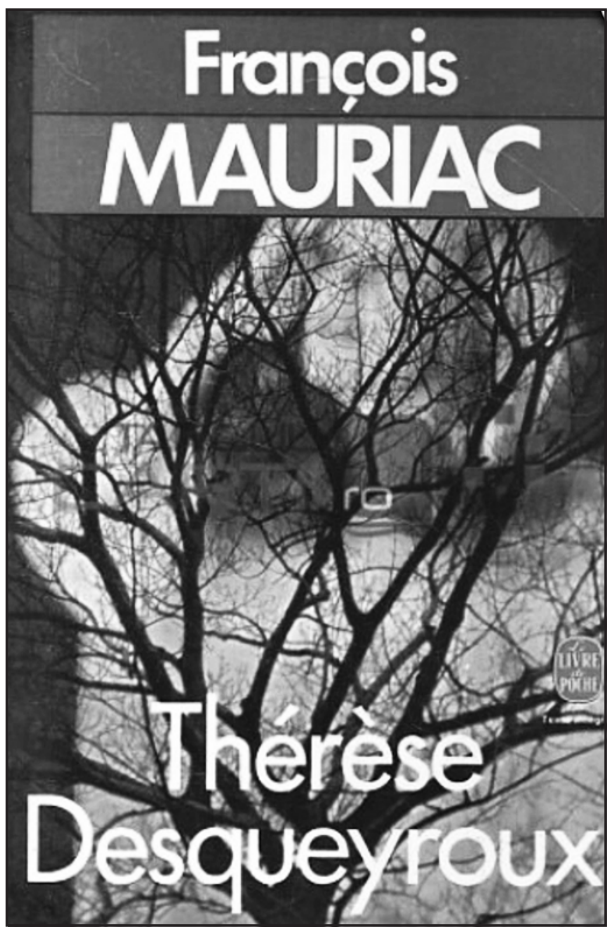
Anul acesta se împlinesc, în aprilie, 113 ani de la nașterea lui Georges Franju, fondator împreună cu Henri Langlois al *Cinematecii franceze*. El a dorit expres ecranizarea doar a acestei cărți din Mauriac. La ora filmărilor, cineastul se afla la a patra sa peliculă. Debutase în lung-metraj la 45 ani. Anterior activase în formatul „minor cinemaˆ, al scurt-metrajelor, unde realizează mici critici sociale „sub acoperire cinematograficăˆ. Redă violența în abatoare (*Le Sang des bêtes* din 1948), ori absurdul conflictelor militare (*Hôtel des Invalides* din 1951). Criticul Gabriel Vialle îl caracteriza drept un poet suprarealist al camerei. L-au atras ecranizările, iar predispoziția sa spre un *cinéma fantastique* cu doze de expresionism german îl apropie de romanul lui Mauriac cu a cărui lume era afin. Georges Franju a devenit cunoscut pentru filmele insolite, care relevă stranietatea vieții cotidiene, distanțându-se de stilul colegilor din gruparea Nouvelle Vague, fiind apropiat de realismul fantastic al fotografului Jean Painlevé și de peliculele cinematografului mut ale lui Friedrich Wilhelm Murnau și Fritz Lang.

Poezia austeră a lui Georges Franju se simte în adaptarea evocativă a acestui roman. Filmat în alb-negru pentru a reprezenta mai bine atmosfera textului, pelicula a avut de la început susținerea autorului. Mai mult, aceasta a dorit ca fiul său Claude să-l ajute pe regizor cu dialogurile. Mauriac chiar declara într-un interviu din 1953: „Pentru scrierea romanului *Thérèse Desqueyroux* am utilizat procedee aferente cinematografiei: deschiderea imediată de planuri, lipsa explicațiilor și apoi sosirea flash-back-urilor. Toate acestea păreau noi și surprinzătoare în acea epocăˆ.

Este cea mai sofisticată peliculă realizată de Franju, fiind o fidelă transpunere a operei literare în care se captează esențialul și se transformă o dramă burghezo-provincială a unui spațiu închis într-o interogație evanescentă asupra naturii umane cu părțile ei necunoscute de lumină și umbră. Impresionează modul regizoral unic prin care lumea interioară a eroinei se „produceˆ în spațiul exterior ce o înconjoară. Astfel privitorul simpatizează cu nemulțumirea ei, deși nu îi înțelege și nu îi aprobă pe deplin deciziile. Una din cheile acestei ecranizări se află în jocul actriței principale. Filmul întreg este construit în jurul Emmanuellei Riva care redă lucid drama și revolta unei femei prizoniere propriilor decizii și propriului destin. Pe chipul interpretei se poate citi totalitatea dramei și dinamica reflecțiilor interioare. Privirea vidă și disperată a actriței captează și intrigă spectatorul la fel de mult ca și contradicțiile ei desfășurate sub narațiunea în *voice-off*. Victimă, dar și atentator, închisă și presată până la distrugere într-o mediocritate pe care totuși a ales-o voluntar. Cu o anumită gentilețe și deopotrivă fermitate, actrița ne face să îndrăgim acest personaj care nu ne dă motive suficiente să-i înțelegem pe deplin gesturile. Emmanuel Riva, cu acest rol, va câștiga premiul Best Actress Award la Veneția. De menționat că ea mai fusese apreciată pentru prestația din *Hiroshima, mon amour*, iar Franjou a dorit-o cu insistență ca principală protagonistă în ciuda producătorului Eugen Lepicier care avea alte opțiuni. Philippe Noiret, starul de mai târziu, aflat la primul său rol negativ, joacă un Bernard ce încapsulează indiferența rece și insensibilitatea mediului burghez, un personaj provincial prin atitudine, anodin, suficient și arogant, dar nu lipsit de o personalitate puternică închisă în principii revolute ce le dorește perpetuate cu orice preț. Jean Azévédo este interpretat elegant și discret de cunoscutul Sami Frey, personajul fiind văzut de protagonistă ca o fereastră îndepărtată prin care se poate percepe tumultul și vraja unui alte vieți, dar în același timp el reprezintă pentru Thérèse și confirmarea statutului ei de prizonieră. Anne de Trave, inițial pură și inocentă *femme au foyer*, apoi victimă a proprii familiei, este întruchipată de Édith Scobe cu o anumită grație și puritate. Veterana Renée Devillers merită apreciată pentru modul sobru în care o întruchipează pe doamna De la Trave.

Imaginea realizată de Reymond Heil și Christian Matras redă sentimentele secrete ale personajelor cu ajutorul prezentării naturii. De neuitat rămâne panorama glacială a domeniului și scena vânătorii în care apar colivia și păsările ca semn al antitezei libertate-constrângere. Iar pe durata recluziunii eroinei obiectele nu sunt izolate, se însuflețesc și încep un dialog cu Thérèse. Sunt imagini prinse de Franju din toate anotimpurile, redându-se admirabile echivalențe între starea de spirit a personajului și peisajele surprinse într-o transpunere ce abia mai târziu se va numi *slow cinema*. Muzica lui Maurice Jarre pune virgule narațiunii, iar acordurile dramatice ajută la redarea dramei personajelor.

Romanul „Thérèse Desqueyrouxˆ și ecranizarea sa nu doresc să edifice, ci să releve o ambiguitate între răul și binele din noi, care trebuie în cele din urmă tranșată. În ciuda tuturor determinărilor, deținem libertatea de a fi de partea luminii, iar liberul arbitru, rezultat din complexitatea și demnitatea ființei umane, trebuie ridicat la înălțimea propriei misiuni.

Firide basarabene

O epistolă necunoscută a lui N.A. Constantinescu

Nicolae SCURTU

Printre discipolii lui N. Iorga se cuvine să menționăm și pe profesorul, istoricul și lingvistul N.A. Constantinescu (1885-1961), care, la începuturile sale, în calitate de dascăl de istorie, a fost repartizat în învățământul din Basarabia.

A fost prezent la catedrele de *Istorie* din orașele Soroca și Chișinău unde s-a dovedit a fi un excelent dascăl și cercetător în același timp.

În anul 1920 îi scria lui N. Iorga, care era președintele Ligii Culturale, sugerându-i elaborarea și publicarea unor articole și studii privitoare la centenarul nașterii lui Alexandru Ioan Cuza, întâiul domnitor luminat al Moldovei.

Impresionează, desigur, insistența lui N. A. Constantinescu pe lângă marele său dascăl de a reînvia, în pagini tulburătoare, chipul și faptele lui Vodă Cuza, autorul Unirii și al modernizării Țărilor Române.

Tânărul profesor și istoric N.A. Constantinescu insistă să se apeleze la cele mai însemnate foruri politice și culturale spre a cinsti memoria unui domnitor așa de important în viața românilor.

Remarcabile sunt propunerile și precizările pe care le face N.A. Constantinescu Ligii Culturale a Românilor ca această omagiere să fie condusă și coordonată de Nicolae Iorga, *istoricul total* și cărturarul cel mai reprezentativ al acelor vremuri.

E necesar să precizez că N. A. Constantinescu în perioada 1918-1920, pe când era profesor în Basarabia, a publicat o *Istorie a Românilor* (1918) în orașul Soroca.

E bine, de asemenea, să se știe că Nicolae Iorga citea fiecare epistolă și, de cele mai multe ori, reținea ceea ce i se semnala.

*

Chișinău, 10 febr[uarie] [1]920
Liceul Real

Mult stimate domnule profesor,

Am crezut de datoria mea a vă adresa următoarea propunere, în calitatea ce aveți de președinte al Ligii Culturale, întrucât n-am observat să se fi atras atenția de cineva, asupra faptului, de a cărui importanță nu cred că este trebuință să vorbesc, că la 2 aprilie (20 mai stil vechi) se împlinește un secol de la nașterea voievodului care ne-a dat Unirea dintâi, temelia Unirii de azi și cea dintâi împroprietărire dezrobitoare a țărănimii din România de [i]eri, ce urmează a se desăvârși prin votul Adunării Naționale de azi așa de mult așteptat până în toate unghiurile țării.

Dacă se găsește cu cale, ca ziua, care a văzut nașterea unui mare om al neamului, să se prăznuiască, mai degrabă și cu mai multă pompă decât aceea care i-a închis ochii, atunci centenarul lui Vodă Cuza, ar urma să se serbeze în această primăvară, cu două zile înainte, sau chiar în duminica *Floriilor*, a celui dintâi an după Unirea cea mare, fiind prin faptele lui așa de strâns legat de marile fapte ale ceasului de azi.

În legătură cu aceasta cred că nu mi se va lua în nume de rău de a contribui cu câteva propuneri la maiestatea ce va trebui să o aibă ziua aceea, menită să coboare încă și mai multă încredere a mulțimii în opera ce se așteaptă de la Parlamentul de azi; maiestate, pe care Liga Culturală, care totdeauna a știut să cultive memoria marelui domn, împotriva tuturor intrigilor politicianismului murdar, va ști desigur să o realizeze prin sărbători și rugăciuni în toate satele, la toate bisericile.

Mai întâi cred că un pelerinagiu, ca cel de la 1909, când se sărbătorea cei 50 de ani ai Unirii, ar trebui organizat tot de către Liga Culturală, cu cât mai puțin amestec al oficialității, în așa fel ca să nu lipsească câte un țăran din fiecare sat al României de azi, iar acolo, la mormântul de la Ruginoasa în curtea și pe coridoarele Castelului să se facă onorurile de către un detașament, purtând ocazional toate uniformele armatei lui Cuza Vodă, cu drapelele vremii sale.

Al doilea, pentru înlesnirea editării unei biografii, ce o așteptăm de la pana d[umnea]v[oastră], Liga Culturală ar putea apela la concursul marilor ziare care s-ar putea obliga să tipărească în foileton câte un capitol din acea carte care ar trebui răspândită așa ca să ajungă, prin învățători, în zeci de exemplare la fiecare sat.

Închei aceste rânduri, vă rog să [i]ertați îndrăzneala ce i-a dat-o fostului d[umnea]v[oastră]
elev, datoria de profesor de istorie și să primiți încredințarea celui mai deplin devotament,
N.A. Constantinescu

Notă: Originalul acestei epistole se află la Biblioteca Academiei Române. *Corespondență N. Iorga. Volumul nr. 281. Partea a doua*, filele 512[r] – 513[r].

Scrisoare de la un prieten al prof. Ion Carbarău

Ștefan Crudu

Am în față o carte poștală (C.P.) expediată în ziua de 9 decembrie 1937, francată cu ștampila gării din Slatina și două timbre uzuale. Destinatarul este: „D-lui I. Carbarău / Profesor / Com. Bolintinul din Vale / Jud. Ilfov".

Numele expeditorului nu apare, dar este sigur al unui prieten, fost profesor și coleg de catedră la o școală din Bolintin Vale (Școala Mixtă Ciclul II „Poet Bolintineanu" sau Gimnaziul Industrial). Redau mai jos conținutul acestei cărți poștale, cu mențiunea că mai multe rânduri din partea de jos a acesteia au fost afectate de condițiile improprii în care a fost păstrată până ce a fost recuperată împreună cu prea puține dintre documentele prof. I. Carbarău. Începe pe prima față scrisă (recto):

9.XII.1937
Dragă Domnule Carbarău,

Abia astăzi m-am învrednicit să răspund la scrisoarea dumitale pe care, sincer să-ți spun, o așteptam cu deosebită nerăbdare datorită faptului că venea din partea unui bun și serios prieten al cărui cuvânt a fost totdeauna adevărat și ascultat. Scrisoarea dumitale a făcut să actualizeze în memoria mea petrecerile și voia bună care ne însuflețea altădată pe noi cei câțiva venetici în Bolintin (după părerea unora !). Veselia și prietenia care domnea între noi vor fi nețterse din sufletul nostru oriunde ne vom petrece timpul în viitor. Și aceasta este consecința firească a oamenilor de suflet și cu un frumos caracter. Eu pe aici trebuie să recunosc că o duc bine. Suntem destui profesori în tot orașul, majoritatea tineri și necăsătoriți și petrecem admirabil. La grupul nostru se mai adaugă mulți ofițeri, avocați, magistrați și profesoarele de la liceul de fete, școala de menaj sau școala de... [urmează două rânduri ilizibile, șterse de umezeală].

[Continuă pe verso:]

... mă găsesc într-o situație pe drept cuvânt de invidiat. Pe la baluri și ceaiuri dansante petrec admirabil. Toate acestea mă fac să nu regret nimic într-o *anumită chestiune* care s-a aranjat cu intenția vădită de a mă lucra pe mine și cu complicitatea inconștientă a personajului cel mai important din piesă. Când vei veni pe aci îți voi detalia toată întâmplarea pentru a vedea și d-ta cine a avut suflet și caracter și cine nu. Sper ca pe la sfârșitul vacanței de Crăciun să vin prin București [și] voi fi și musafirul d-voastră. Doamna ce mai spune ? Cum o mai duce cu serviciul dumneaei ? Transmite-i sărutări de mâini din partea mea... [alte două rânduri ilizibile].

Cu drag,
[Semnătura, greu descifrabilă] Gheor[...]

Obs. Completează în partea de sus adresa:
B-dul I.I.C. Brătianu 117 Slatina - Olt.

M-am străduit să descifrez grafia șteasră de vreme și de condițiile precare în care s-a păstrat, ajutându-mă și de o lupă. După ce am citit-o am considerat că nu este o simplă scrisoare informală de tipul: „Salutări de la; Tu ce faci ?; Eu la fel, bine ș.a." Mi s-a părut a fi o mărturisire de suflet, de gânduri și amintiri din viața a doi prieteni intelectuali tineri, cu preocupări similare, aflați în acel moment al vieții lor la o distanță destul de mare după ce fuseseră împreună un timp, la început de drum, ca dascăli de școală. Prietenia lor a fost sinceră și încă dura, după cum deducem din cele mărturisite în scurta epistolă. Aici se potrivește dictonul latin: *amore, more, ore, re, probantur amicitiae*. Adică, un exemplu de prietenie adevărată.

Din cele scrise aflăm că se distrează de minune și la Slatina, oraș reședință al județului Olt la acea vreme, împreună cu diverse categorii de intelectuali. Totodată, își amintește cu plăcere de petrecerile de la Bolintin. E foarte adevărat. La Bolintinul din Vale, comună mare, erau foarte mulți tineri intelectuali (profesori, învățători, avocați, judecători, studenți și elevi din clasele superioare de la liceele din București, seminariști, aviatori, funcționari publici ș.a.), care simțeau nevoia de petreceri, distracții sau activități sportive. Există o sinceră camaraderie între aceștia. Împreună participau la o viață culturală diversă și susținută, dar și la întreceri sportive multiple la nivel interjudețean încheiate cu baluri (în care se alegea regina balului), chermeze, carnavaluri, șezători și mari serbări populare. Erau saloane de dans, cămin cultural multifuncțional și încăpător, cinematograf. Era și destulă bunăstare materială. Prieteniile erau pe viață. Printre ei sunt și acești doi tineri care-și rememorează cu deosebită plăcere câteva amintiri trăite din acea perioadă fastă a României de dinainte de Războiul care le va schimba viața sau chiar le-o va lua peste numai trei ani. În final îl întreabă protocolar despre soția sa, doamna Mitrița (Ion Carbarău și Dumitra Costin se căsătoriseră pe 6 septembrie 1936).

Iată că o simplă carte poștală ne dezvăluie o bogăție de informații despre viața bolintineană din anul de grație 1937 al României. Domnul prof. Ion Carbarău a fost un redutabil cronicar al acelor vremuri. S-a remarcat nu numai ca profesor cu înalte calități pedagogice, dar și ca organizator de activități culturale și distractive. Am mai spus că mi-a fost profesor de limba română, dar și diriginte în perioada liceului. O șansă în plus pentru generația mea a fost și aceea că ne-a predat limba latină în clasa a VIII-a (1963-1964). S-a dovedit și aici un bun „magister" pentru că ne-a trezit interesul pentru această „limbă moartă". Dovada că nu am uitat „maximele" de la sfârșitul lecțiilor. Se cuvine așadar să închei cu: „Verba volant, scripta manent".

Quod eram demonstrantum.

Lumea așa cum este

Peste mine se lăsa seara

Vasile Szolga

Pe jos, frunze căzute după răpăiala ploii de primăvară. Totul din jur voia să-mi cotropească sufletul aflat în fața acelei naturi de o prospețime neînchipuită. Curând am ajuns în dreptul castanilor care mărgineau bulevardul, acum golit de oamenii refugiați prin case. Parfumul florilor de castan, iritat de ploaie, te provoca să nu te gândești decât la Dumnezeu, la acel Dumnezeu ascuns: nu în cărți și dogme, ci în natura aceea tânără, fără pată.

Mergeam și ochii îmi erau îndreptați spre ramurile încărcate de candelabrele florilor albe. De sus, destul de rar, o frunză se scutura, ca de o povară, de câte o picătură de apă care cădea pe fața mea și se prelingea ca o lacrimă. Atunci simțeam că totul renaște, și mă credeam și eu nou născut.

Nu știu de ce, dar peisajul acela reînviat și umed mă făcu să privesc totul prin prisma unei melancolii dulci. Singurătatea în care mă găseam îmi oferea posibilitatea să gust mai în voie plăcerile Divinului.

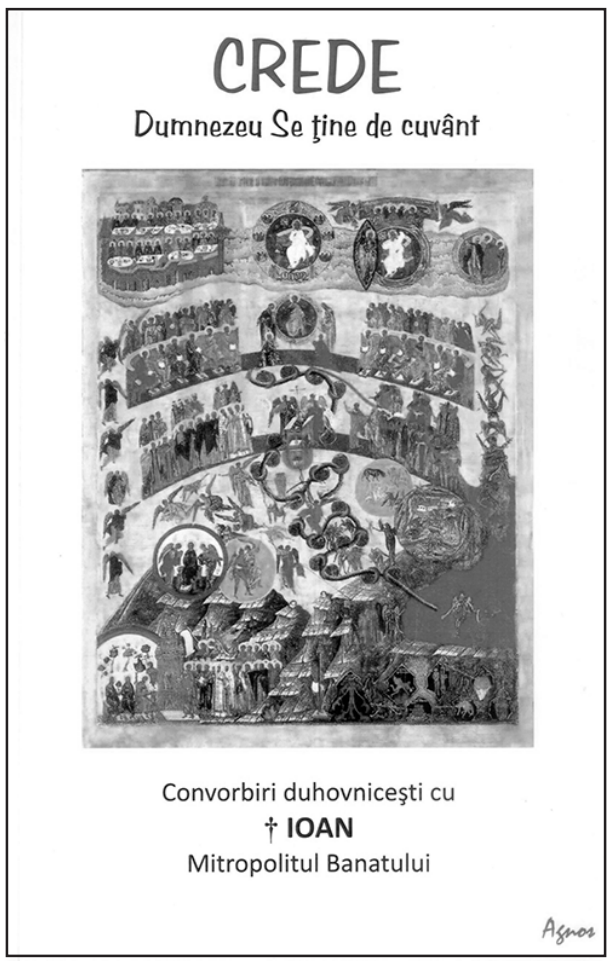
Cu astfel de sentimente mergeam, când mai multe picături de apă se scuturară cu violență pe față. Am privit, speriat, spre frunzișul bătrânului castan. Vântul se înăsprise. Ramurile începură să se scuture, și pe mine căzu o ploaie de picături mari. Eram surprins de întorsătură, mă uitam încă în frunziș. Apoi în mintea mea, curios, dispărea peisajul în care mă aflam. Zâmbeam cu toată inima. Brusc, un hohot de râs mă trezi. Eu râdeam, fără să-mi dau seama. Prin prejur nu era nimeni care să mă fi auzit. Ce ar fi gândit: uite un nebun care râde singur. Cu fața udă și capul lăsat pe spate am pornit, vesel, spre casă.

Peste mine se lăsa seara.

Noi convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (XX)

Rugăciunea – strigare către Dumnezeu

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, mereu am fost uimită de câte înțelesuri, câte interpretări poate avea o pericopă evanghelică. De-a lungul celor peste două mii de ani de creștinism, s-au scris mii de pagini despre acestea și mii de preoți au vorbit despre acestea în fața credincioșilor, oferindu-le învățăminte. Vă rog să mai poposim și noi într-o sfântă biserică, atunci când se citește evanghelia despre *Femeia*

cananeeancă și să ne mai oferiți un cuvânt de învățătură.

Îps. Ioan: Hristos iese din hotarele Țării lui Israel și intră într-o lume păgână, o lume a idolatriei. Îl întâmpină o femeie cananeeancă care avea un mare necaz în familie, fiica ei fiind chinuită de un demon. O fi fost cu ea pe la toate altarele păgâne, idolești din părțile acelea și nimic, niciun rezultat, nicio speranță. Dar, aude că trece Hristos cu apostolii Săi. Se apropie de El și-i spune: *„Fiule al lui David, fie-ți milă de mine, fiica mea este rău chinuită de un demon !”* Iată, această femeie cananeeancă l-a cunoscut mai întâi pe diavol, apoi L-a cunoscut pe Hristos Domnul. De aceea, zic, binecuvântați să fiți că mamele frățiilor voastre v-au adus în brațe la Hristos mai întâi, înainte să gustați lucrarea celui rău, a diavolului ! Toți cei ce pășim pragul bisericii L-am cunoscut din leagăn pe Hristos și să-I mulțumim Prea Sfintei Treimi Dumnezeu, mamelor noastre, preoților de la sfântul altar care ne-au botezat din fragedă pruncie, ne-au pus în brațele lui Hristos, așa cum voia acum această femeie să-și pună fiica, pentru ca să alunge Hristos demonul dintr-însa.

Care este reacția lui Hristos la rugămintea femeii ? Tace. Nu răspunde. Nici n-o ignoră, nici n-o neglijează, ci tace Hristos. Tace Dumnezeu. Cum răspunde femeia tăcerii lui Dumnezeu ? Femeia răspunde cu ...strigare. Strigă. Auzi ce este rugăciunea ? ! Strigare către Dumnezeu. *Cel care se roagă trebuie să strige din adâncul inimii către Dumnezeu*. Ce am fi făcut noi dacă am fi văzut că Hristos nu răspunde la rugăciune ?

L.C.: Este foarte greu să răspundem la o asemenea întrebare. Poate cel mai repede am spune că nu am știut cum să ne rugăm. Poate am fi cuprinși de un sentiment de revoltă, dar cu teama de a o arăta. Înaltpreasfinția Voastră, oare, ce-ar fi făcut ?

Îps. Ioan: Aș fi luat o piatră și aș fi dat cu piatra în Dumnezeu. Aș fi luat o piatră, aș fi dat cu piatra și aș fi zis: *Am auzit despre Tine că ai făcut atâtea minuni și mie, care sunt atât de necăjită, cu o copilă demonizată, nu-mi spui nimic* ? ! Ăsta sunt eu ! Vedeți ! Femeia era păgână, nu era de neamul lui Israel, totuși, nu dă cu piatră după Dumnezeu. Când Mântuitorul îi spune că nu se cuvine să iei pâinea fiilor s-o arunci câinilor, răspunde cu o inteligență ieșită din comun: *Da, Doamne, dar și câinii mănâncă fărâmiturile care rămân de pe masa stăpânilor lor.*

Ce i-ai fi răspuns lui Hristos când ți-ar fi spus că nu se cuvine să dai câinilor harul lui Dumnezeu, pâinea fiilor ? Ce i-ai fi răspuns ? Ți-ai fi arătat nemulțumirea pentru faptul că te-a numit *câine*. Vedeți, femeia își asumă starea socială de *câine*. Iudeii îi numeau pe păgâni câini. De ce îi numeau așa ? Îi numeau câini deoarece socoteau că mănâncă alimente care nu erau permise de legea iudaică, adică mâncau orice, precum câinii – de aceea le spuneau *câine*. Spuneau: *Ăștia sunt câini, mănâncă orice, n-au nicio rânduială !*

Lecție de pedagogie divină

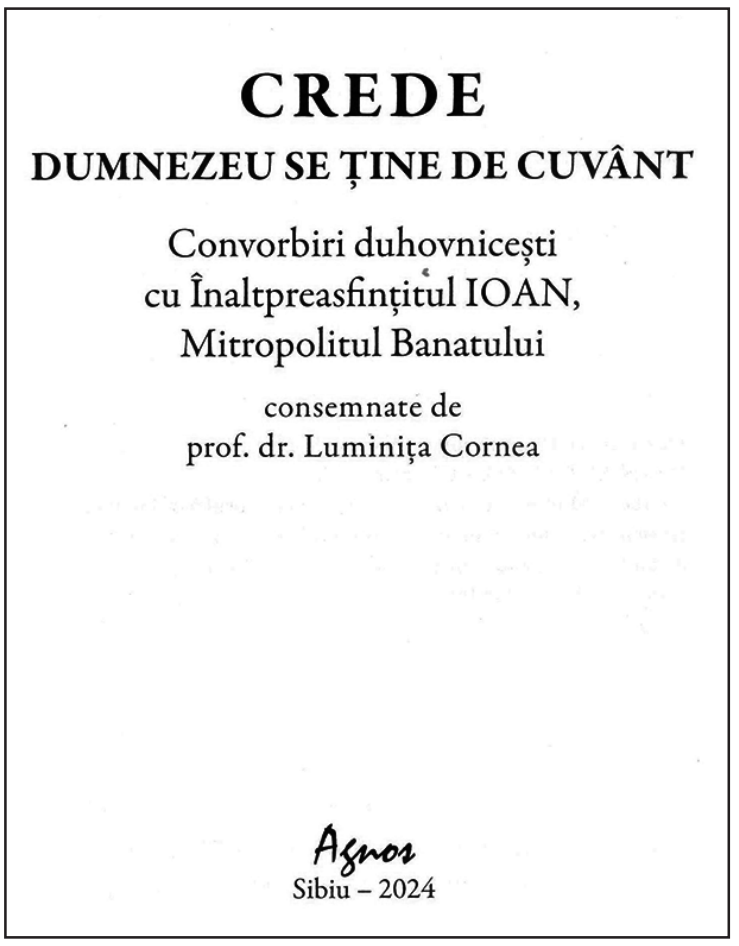
L.C.: Foarte interesant este faptul că femeia și-a asumat, fără nicio împotrivire starea socială de *câine*. În același timp, mă întreb, Părinte Mitropolit, de ce a mers Hristos într-o lume păgână, departe de Țara Sfântă ?

Îps. Ioan: Iată, totuși, femeia nu se supără că o pune în rândul câinilor și spune că și câinii mănâncă din fărâmiturile ce cad de pe masa stăpânilor. Ce îi răspunde Hristos ? După cuvântul acesta de umilință, dar și de dreptate, Hristos îi răspunde: *O ! femeie, mare este credința ta !* Iată o *lecție de pedagogie divină* pe care o ține Dumnezeu în spațiul Tirului și al Sidonului !

Vă aduceți aminte ce i-a spus Hristos apostolului Petru când s-a arătat pe mare și a crezut că este o nălucă ? Petru i-a spus lui Hristos: *Dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine !* Și el pășește pe mare și se afundă. Ce i-a spus atunci Hristos apostolului Petru: *Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit ?* Auziți ! Unui apostol îi spune Hristos: p*uțin credinciosule*, iar unei păgâne îi spune: *O ! femeie, mare este credința ta !*

Oare de ce a ieșit Hristos din părțile Țării Sfinte, ale Ierusalimului și s-a dus în lumea păgână ? Ce a vrut să le arate apostolilor ? Ce a vrut să-i învețe și pe ei ? A vrut să le arate că El a venit și pentru cei din poporul lui Israel, dar și pentru toate neamurile de pe pământ, chiar și pentru cei cărora li se spunea în istorie că sunt *câini*. Și a mai vrut să le arate apostolilor că și ei va trebui să plece într-o zi să propovăduiască în lumea păgânătății. Unde au propovăduit apostolii ? În întreg Imperiul Roman păgân. Acolo au propovăduit și le-a arătat că și între păgâni sunt oameni cu scânteia lui Dumnezeu, pentru că femeia aceasta este, într-un fel, arhetipul adamic creat de Dumnezeu, dar care încă nu văzuse *lumina*, pentru că *Eu sunt lumina* lumii, zice Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, să transmiteți cititorilor și cititoarelor noastre un mesaj duhovnicesc.

Îps. Ioan: Da, un mesaj adresat mamelor: Mamelor ! Mamelor ! Unde vă sunt fiicele la ora aceasta ? Nu așteptați să se prăbușească chiar cu totul ! Veniți cu ele la Hristos și vă va mângâia și ale voastre inimi, pentru că Hristos știe câte lacrimi varsă mamele în fața sfintelor icoane, în fiecare seară, pentru fiii și fiicele lor plecate departe de țară, plecate departe de Dumnezeu.

Dumnezeu să vă primească strigarea și lacrimile ! Să vă întoarcă și să vă țină pruncii lângă Hristos Domnul !

A consemnat Luminița Cornea

Mirela-Maiana Mladin

gânduri printre rânduri...

MAȘINA DE SCRIS

Căutam pe internet să citesc despre comemorarea lui Mircea Nedelciu, din 2023, de la Muzeul Național al Literaturii Române, despre care îmi povestise Maestrul Murivale – cel care i-a inspirat scriitorului personajul ce-i poartă numele din *Probleme cu identitatea*. Găsesc mai mult decât speram – găsesc tot evenimentul filmat. Mă uit și îl văd printre invitați pe domnul Gheorghe Fodoreanu, prietenul lui Mircea Nedelciu din perioada cât au lucrat amândoi ca ghizi O.N.T. Domnul Gheorghe Fodoreanu este un nume uriaș în turismul românesc – un *guru al incoming-ului românesc,* cum i s-a spus. L-am rugat să răspundă – pentru cititorii noștri – la câteva întrebări.

Maiana Mladin: *Domnule Fodoreanu, am să vă rog să vă prezentați – pentru aceia dintre cititorii noștri care nu vă cunosc*.

Gheorghe Fodoreanu: Am început să fac sport în liceu – am făcut sărituri cu prăjina, la Steaua, campion al României în ’63. Am trecut pe urmă puțin prin cascadorie – inclusiv în filmul „Dacii” –, după care am terminat Facultatea de Limbă și Literatură Română. Prin ’72-’74 am început munca de ghid la O.N.T., iar în ’90, când toată lumea s-a trezit în România cu o piață complet liberă, am fost în grupul care a făcut a nouăsprezecea societate din România – Simpa Turism – cu care ne-am lansat pe piață și din ’90 până la pandemie am navigat pe valurile întortocheate și neașteptate ale realităților economice din România.

M. M.: *Cum vi-l amintiți pe Mircea Nedelciu ?*

Gh. F.: Mircea Nedelciu era o persoană care se impunea indiferent de context, indiferent de societate, de anturaj – avea o putere de a se impune prin personalitatea lui. Un om foarte calm și foarte cald, cu o prietenie parcă imprimată pe ochi, pe față, totdeauna pregătit să spună o vorbă bună, totdeauna pregătit să treacă cu umor peste o situație mai delicată, un băiat de care te îndrăgostești repede, ușor, un băiat lângă care îți face plăcere să stai. Cum noi eram ghizi la O.N.T., eram grupați pe limbile pe care le vorbeam. Eu, în general, cele mai multe grupuri le-am făcut pe limba franceză, unde m-am și consacrat de altfel și acolo ne-am întâlnit. De regulă erau grupuri mari, de peste 80 de persoane, care se împărțeau în două autocare și cei doi ghizi, fiecare urca într-un autocar și răspundea de autocarul lui, dar programul celor două autocare era același, motiv din care autocarele se succedeau în program unul după altul, luau masa la aceleași restaurante, se reîntâlneau la aceleași obiective turistice, seri folclorice împreună... Era aproape obligatoriu ca ghizii să se înțeleagă și să acorde celor două autocare aceeași calitate a serviciilor și același conținut al informației turistice. Ăsta a fost un lucru care în primul rând ne-a obligat să comunicăm și eu cu Mircea ne-am înțeles foarte repede foarte bine, motiv pentru care am rugat să ne cam planifice cât se putea de des în grupuri cu două autocare. Asta a fost probabil prin anul – nu pot să-mi dau eu seama foarte bine – să zicem prin ’76. Mircea, născut la Fundulea, în Bărăganul Dunării – Bărăganul românesc – a fost un mare admirator al lui Marin Preda, lucru pe care l-am aflat puțin mai târziu. De asemenea, în tinerețe a încercat să aibă inițiativă – a vândut legume la poartă, a vândut haine în căminul de studenți, a muncit, a făcut orișice ca să câștige un ban, ceea ce făceam cam toți în acea perioadă, după care cred că activitatea de ghid plus activitatea lui literară (pe care eu am descoperit-o puțin mai târziu) – făceau zilele lui. Ne-am întristat cu toții, ne-am cutremurat când am aflat că este bolnav, am urmărit evoluția bolii lui și deznodământul. Mircea prin anii ’91-’92-’93 – și lucrul ăsta n-am să-l uit și mă mândresc – a venit și mi-a propus să intru în grupul de prieteni ai lui care își propunea să facă o cafenea literară la Fundulea. Și de aici – câte seri, câte nopți, câte proiecte – unele mai frumoase decât altele – care au rămas din păcate la nivel de proiect. În ’99 când a murit Mircea, visurile care au durat vreo 6-7-8 ani, la moartea lui s-au destrămat și la fel și grupul nostru de prieteni.

În toată perioada asta, cred că noi doi am fost cei mai legați prieteni din O.N.T., am fost foarte legați unul de celălalt, foarte multe grupuri făcute împreună, multe amintiri – mai frumoase, mai puțin frumoase... Cert este că din viața asta de ghid, Mircea s-a informat, a reținut un evantai de personalități, de oameni, de caractere, de întâmplări, a plonjat mai rapid și mai profund în a

Mircea Nedelciu; sursa foto - Muzeul Național al Literaturii Române

cunoaște, a aprecia, a evalua personalitatea umană – a ghicit sufletul omului–, în a se exprima, a se exprima în public. Gândiți-vă că noi vorbeam câteodată șapte zile într-un autocar cu 40 de turiști și trebuia să fii în așa fel – atât de creativ și de isteț – încât două zile să nu semene una cu cealaltă, pentru că dacă prestația unui ghid se repetă de la zi la zi în aceiași termeni, intervine plictiseala și nu realizai nimica. Ce-aș mai dori să-mi aduc aminte, ce mi-a rămas foarte bine imprimat – Mircea era un băiat, un suflet atât de îndrăgostit de România cum nu vă puteți închipui. Ne întreceam în a citi cât mai multe despre țară și făceam concursuri cât de multe știm despre un anumit obiectiv turistic și care știa mai mult decât celălalt – era o victorie între noi care ne era dragă. După aceea, când am început să citesc din cărțile lui, l-am regăsit pe Mircea, cel pe care eu l-am cunoscut într-o puternică perioadă de cristalizare a formării lui intelectuale și de concretizare a talentului lui literar. Cred că primele cărți i-au apărut prin ’79, au urmat și altele și efectiv tipărirea cărților lui se suprapune pe activitatea de la O.N.T. Nu s-a știut și nu se știe mult despre el din acest punct de vedere, dar dacă te gândești că sunt aproape 15 ani în care el a lucrat ca ghid la O.N.T. și a scris în același timp, împletind toată spectaculozitatea unei vieți profesionale de ghid – foarte rară și foarte greu de atins și de derulat de majoritatea românilor, dat fiind contextul politic –, cred că cei care-i studiază cărțile nu pot să-l dezlipească pe Mircea de această perioadă de formare de 15 ani care l-a îmbogățit extraordinar. Și dacă stau să mă gândesc bine și după cât am citit eu din cărțile lui, regăsești o varietate de personaje, pe de o parte spectaculoase ca abordare și în final extrem de veridice. Mircea este un actor de film, nu este un actor de teatru. Naturalețea cu care și-a trăit viața se regăsește în naturalețea scrisului, care curge și se așterne pe hârtie cu o ușurință de parcă scrisul se iubește să se lipească de hârtie și să se exprime. Eu pe Mircea îl simt – nu știu, nu sunt critic literar – dar are în unele nuvele o putere de narațiune, este un narator înnăscut într-un fel – poate că exagerez pe undeva – poate ca Panait Istrati, e din categoria asta. În pictură, în desen, aș spune în categoria celor care stăpânesc desenul de creion absolut extraordinar – gen Dürer. Mircea stăpânește cuvântul, expresia, subiectele, personajele, întâmplările – de o manieră extraordinară, cu o putere narativă deosebită, care de fapt fac calitatea scrisului lui și locul unde a fost înțeles și apreciat de contemporani ca lider al generației ’80. Un om extraordinar. Păcat, păcat că a murit așa de tânăr.

M. M.: *Mașina de scris a lui Mircea Nedelciu are o poveste. Ce poveste ?*

Gh. F.: Mașina de scris l-a însoțit pe Mircea tot timpul, era un fel de prelungire a mâinilor lui, a spiritului lui. Scria cu o ușurință extraordinară. Până când au apărut calculatoarele – moment în care, pentru ușurința de a scrie, a început să folosească calculatorul. Și la un moment dat – nu știu, prin ’93-’95, la o întâlnire, îmi spune: „Gigi, am o mașină de scris în plus. Nu vrei s-o cumperi ?” Mă uit la mașină – mașina avea semnătura lui pe capac. Zic: „Mircea, cu mare plăcere ți-o cumpăr, cum să nu ? Va rămâne lângă mine și vei fi lângă mine cu mașina de scris.” Și i-am cumpărat mașina de scris. Anii au trecut... Am ținut mașina de scris, nu știu dacă m-am folosit de ea prea mult. Anul trecut am primit invitația să merg la un eveniment la Muzeul Literaturii Române – de comemorare a lui Mircea Nedelciu. La prezidiu au luat loc mari actuali critici literari – oameni care l-au cunoscut. În sală, lângă mine, era soția lui. Erau în jur de 50-80 de persoane, într-o atmosferă de respect și de apreciere a ceea ce a lăsat Mircea literaturii române. În această atmosferă am simțit că pe undeva e de datoria mea să fac în așa fel încât mașina de scris să revină în familie și am oferit-o înapoi familiei. Care mașină a fost expusă și a fost unul dintre obiectele apreciate de vizitatori. Probabil poartă cu ea multe zile și multe intimități ale lui Mircea, fiind de multe ori singurul lui martor.

M. M.: *Care sunt cele mai frumoase amintiri din perioada cât ați lucrat amândoi ca ghizi la O.N.T. ?*

Gh. F.: Atâta timp cât a fost la O.N.T., nu prea am știut că Mircea este scriitor – nici n-am știut anvergura și aprecierea la care a ajuns. Eram tineri și aveam alte priorități – priorități de existență. Dar în schimb, coleg și partener ca ghid O.N.T., pot spune cu toată sinceritatea că a fost un băiat extrem de bine apreciat. Avea, pe lângă cunoștințe, pe lângă harul de a povesti – vă dați seama ! – pe lângă ușurința cu care trecea peste momentele mai dificile, avea un umor pe care îl mânuia cu mare-mare ușurință. Aș putea spune acuma, când mă gândesc mai bine la el, că avea un umor care nu-l părăsea niciodată, nu știu cum naibii făcea, că la toate întrebările care i se puneau, pe lângă un răspuns concret, adăuga totdeauna foarte multă inteligență în răspuns. Gândiți-vă la englezi – umorul englezesc este celebru în lume – ceva în genul ăsta făcea și Mircea în prestația lui de ghid. Îmi aduc aminte și n-am să uit niciodată, făceam ghidajul la niște grupuri acompaniate de preoți francezi – erau vreo 30-40 de enoriași cu doi-trei preoți – și veneau în țara noastră să viziteze România – mânăstirile, ortodoxia, catolicismul, programe foarte frumoase. De regulă, cam toți erau oameni cu facultate, erau oameni care scriau, oameni care erau selecționați în jurul lanțurilor de librării din Franța, La Procure. La un moment dat am avut un preot, Père André Poncé, preot dominican. Seara îi plăcea lui întotdeauna să bea puțin – și nouă ne plăcea să bem câte un whisky, câte o bere... Ziua ne opream în păduri, în parcări, scoteam două-trei valize, puneam câte o față de masă pe valize – făceam altarul– și preoții, în natură, făceau slujba (de dimineață, sau de după-masă) – în fine, într-un cadru... era foarte amuzant. Din când în când mai vedeam în jurul nostru, prin pădure, niște personaje care se uitau la noi curioase să vadă, să înțeleagă ce vrem să facem. Noi nu făceam nimic. Și totdeauna preotul avea cu el o valiză de aceea – diplomat, în care avea îmbrăcămintea, avea o sticlă de vin, avea toate ustensilele necesare slujbei. Ei – ce face Mircea într-o zi ? Îi schimbă valiza diplomat a lui André cu valiza diplomat a lui. Ce avea Mircea în valiza diplomat ? Păi avea un tirbușon, o sticlă de whisky, avea carnetul de CEC etc. etc. – oricum nu avea obiecte bisericești. Și începe slujba și preotul André se duce, deschide diplomatul ca să-și ia haina de preot... și când vede alea-alea-alea, disperat zice: „Mircea, ce-i aici ? Ce s-a întâmplat ?” Și Mircea calm și cu un surâs pe față, se

Gheorghe Fodoreanu; ghid ONT, sursă foto - Gheorghe Fodoreanu

(continuare în pag. 24)

Mașina de scris

(urmare din pagina 23)

uită la el în ochi și spune: „Père, un miracle !”. De unde, de la supărare, a izbucnit și părintele în râs. De ce ? Pentru că cu o zi-două înainte ne înnebunise la o prelegere – ne prezentau sfinții și repetau de foarte multe ori cuvântul „miracle”, vorbindu-ne de minunile făcute de sfinți. Și-atunci Mircea a găsit momentul care să-i returneze un miracol românesc în timpul unei slujbe catolice. Și-a rămas de pomină la circuitul cu miracole. Au râs toți, s-au amuzat, seara am băut bine, ne-am îmbătat, ne-am împrietenit și mai mult, și a fost... un miracle.

M. M.: *S-a spus că dumneavoastră i-ați inspirat lui Mircea Nedelciu personajul Maco din „Amendament la instinctul proprietății”. Cât de mult vă seamănă Maco ?*

Gh. F.: Eu cred cam în felul următor. În general, în literatură nu poate să existe un text nici sută la sută în concordanță cu o realitate concretă, nici nu poate să fie sută la sută ficțiune. Textul literar este ca o sinusoidă care urcă și coboară între cele două plafoane – realul și imaginarul – care dau acea *aurea mediocritas* (în sensul ei din oda lui Horațiu). Care este textul și care întâmplarea ? Care de fapt este sământa și care produsul final al actului artistic de literatură ? Și atunci eu cred că orice personaj – dacă nu e vorba de autobiografie sau biografie sau mai știu eu ce – orice personaj din literatură reprezintă un cumul de inspirație, de priviri, de atingeri, de ce vreți dumneavoastră, cu mai multe personaje reale, care probabil că au existat și care l-au influențat pe cel care scrie textul – poate chiar fără să-și dea seama. Cred că scriitorul de fapt pune în personajul lui literar câte ceva din fiecare din cei pe care i-a întâlnit. Mircea indiscutabil are câteva nuvele în care s-a inspirat din viața de ghid. Eu cred că nici Maco, nici George, nici ceilalți – niciunul din ei nu este sută la sută un ghid pe care el l-a cunoscut, ci mai degrabă fiecare din ei este o posibilă fațetă a unui tip de ghid, care cumulează mai mult sau mai puțin niște trăsături de caracter, face niște lucruri, creează atmosferă, se identifică cu cineva. Eu cred că ghizii din *Amendament la instinctul proprietății* și din *Voiajul chimic* sunt mai degrabă expresii literare ale unor amintiri, ale unor sensibilități care au rămas în sufletul lui Mircea, sensibilități declanșate și cimentate de viața de ghid.

M. M.: *Există în „Amendament la instinctul proprietății” o descriere a lui Maco – chiar în momentul intrării în scenă a personajului Maco: „un altul, mai tânăr, dezinvolt, prieten cu toată lumea și având totuși, ciudat, o privire inteligentă.” Ce ziceți, domnule Fodoreanu – vă seamănă ?*

Gh. F.: Nu, seamănă mai mult cu Mircea.

M. M.: *Vă amintiți scena din „Amendament la instinctul proprietății”, cu Maco în camera de hotel, vorbind la telefon: „Alo, domnul Daldea ?” „Da.” „Vreți să veniți să-l luați pe prietenul dumneavoastră, Bebe Pîrvulescu, din camera mea ? E beat și zice că vrea să ne batem.” Domnule Fodoreanu, recunoașteți în această scenă calmul, stăpânirea de sine și politețea dumneavoastră ?*

Gh. F.: Astea sunt secvențe, sunt module de viață pe care le-am trăit – cu Mircea, fără Mircea – în viața asta extrem de variată și de spectaculoasă de ghid – vă dați seama, într-o perioadă în care nici nu îndrăzneai să vorbești cu un străin pe stradă... Dar să vă mai povestesc ceva, apropo de calmul meu. A trebuit să fiu un tip foarte calm, datorită unor experiențe de viață în care dacă mi-aș fi pierdut cumpătul, puteam să declanșez situații total neplăcute. Gândiți-vă că prima dată când în România s-a trecut la ora de vară, îmi dă de la O.N.T. actele unui grup, Framatome – un institut de cercetări atomice de lângă Paris. Văd și acum un grup de vreo 40 de oameni, ingineri, toți cu bani. Iau toate actele – pe toate era trecută ora 14 decolarea, duminică, de pe Otopeni, cu Air France. Între timp, sâmbătă seara, s-a schimbat ora. Eu având hârtiile în față, mă prezint la aeroport ca să duc grupul să plece în Franța, la ora care era scrisă în hârtii. Dar cum ceasul se dăduse cu o oră înainte – avionul decolase. M-am trezit cu 40 de oameni în autocar – unii aveau legături mai departe cu alte avioane, cu trenuri – cum să le spui: „Scuze, am pierdut avionul” ? Și am găsit în mine calmul, puterea, cuvintele, nuanțele – le-am spus, le-am explicat... A fost o primă reacție de extrem de mare nemulțumire, dar încet-încet, tot explicându-le și tot încercând să îi domolesc, și-au dat seama că timp de șapte nopți și șapte zile am stat într-o atmosferă de prietenie extraordinară și că prestația ghidului lor, George – eu adică – fusese una de excepție și încet-încet au înțeles și acceptat situația, au anulat disconfortul total provocat de pierderea avionului, s-au resemnat, ne-am întors în București, i-am cazat o noapte, la cină am râs (cât se putea râde în acea situație extrem de dificilă) și a doua zi au plecat în Franța, cu Air France. Și pentru această greșeală uriașă a mea, impardonabilă, nu am primit nicio reclamație. A fost cel mai mare succes profesional al meu.

M. M.: *Dintre cei doi ghizi din „Voiajul chimic” – Maco și George – cu care v-ați identifica ?*

Gh. F.: Eu cred că într-un fel, noi doi, eu și Mircea, am fost complementari. Am fost ghizi O.N.T., dar el în spate avea acest talent care l-a mistuit o viață, talentul și dragostea de a scrie și de a se dedica literaturii, fiind absolvent de universitate, de literatură română. Eu eram ghid ca și el, absolvent de română exact ca și el, dar neavând în mine acest foc sacru, eu cred că m-am îndreptat spre un talent mai degrabă concret, mai pământesc – mie-mi plăcea foarte mult să creez programe turistice, aveam idei despre a interpreta obiectivele turistice, cream situații – și m-am îndreptat încet-încet către managementul de turism, și am rămas și după ’90 pe drumul ăsta și mi-a adus – nu celebritatea – dar mi-a adus cele mai mari satisfacții în viața mea profesională. Pe când Mircea, cele mai mari satisfacții au fost în viața lui profesională în literatură – recunoscut în istoria literaturii române, este apreciat, este iubit de o țară. Deci din acest punct de vedere, repet, este foarte greu să spui că un personaj este sută la sută ăla sau e sută la sută celălalt.

M. M.: *Dar totuși, dintre cei doi ghizi din „Voiajul chimic” – Maco și George – de acord că nu sută la sută, dar în care vă recunoașteți mai mult ?*

Gh. F.: Maco e Mircea și eu sunt George.

M. M.: *Deci vă regăsiți cu numele dumneavoastră real – George. Exact ca în cazul personajului Murivale din „Probleme cu identitatea”.*

Gh. F.: Nu neapărat. Ce vreau eu să spun: Gheorghe dă multe diminutive în limba română, printre care unul e și Gigi. Mie mi se spune Gigi. Dar fiindcă Gheorghe e George și-n franceză și-n engleză și e mai ușor de reținut, când lucram ca ghid la O.N.T. mi se spunea George. Iar acu’ George a devenit așa de celebru încât am acasă niște scrisori... Pe vremea aia noi nu puteam să dăm turiștilor adresa de acasă și când mă întrebau – „George, vrem să-ți scriem, dă-ne adresa”, eu ziceam „E așa de simplu, scrieți Ghid George, Bucarest, Roumanie”. Și vreau să spun că am câteva plicuri care au ajuns la mine cu „Ghid George, Bucarest, Roumanie”. Atât de celebru ajunsesem să fiu. Și-uite-așa.

M. M.: *Personajul Murivale din proza „Probleme cu identitatea”, poartă numele Maestrului Murivale, care trăiește azi în București și care i-a inspirat personajul. Într-o notă a autorului se precizează chiar numele real – Mureșan Vasile – al pictorului care și-a ales pseudonimul Murivale. Dumneavoastră v-ar fi plăcut ca numele dumneavoastră real (Gheorghe Fodoreanu) să apară într-o notă a autorului ?*

Gh. F.: Cred că într-o autobiografie, într-o biografie, care de fapt sunt la limita dintre literatură și un material de documentare, se poate folosi numele real al personajului principal. Când este vorba de literatură și când personajele se compun din realitate dar și din foarte multă ficțiune, atunci mai degrabă – nu. Un nume apropiat sau un nume care să poarte o anumită încărcătură de sintagmă, poate să fie, dar nu numele real. Nu, pentru că nici realitatea literară scrisă de un scriitor nu poate să „descrie” exact un personaj, ca să-i dai numele. Un pictor când face un tablou, poate să-i spună „Portretul lui Tache Ionescu” pentru că Tache Ionescu a fost modelul, pentru că el când l-a pictat pe Tache Ionescu, a încercat să-i surprindă personalitatea, lumina din ochi, umorul, etc. Un tablou nu e o fotografie, un tablou este o interpretare – vorbesc de pictorii talentați – a pictorului asupra unui personaj, care are o trăire interioară și care de fapt face bogăția tabloului.

M. M.: *În „Voiajul chimic” Mircea Nedelciu dă următoarea definiție a ghidului: „De fapt un ghid face un decupaj în lumea înconjurătoare, decupează cum vrea el filmul care se proiectează pe ferestrele autocarului și astfel reușește să le vorbească într-o altă limbă cu cuvintele și cu gramatica limbii franceze. El are de a face cu niște copii care nu merg pe picioarele lor (ci pe roțile autocarului condus de nea Anghel), nu știu să mănânce (Maco le face meniuri și le spune că pentru sarmale mămăliga înlocuiește pâinea), nu vorbesc și nu înțeleg ce li se spune dacă ies singuri pe stradă la Piatra Neamț sau la Suceava și tocmai de asta trebuie să li se dea lucruri gata privite, gata vorbite, gata mestecate. Un scriitor ar trebui să fie un simplu ghid pentru extratereștri.” Dumneavoastră, domnule Fodoreanu, cum ați defini un ghid ?*

G. F.: Răspunsul ar putea să aibă și o mie de cuvinte și o mie de fațete și o mie de calități. Dar un ghid adevărat, adică un ghid bun, este un ghid care nu primește reclamații. Și atâta tot. În rest – ce face, cum face, cât de bine vorbește limba străină, cât de bine prezintă obiectivele turistice, știe să cânte, să danseze, nu știe, știe folclor, muzică simfonică românească etc., toate astea... Turistul străin – cel puțin pe vremea noastră, atunci – nu avea google la îndemână să verifice. El lua de bune ce spunea ghidul. Și dacă în finalul excursiei turistul era încântat, iubea România, pleca cu o impresie pozitivă, bună despre România, ăla a fost unul din cei mai buni ghizi. Asta e esența în turism: fără reclamații.

M. M.: *Tot în „Voiajul chimic” spune Nedelciu despre ghidul Maco: „Asta e soarta lui, îți spun eu, adică cel care i-a ales-o: să traducă mereu dintr-o limbă într-alta.” Ce ziceți, domnule Fodoreanu, vă recunoașteți soarta ?*

Gh. F.: O întrebare foarte frumoasă. Viața mea profesională cam asta a fost. Cunoscând foarte bine România, o iubesc – cunosc fiecare metru pătrat, tot-tot-tot cunosc, toate muzeele, folclor, muzică, istorie, trebuie tot-tot-tot să iubești – iar prin meseria pe care mi-am ales-o după ’90 am investit toată puterea mea de muncă, am creat un lanț de agenții de turism de foarte mare succes – Simpa Turism, Visit Romania, Carlson Wagonlit, Invitation Romania – și în toate aceste societăți am fost obligat zi și noapte să vorbesc, să mă descurc în câteva limbi de circulație mondială. De la franceză, engleză, trebuie să vorbești și rusă, să înțelegi puțin și germană, tot românul știe italiană, deci „blestemul” lui Mircea m-a urmărit.

M. M.: *Cum v-ați simțit când ați citit pentru prima dată proza lui Nedelciu în care v-ați regăsit în personajele lui ? Ați povestit și altora că v-ați regăsit în personajele din cărțile lui Nedelciu ?*

Gh. F.: Eu, cu voia sau fără voia mea, am avut de timpuriu legături cu presa. Prima dată am apărut într-un ziar, o fotografie de-a mea – pionier, prin 1956-’57. Întorcându-mă dintr-o tabără școlară, a venit un redactor la mine și zice: „Ia un ciocan în mână și fă-te că repari clanța de la ușă, că asta ai învățat în tabăra de pionieri.” Și am luat un ciocan, m-a fotografiat frumos și am apărut într-un ziar – nu mai țin minte, îl am acasă. După care am apărut ca sportiv fiind, în foarte multe articole de specialitate, în care eram evaluați: potențiale, rezultate, viitor, trecut etc. Îmi făcea plăcere să-mi apară numele pentru că erau rezultate sportive, erau rezultatele mele. Anii au mai trecut, am început să scriu, am cochetat și eu vreo câțiva ani de zile cu ziaristica, am ajutat la revista *Sport* – la Dimitrie Callimachi, multe-multe nopți, multe zile, doi-trei ani. Dar în final toate astea s-au coagulat așa încet-încet și m-am dus spre turism. Bineînțeles ca președinte de A.N.A.T., ca unul din liderii exportului de servicii din România, foarte des am fost în atenția publică, în general a specialiștilor din economie, din turism. Latura asta care nu e literară, e o latură concretă, o latură de viață, de producție, dacă vreți. Dar ca personaj literar – nu cred că-mi face o mare plăcere să fiu detectat. Cred că mai degrabă – nu. Știu eu despre ce este vorba – și este suficient.

M. M.: *Domnule Fodoreanu, ceva din dumneavoastră va rămâne pentru totdeauna în paginile cărților lui Mircea Nedelciu, din biblioteci. Ce sentimente vă încearcă ?*

Gh. F.: Peste un timp nu vor mai fi oameni care să-l fi cunoscut pe Mircea Nedelciu, nici care să-i fi cunoscut personajele, iar ele vor mai trăi doar în lumea cuvintelor din cărțile lui. Nu uitați că el a făcut naveta la Dâlga, a fost profesor, a cunoscut o groază de lume. Unii dintre ei se regăsesc în scrieri ale lui. Nu uitați nici prietenia lui uriașă cu Adriana Babeți și cu Mircea Mihăieș, împreună cu care a scris *Femeia în roșu.* El într-un fel ajunge să dea o chintesență a spiritului românesc ce acoperă un secol – într-o perioadă în care nu se putea vorbi. Dacă îl citești bine, el are sâmbure de adevăr viitor, este un vizionar a ceea ce se va întâmpla peste niște ani. Eu cum îl simt ? Nu numai că are sâmbure de ce se va întâmpla, dar are trăiri în viitor, are dorința asta extraordinară de om liber, de exprimare. Se simte în anumite pasaje că e urmărit, că se luptă să se elibereze, se simte că zboară, se simte că se resemnează câteodată, în ceea ce face și scrie. Culmea, e un băiat frumos, un băiat tânăr, dar așa tânăr cum e, exprimă un secol de sensibilitate românească în literatură. Avea un *je m’en fiche*, o indiferență față de autorități, avea o gură liberă. Era liber. În scrieri el nu apare sub asuprirea unui regim, apare un băiat optimist, plin de viață, care împărtășește trăirea lui. Are o proză ce curge frumos, e vie, se așterne frumos pe hârtie, se confesează, nu găsești cute cu lucruri ascunse, nu, are un scris care râde. Râde cum râdea și el, cum exprima dorința de viață, lipsa de griji. Era un tip pe care niciodată nu l-am văzut să fie angoasat, crispat – el n-a avut nicio grijă. N-a avut bani – i-a făcut. N-a avut liniște – a căutat-o. N-a avut mașină – n-a avut. Ce să vă povestesc, am o amintire cu el, ucigătoare. Am făcut de un 15 august un grup cu compania Ford Franța, în Maramureș, cu un pelerinaj extraordinar de Sfânta Maria Mare, ce s-a terminat la Baia Mare, unde am făcut agapa și unde în seara respectivă, ghizii și acompaniatorii francezi, după ce au plecat turiștii la culcare, am stat până dimineața, am băut, am dansat, pentru că rezultatul a fost extraordinar. Și-a doua zi toți-toți ne-am revăzut pe aeroportul din Satu Mare. Venise avionul charter să-i ia pe turiști – erau vreo sută de turiști. Era lângă mine șeful vămii, erau polițiștii pe lângă noi pe acolo, erau acompaniatorii francezi cu care am lucrat – echipa franceză. Domne, și când ne-am despărțit, așa am trăit niște momente de o încărcătură omenească extraordinară, știind că pe cel din fața ta, cu care ai muncit, ai simpatizat, ți-a devenit prieten – n-ai să poți să-l mai vezi niciodată. E înfiorător. Ghizii mor de mai multe ori pe an. Mor odată cu despărțirea de persoane de care s-au legat. Ghidul chiar moare cu fiecare despărțire. Se adaugă puțin ciment pe inimă, pe acolo, și îmbătrânește.

M. M.: *O ultimă întrebare. Ați simțit că Mircea Nedelciu a fost aici – acum– cu noi ?*

Gh. F.: Da...

O numeroasă familie preoțească din comuna Ciorogârla

Niculae Stoica

În trecut, comuna Ciorogârla, jud. Ilfov, a excelat nu numai prin ocupația locuitorilor săi de talentați grădinari, dar și prin contribuția la ridicarea unor lăcașuri de cult. În cele două sate care compun localitatea, de-a lungul timpului au fost construite și stau spre credință enoriașilor nu mai puțin de trei biserici și o mânăstire, respectiv biserica Adormirea Maicii Domnului din satul Dârvari, bisericile Sfântul Mare Mucenic Gheorghe și Acoperământul Maicii Domnului, ambele de la Ciorogârla. Pe lângă acestea mai există frumoasa mânăstire Samurcășești construită în anul 1808 de vornicul Constantin Samurcaș.

Două din cele trei biserici (Adormirea Maicii Domnului și Sf. Mare Mucenic Gheorghe), precum și mânăstirea Samurcășești, figurează înscrise în lista obiectivelor declarate ,,monument istoric" din județul Ilfov, remarcate prin vechimea, arhitectura și frumusețea lor. La aceste lăcașe de cult, de-a lungul timpului au slujit mulți preoți vrednici, cu har și cu autoritate în fața credincioșilor, prin activitatea lor contribuind la emanciparea comunităților din arealul ciorogârlean. În acest sens, s-a remarcat familia de preoți *Angelescu*, care a slujit Biserica zeci de ani, atât în Ciorogârla, cât și în localitățile învecinate.

Preotul *Gheorghe Angelescu*, purtător al gradului onorific bisericesc de sachelar, întemeietorul acestei familii, s-a născut în anul 1856, a urmat cursurile seminarului inferior, fiind numit ca supranumerar la biserica Sf. Mare Mucenic Gheorghe la 9 octombrie 1885, fiind ridicat la funcția de paroh. În anul 1940 avea vârsta de 84 de ani și slujise ca preot paroh timp de peste 50 de ani. (v. Nicolae M. Popescu, *Catagrafia Eparhiei Ungrovlahiei, anul 1810*, editată în anul 1914, vol. 1, p. 32) Împreună cu soția sa, Ioana, au avut cinci copii, din care patru băieți și o fată. Toți băieții, respectiv Ion, Niculae, Ștefan și Dumitru își vor urma tatăl în ale preoției, iar fiica se va căsători tot cu un preot.

Din unele documente de arhivă rezultă că neobositul preot Gheorghe Angelescu, pe lângă preoție s-a implicat în mod activ și în multe alte activități de interes obștesc. În anul 1904, împreună cu mai vârstnicul boier Ilie Niculescu Dorobanțu, proprietarul moșiei de la Dârvari și învățătorul Constantin Popescu, fonda ,,Banca Populară Dorobanțu" din al cărui consiliu de administrație a făcut parte. Această bancă a funcționat până în anii celui de Al Doilea Război Mondial, în 1940 având înscriși 354 de beneficiari și un capital de 296 000 lei. De asemenea, în anul 1921 îl întâlnim ca membru în consiliul de administrație al Cooperativei de aprovizionare și desfacere în comun ,,Mihai Viteazu" (v. *Monitorul Oficial*, nr. 163 din 22 octombrie 1921, p. 6813). La data de 14 noiembrie 1933, împreună cu alți preoți și învățători din comună, va înființa asociația cu numele de ,,Societatea culturală Ciorogârla", având ca scop ,,ridicarea nivelului religios, moral, cultural și material" al comunității ciorogârlene.

Preotul Gheorghe Angelescu a manifestat o grijă deosebită pentru educarea celor patru fii ai săi, pe toți orientându-i spre activitatea preoțească. Aceștia, la fel ca tatăl lor, au slujit decenii de-a rândul în parohiile încredințate.

Astfel, primul său fiu, *Ion Angelescu*, născut la 20 mai 1893, după absolvirea seminarului a slujit la parohia din comuna Buturugeni (astăzi în județul Giurgiu), mai târziu mutându-se la biserica din Giulești-Sârbi, o suburbie a Bucureștiului.

Cel de al doilea fiu al preotului Gheorghe Angelescu a fost *Niculae*, care s-a născut la 15 iulie 1896. După absolvirea seminarului, în perioada 1918-1921 a activat ca învățător la școala din Ciorogârla, dar și ca preot la biserica parohială din sat, slujind alături de tatăl său. După anul 1921 a fost numit preot paroh la biserica vechii comune Militari-Giulești, unde timp de 43 de ani a slujit cu multă evlavie, îndrumând viața locuitorilor pe calea cinstei, corectitudinii, muncii și jertfei, sfințindu-le casele, unindu-le destinele în fața lui Dumnezeu și creștinându-le copiii. În timpul unui bombardament din cel de Al Doilea Război Mondial biserica a fost lovită de o bombă, distrugând-o. Cu sacrificii și sprijinul enoriașelor, preotul Niculae Angelescu a amenajat un modest lăcaș de închinăciune pe care l-a dotat cu cele necesare serviciului religios, ca apoi, peste ani, biserica să fie reconstruită dându-i-se măreția și frumusețea de altă dată. La 11 ianuarie 1971, preotul Niculae Angelescu a trecut spre cele veșnice, trupul neînsuflețit fiind depus în cripta familiei de la cimitirul Sf. Vineri din București.

Biserica Adormirea Maicii Domnului din satul Dârvari

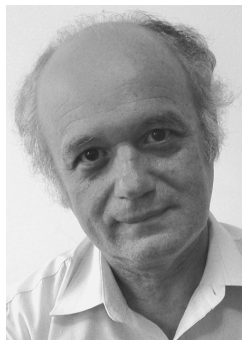
Al treilea fiu al preotului Gheorghe Angelescu a fost *Ștefan*, născut în comuna Ciorogârla la data de 29 septembrie 1900 și decedat la 13 aprilie 1976. Studiile primare le-a efectuat la școala din Ciorogârla, iar în anul 1914 a susținut admiterea la liceul Sf. Sava din București, pe care îl părăsește după un an la cererea părinților săi, în continuare fiind înscris și admis ca bursier la ,,Seminarul Central" din București. În anul 1923, după ce absolvă seminarul, se înscrie la Școala Normală unde a susținut examenul de capacitate ca învățător. Ca urmare, la data de 23 septembrie 1923 este numit învățător la școala primară din satul Ciorogârla, iar în luna mai 1926 este promovat directorul acestei școli pe care o conduce până în anul 1932, când este mutat ca preot la biserica Adormirea Maicii Domnului din satul Dârvari, unde a ocupat și funcția de învățător la școala din sat. În anul 1941 îl găsim lucrând la o carte numită *Hrana sufletească a creștinului,* un capitol din această lucrare, intitulat *Despre rugăciune,* fiind prezentat de autor la inspecția specială de examinare pentru obținerea gradului I de învățător. Preotul Ștefan Angelescu, pe parcursul celor aproape 40 de ani cât a fost paroh al bisericii din Dârvari s-a implicat activ și în treburile obștii, fiind posesorul câtorva hectare de teren agricol pe care le lucra cu ajutorul unor țigani din sat.

Al patrulea fiu al preotului Gheorghe Angelescu, cu numele de *Dumitru*, născut în anul 1902, a urmat cursurile școlii primare din Ciorogârla, apoi s-a înscris la Seminarul teologic ,,Mitropolitul Nifon" din București. După absolvirea acestuia, în anul 1924, a lucrat mai mulți ani ca învățător, iar în anul 1932 a devenit preot paroh la biserica din satul Cosoba, județul Ilfov, unde slujește până la decesul său survenit în anul 1970. Pentru excepționala strădanie pusă în slujba Bisericii, Prea Fericitul Patriarh l-a distins cu rangul onorific bisericesc de ,,Iconom stavrofor", acordându-i înalta cinste de a purta ,,Crucea Patriarhală."

Așa cum s-a menționat, preotul Gheorghe Angelescu a avut și o fiică, pe *Maria*, născută în anul 1904, care s-a căsătorit cu preotul Tudor M. Anghel, numit de sătenii Ciorogârlei ,,popa Tudorică", decedat în anul 1981. Acesta va deveni paroh la biserica Sf. Mare Mucenic Gheorghe în locul socrului său, Gheorghe Angelescu, unde, la fel ca acesta a slujit mai bine de 40 de ani.

Iată cum o numeroasă familie de preoți, cu multă dăruire s-a pus în slujba Bisericii, pe care cu evlavie a slujit-o aproape un secol, fiind duhovnicii sufletești și îndrumătorii enoriașilor din parohiile avute în responsabilitate. Dumnezeu să-i odihnească în pace !

O scrisoare uitată

Emil Păunescu

În fondul documentar al Bibliotecii Colegiului Național „Ion Maiorescu" din Giurgiu am descoperit, pe lângă multe valori bibliofile, diverse înscrisuri rătăcite. Printre acestea se află o scrisoare[1] adresată revistei „Flacăra", trimisă de autor „spre știință" și fostului său liceu din orașul natal.

Autorul epistolei a fost o personalitate ieșită din comun[2]. Giurgiuveanul Dinu-Ștefan Moraru (1931-2003) era fiul medicului vâlcean Toma Moraru[3] și al bucureștencei Lucia Bartolomeu. Susținerile sale genealogice privind ascendența maternă, precum și cele referitoare la proprietarii casei vecine (familia Daponte) trebuie tratate cu prudență, dar merită investigații viitoare.

Reproducem în continuare acest document, până acum inedit, cu convingerea că va trezi interesul cititorilor de azi.

[București, … 1983]

Mult onorată revistă Flacăra, atât de înflăcărată !

Spre știință: 1. Liceul Ion Maiorescu – Giurgiu

GAZETA de MADRID 13

Un savant de renume mondial

UITAT DE ROMÂNI

OMUL ANULUI 2001 IN S. U. A.

ID EST PROFESORUL!

DINU-ŞTEFAN T. MORARU este născut la 4 ianuarie 1931, în municipiul Giurgiu. Este posesorul doctoratelor în fizico-matematică de la Genova - Italia, inginerie civilă (construcții) de la Cluj - România.

Ca profesor universitar honoris causa, a predat în România, Italia, Belgia, Germania, Anglia ș. a.

Este cunoscut ca un mare creator de inventică (are 185 de invenții brevetate în România și în alte țări).

Este membru a șapte academii (Italia-1980, New York-1983, Europeană-1984, Brediacense-Cremona-1984, a Națiunilor-SUA, ORIAMPLA-Venezuela-1994, a Oamenilor de Știința din România-1998).

A primit numeroase aprecieri prin 29 de medalii de aur, premii și diplome, este "Cetățean de Onoare" a trei municipii, iar în domeniul didactic, 8 nominalizări de merite în România și străinătate. Este membru AGIR.

A fost consemnat biografic în 15 lucrări de tip Who și Who.

Este autor a 30 de cărți și peste 200 de articole științifice, comunicări științifice la congrese și este deasemenea autor de restaurări de monumente istorice în România, Italia, Elveția, Germania.

În anul 1971 Henri Coandă și doi laureați Nobel îl propun la Premiul Nobel pentru fizică (Efectul Moraru). În 1984 a primit Premiul Cultural Mondial și Premiul Europa, iar în 1994 i se conferă "Medalia de aur Henry Coandă". În 1985 i se conferă "Premiul Oscar" al Italiei pentru film științific închinat monumentelor istorice. Dino di San Georgio a scris un volum de poezii și cu caracter religios.

La 4 ianuarie 2002 a împlinit 71 de ani închinați științei, tehnicii și artei.

DINU-ŞTEFAN T. MORARU și PREMIUL "EUROPA"

2. Primăria municipiului Giurgiu

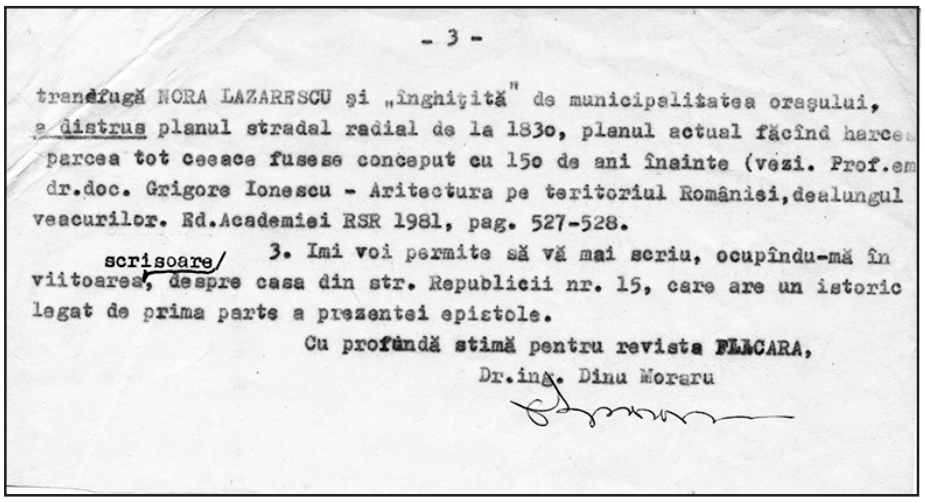
Ne cunoaștem demult și pentru că m-ați onorat cu atâtea cuvinte bune pentru ceea ce încerc să fac și eu pentru onoarea științei noastre[4], dar mai ales VOI TOȚI DE LA FLACĂRA pentru mine, vă rog să luați cunoștință de faptul că, în urma serialului vostru de articole privind plantele medicinale, sper să vă intereseze cărțulia „CUNOAȘTEREA PLANTELOR" (vezi reproducerea foto a coperții), publicată la București în 1903[5], adică exact cu 80 de ani în urmă, de strămoșii mei: **Dimitrie Bartolomeu**[6], doctor în farmacie și asistent al profesorului academician Dimitrie Grecescu; **Ștefan Bartolomeu**[7], doctor în medicină, bunicul meu după mamă și fratele celui de mai sus.

Fratele bunicului meu, prof. dr. Dimitrie Bartolomeu, este fiul[8] acad. Dimitrie Grecescu (1841-1909)[9], pe care mi-l consider străbunic. Acesta este autorul celui mai vast tratat de botanică cunoscut în epocă, referitor la flora României și intitulat CONSPECTUL FLOREI ROMÂNIEI, editat în 1898 de către Tipografia Dreptatea, str. Sărindar nr. 10, Buc[urești][10].

Ierbarul, document de valoare națională (dacă mai există…), a fost dăruit prin 1938 de către bunica mea dr. Lucreția Bartolomeu, deci soția bunicului meu dr. Ștefan Bartolomeu, Liceului Ion Maiorescu din Giurgiu, unde am învățat și eu mai târziu[11], pentru laboratorul de științe naturale. Acest ierbar uriaș a fost elaborat de către acad. Dimitrie Grecescu, prof. dr. Dimitrie Bartolomeu și prof. dr. Ștefan Bartolomeu, strămoșii mei, constituind **„Flora României"**[12].

Ca să rămână spre știință istorică, tot bunica mea a dăruit aceleiași instituții de cultură Marea enciclopedie Larousse în volume foarte numeroase (din acea epocă !)[13].

Străbunicul meu, în afară de faptul că a fost un mare savant al acestei țări, a fost un cărturar cu vaste preocupări de artă. Prietenia lui cu N. Grigorescu și Al. Vlahuță este consemnată în lucrările lui Vlahuță, printre care și în "România pitorească". Prietenul său, Nicolae Grigorescu, i-a făcut două portrete: unul se află expus la Muzeul de Artă al R.S.R. în sălile Grigorescu; altul, în casa memorială N. Grigorescu din Câmpina. Eu posed autoportretul străbunicului meu, acad. prof. dr. Dimitrie Grecescu, pentru că era și un mare grafician, în care se înfățișează la vremea studenției sale la Paris, din 1859, precum și o schiță a grădinii "Aleiu" din Giurgiu[14], din anul 1861, deci din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza.

- 3 -

transfugă NORA LAZARESCU și „înghițită" de municipalitatea orașului, a distrus planul stradal radial de la 1830, planul actual făcînd harcea- parcea tot ceeace fusese conceput cu 150 de ani înainte (vezi. Prof.em dr.doc. Grigore Ionescu - Aritectura pe teritoriul României,de-alungul veacurilor. Rd.Academiei RSR 1981, pag. 527-528.

3. Imi voi permite să vă mai scriu, ocupîndu-mă în viitoarea scrisoare, despre casa din str. Republicii nr. 15, care are un istoric legat de prima parte a prezentei epistole.

Cu profundă stimă pentru revista FLACARA,

Dr.ing. Dinu Moraru

În ultimii ani "sistematizarea" orașului Giurgiu a făcut unele erori grosolane, dărâmând case cu valoare istorică:

1. Casa lui Dimitrie Daponte (Da Ponte) din str. Republicii nr. 13.

Cine a fost Dimitrie Daponte, cine au fost strămoșii lui, "cultura" din Giurgiu a uitat-o:

- Dimitrie (Dumitru Daponte) provenea dintr-o veche familie venețiană, având iluștri strămoși: **Nicolò Da Ponte, a** fost dogele Veneției între 11.03.1578 și 30.07.1585, iar **Antonio Da Ponte** a fost arhitectul care a refăcut palatul dogilor din Veneția într-un singur an, după incendiul din 1577;

- Constantin Chesarie Daponte (1714-1784) a fost cronicarul lui Constantin Mavrocordat și a scris „Efemeride dacice", lucrare importantă pentru istoria românilor;

- Dimitrie Daponte este inventatorul cinematografului în relief și a creat în acea casă elegantă, dărâmată fără răspundere (vezi „Scurtă istorie a creației științifice și tehnice românești" de I. M. Ștefan și Ed. Nicolau, Ed. Albatros, 1981, pag. 263-264).

Pentru un timp, după stingerea inginerului Dimitrie Daponte, care nu a avut urmași, casa – cu splendide stucaturi policrome interioare – a fost preluată, îngrijită și utilizată de **„Întreprinderile Comunale"** din Giurgiu și salvată un timp de către eminentul inginer Nicolae Popa, directorul acestei întreprinderi.

Apoi, după moartea și a acestuia… municipalitatea s-a descotorosit de această casă cu caracter și aspect de monument și s-a legat și de alte case impozante, uitând că asanarea nu se începe cu istoria.

2. „Sistematizarea" orașului Giurgiu, făcută de arh.[itecta] transfugă NORA LĂZĂRESCU[15] și „înghițită" de municipalitatea orașului, **a distrus** planul stradal radial de la 1830, planul actual făcând harcea-parcea tot ceea ce fusese conceput cu 150 de ani înainte (vezi prof. emerit dr. doc. Grigore Ionescu, *Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul veacurilor*, Ed. Academiei RSR, 1981, pag. 527-528).

3. Îmi voi permite să vă mai scriu, ocupându-mă în viitoarea scrisoare despre casa din str. Republicii nr. 15[16], care are un istoric legat de prima parte a prezentei epistole.

Cu profundă stimă pentru revista FLACĂRA,

[ss.] Dr. ing. Dinu Moraru

---

[1] Am vorbit în premieră despre acest document în articolul *O veche scrisoare*, publicat în „Jurnal giurgiuvean", nr. 153, 10 august 2018, p. 6.

[2] După moartea sa, în prima serie a revistei „Sud" (an VI, nr. 4/46, aprilie 2003, p. 4) Mircea Alexa și Emil Păunescu au realizat pagina *La despărțirea de un vizionar…* Mai de curând, vezi Gelu Brîncoveanu, *Omagiați la Giurgiu* (90 de ani de la nașterea unui savant giurgiuvean), în „Sud", nr. 5-6, mai-iunie 2021, p. 27.

[3] Despre medicul Toma A. Moraru (1899-1973) se poate consulta studiul lui Gabriel-Felician Croitoru, *Un vrednic purtător al Crucii Roșii*.

[4] În revistele centrale de la începutul anilor '80 s-a scris despre succesele științifice ale inventatorului dr. ing. Dinu Moraru, cel puțin în „Tribuna României", condusă de vlăsceanul Petre Ghelmez, și în „Flacăra", condusă de Adrian Păunescu, din redacția căreia au făcut parte și doi giurgiuveni.

[5] Broșura în cauză a cunoscut două ediții, în 1901 și 1906 (vezi *BRM*, vol. I, 1984, p. 277). Biblioteca maioresciană deține un exemplar din a doua ediție, cu ex libris-urile unor giurgiuveni din anii 1911, 1914 și 1917.

[6] Dimitrie BARTOLOMEU (1862- ?), farmacist militar, a fost colaborator al academicianului D. Grecescu, publicând alături de acesta și de fratele său mai mic.

[7] Ștefan BARTOLOMEU (1866-1925), medic.

[8] Nu am găsit informații despre o relație de adopție ori testamentară între cei doi.

[9] Dimitrie GRECESCU (1841-1910), medic și botanist de faimă europeană. Vezi Dorina Rusu, *Membrii Academiei Române. Dicționar*, ed. III, Buc., 2003, p. 356.

[10] Masiva lucrare avea 850 pagini și a fost completată în 1909 de un *Suplement* (220 pagini). Vezi *BRM* , vol. II, 1986, p. 528.

[11] Dinu-Ștefan T. Moraru a absolvit Liceul „Ion Maiorescu" în 1949, ca șef de promoție, cu media maximă (a se vedea Grigore Buduru, *Enciclopedia maioresciană*, Ed. Cronos, 2004, P. I, p. 140 și P. II, p. 317).

[12] Nu se cunosc împrejurările dispariției ierbarului.

[13] În fondul documentar al bibliotecii maioresciene se păstrează unele volume din *La Grande Enciclopédie*, fără indicii de proveniență.

[14] Subsemnatul a văzut acest desen original într-un caiet de schițe la domiciliul bucureștean al inventatorului, dar nu cunosc unde a ajuns după moartea sa. Imaginea parcului, realistă și valoroasă, este datată 1861, dar nu este semnată.

[15] Autoarea proiectului comunist de sistematizare se zice că și-ar fi folosit influența pe lângă prim-secretarul P.M.R. al Regiunii București, „ilegalistul" Gheorge Stoica, pentru adoptarea variantei ce presupunea distrugerea centrului circular din jurul Turnului Ceasornicului, având motive să se răzbune pe regimul țării pe care urma să o părăsească !

[16] În strada Republicii nr. 15 se afla casa sa natală, a cărei demolare inutilă (pe locul ei a rămas un scuar) nu a putut fi împiedicată.

Ordinul „Steaua României” conferit în 1895 directorului gimnaziului din Giurgiu

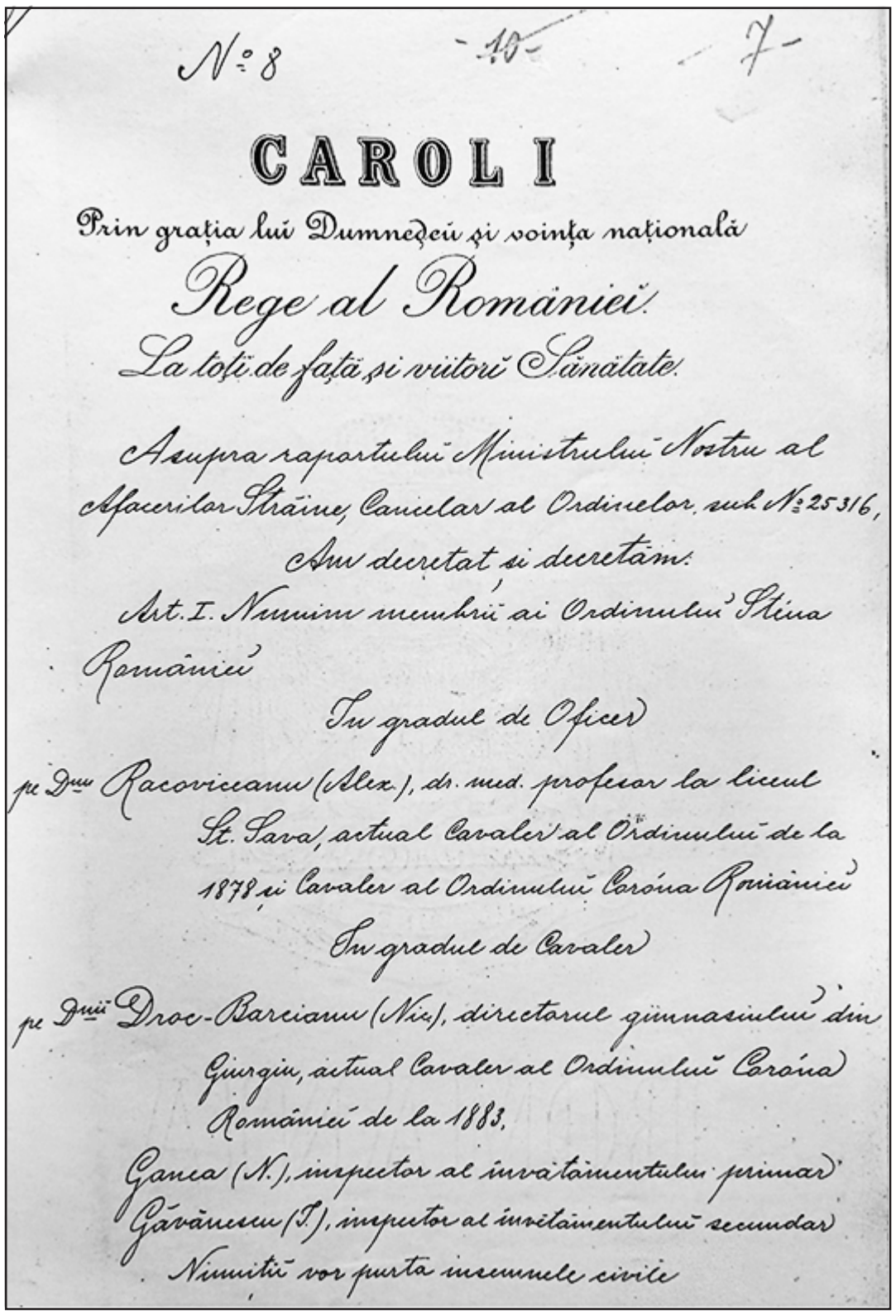

Laurențiu-Ștefan Szemkovics

Urmare a raportului lui Al. Lahovari, ministrul Afacerilor Străine, cancelar al Ordinelor, nr. 25.316, regele Carol I a semnat în București, la 1 ianuarie 1895, decretul nr. 8, prin care a numit membri ai Ordinului „Steaua României” în gradul de Ofițer pe Racoviceanu Alexandru, dr. med., profesor la Liceul St. Sava, Cavaler al Ordinului de la 1878 și Cavaler al Ordinului „Coroana României”, iar în gradul de Cavaler pe Droc-Barcianu Nicolae, directorul gimnaziului din Giurgiu, Cavaler al Ordinului „Coroana României”, pe Ganea Nicolae, inspector al învățământului primar și pe Găvănescu Ion, inspector al învățământului secundar. Decretul regal a fost publicat în „Monitorul Oficial” nr. 285 din 29 martie / 10 aprilie 1895, p. 9902.

Prezentăm descrierea distincției onorifice, precum și reproducerile grafice care provin de la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Președinția Consiliului de Miniștri*, dosar nr. 25/1895 (documentul) de la colecționarul Nelu Aldea (decorația).

Pentru a răsplăti serviciile civile și militare aduse statului român, Carol I a instituit, la 10 mai 1877, Ordinul „Steaua României”. Potrivit *Regulamentului Ordinului „Steaua României”* nr. 2.001 din 6 august 1885, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 103 din 10 / 22 august 1885, pp. 2098-2099: „Decorațiunea *Steaua României* este o cruce cu smalț albastru, înconjurată de raze, purtând coroana regească. Centrul crucii este de smalț roșu, înconjurat cu ramuri de stejari verzi, având pe o parte vulturul cu deviza *IN FIDE SALUS*, iar pe cealaltă parte cifra regelui. Crucea, cu smalț albastru, este de argint pentru Cavaleri și de aur pentru Ofițeri, Comandori, Mari-Ofițeri și Mari-Cruci. Diametrul este de 40 milimetri pentru Cavaleri și Ofițeri și de 60 milimetri pentru Comandori și Mari-Ofițeri. Cavalerii poartă decorațiunea pe partea stângă a pieptului, atârnată de o cordea moarată roșie, cu marginile albastre-închise, fără rozetă...”.

N:o 8 -10- -7-

CAROL I

Prin graţia lui Dumnedeŭ şi voinţa naţională

Rege al Romăniei.

La toţi de faţă şi viitorĭ Sănătate.

Asupra raportului Ministrului Nostru al Afacerilor Străine, Cancelar al Ordinelor, sub N:o 25316,

Am decretat şi decretăm:

Art. I. Numim membrii ai Ordinului Steaua României

In gradul de Ofiţer

pe Dnu Racoviceanu (Alex.), dr. med. profesor la liceul St. Sava, actual Cavaler al Ordinului de la 1878, şi Cavaler al Ordinului Coróna României

In gradul de Cavaler

pe Dnii Droc-Barcianu (Nic.), directorul gimnasiului din Giurgiu, actual Cavaler al Ordinului Coróna României de la 1883,

Ganea (N.), inspector al invăţământului primar

Găvănescu (I.), inspector al invăţământului secundar

Numiţii vor purta insemnele civile

Decretul regal nr. 8 din 1 ianuarie 1895 (copie, prima pagina)

Ordinul „Steaua României” în gradul de Cavaler (avers și revers)

Despre valorile adevărate ale Bolintinului

Gabriel DRAGNEA

Indiferent de vremuri, glasul cetății a fost mai puternic sau mai slab, ajutat sau nu prin puterea exemplului. Poate nu este deloc întâmplătoare expresia aproximativă, dar relevantă „A good farmer makes a good farm.” Din păcate, facem cunoștință cu prea puțini gospodari, implicit cu prea puține gospodării care să fie date exemplu în numele unui deziderat al normalității europene de astăzi care să te facă să exclami: „Deci, se poate !” În cazul de față vorbim despre imaginea culturală a localității Bolintin Vale, de la prima sa atestare documentară împlinindu-se anul acesta 592 de ani. Nu, nu este o fotografie la cerere, cu retușuri și filtre specifice pentru a păcăli printr-o înfrumusețare artificială, ci o evidențiere a unei stări de fapt, concretă, în care cuvintele de ordine sunt evoluția și performanța. Numai în ultimii cinci ani, cu aproximație, fără a apela la date concrete, putem vorbi despre o resuscitare a orașului în plan cultural, de repornirea asumată a unui motor care să întrețină o energie vie, vibrantă, specifică istoriei și identității locului, redescoperite și repuse în prim plan prin valorile sale adevărate. Da, într-adevăr, suita de evenimente organizate în data de 15 martie a.c. la Bolintin Vale, la Centrul Cultural „Școala Veche” a avut ca scop reetalarea acelor elemente care contează cu adevărat în numele unei continuități responsabile și asumate. „Valorile adevărate, adică un eveniment despre cultură, despre istorie națională, despre patrimoniul cultural național, despre personalitățile care au contribuit la realizarea lor. Acestea sunt fundamentele care ne definesc identitatea și apartenența la aceeași comunitate. Acestea sunt, în viziunea noastră, valorile adevărate”, a mărturisit în deschidere Vasile Grigore, redactorul șef al revistei *Sud* și președinte al Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu. În cadrul aceluiași moment Vasile Grigore a subliniat celor prezenți că „...acest eveniment, dedicat valorilor adevărate, este ocazionat de aniversarea a 592 de ani de la prima atestare documentară a Bolintinului (15 martie 1433), de comemorarea a o 100 de ani de la moartea lui Constantin Șt. Bolintineanu, fondatorul Bolintinului modern (14 martie 1925) și, nu în ultimul rând, aniversăm 200 de ani de la nașterea lui Dimitrie Bolintineanu, care a văzut lumina zilei chiar pe acest loc, casa lui natală fiind cândva pe spațiul Centrului Cultural de azi. Faptul că pe acest pământ a fost o școală și azi este un centru cultural, toate acestea fac cumva parte din moștenirea acestui mare român.”

Cu referire la evenimentele care au condus la organizarea întâlnirii din 15 martie, au luat cuvântul dl. Cristian Păunescu (consilier al guvernatorului Băncii Naționale), prof. univ. dr. Dumitru Preda, prof. dr. Nicolae Scurtu și istoricul dr. Laurențiu Szemkovics (membru al Institutului Român de Genealogie și Heraldică „Sever Zotta” din Iași, membru în Comisia de Însemne Heraldice a Ministerului Afacerilor Interne). În calitatea domniei sale de fost diplomat de carieră, dl. George Apostoiu a fost propus pentru a prezenta pe fiecare dintre invitații care urmau a lua cuvântul.

După o incursiune rapidă prin importantele activități desfășurate în calitatea sa de consilier al guvernatorului BNR și nu numai, invitat de dl George Apostoiu în fața auditoriului, dl. Cristian Păunescu a făcut câteva declarații cu privire la activitatea sa, dar și despre un subiect sensibil atât în dialogurile românilor, dar mai ales ale politicienilor, tezaurul românesc: „Ce a reprezentat aurul pe care l-am trimis la ruși ? Peste 90 de tone de aur fin, din care mai mult de 85% sunt monede din aur și anume: lei românești din aur, lire otomane din aur, franci francezi și lire sterline din aur etc. Toate acestea au și valoare numismatică. Acest tezaur este o creanță pe care am încredințat-o partenerului rus deoarece noi eram aliați. Regina Maria, de origine scoțiană, era verișoara țarului Nicolae, de aceea ne-am aliat cu ei și am dus acolo tezaurul. Ca să nu ni-l ia nemții, l-am dus la prieteni, la aliați. Ulterior a venit Lenin și ni l-a confiscat comunicându-ne printr-o frază mincinoasă că tezaurul îl va restitui primului guvern democratic din istoria României. Ceaușescu a spus: „Păi, noi nu suntem un guvern democratic ?” Așadar, rușii nu s-au ținut de învoială. Această creanță este imprescriptibilă. Deci, mai există tezaurul astăzi ? Istoricul Ilie Schipor a fost nouă ani în Rusia, s-a documentat și a aflat că acest tezaur nu mai există. Rușii s-au împrumutat pentru grâu deoarece sistemul lor colhoznic a dat faliment. În anii ’30 când a fost marea foamete, au luat grâu de la americani cu aurul românesc. Cu ce a plătit Partidul Comunist din România să facă greve, atentate și sabotaje ? Cu aurul românilor. Deci tezaurul nu mai există. Dar creanța nu trebuie să existe neapărat. Ea are o valoare intrinsecă, care se restituie.” În cadrul acestui eveniment, domnia sa a promis că va reveni în Bolintin cu un grup de la Banca Națională pentru a face o donație de carte, dar și pentru a arăta colegilor săi „ce focar de cultură și civilizație există aici, un fapt cu totul surprinzător”.

Urmând la cuvânt, pe prof. univ. dr. Dumitru Preda, dl. George Apostoiu l-a caracterizat sumar spunând astfel: „A scris 65 de cărți, a primit aproximativ 30 de premii ale Academiei și ale diferitelor asociații de istorie. Însă, nu pot să trec peste un lucru care este foarte important în activitatea domnului profesor universitar: 1989. Principiul dominoului. Prăbușirea regimurilor comuniste europene. Este o carte esențială pentru a înțelege ce s-a întâmplat în 1989 în România, la București, în momentul în care ceaușeștii sunt judecați și lichidați. În acest Principiu al dominoului, domnul Dumitru Preda, împreună cu regretatul prof. univ. Mihai Retegan, a adunat documentele diplomatice din anul 1989 ale ambasadorilor noștri, în legătură cu percepția evenimentelor din România în străinătate. Este o carte de-o importanță și de o prețiozitate extraordinară. Orice istoric care va scrie despre ce s-a întâmplat în Decembrie 1989 în România, nu poate să treacă peste această carte.” Invitat să ia cuvântul, prof. Dumitru Preda a rostit următoarele: „Se vorbește astăzi de istoria generală mare și istoria mică. Eu zic că bolintinenii au creat o istorie nu mică, ci o istorie exemplară, de atașament la acest pământ care este pământul nostru românesc, dar cu niște trăsături specifice date în primul rând de oamenii acestor locuri care au știut să se ridice la înălțimea timpurilor pe care le-au trăit. (...) Cuvântul meu este un cuvânt de omagiere a trăitorilor de pe aceste meleaguri. Istoria Bolintinului nu este o istorie mică, este o istorie mare și inspiratoare, în primul rând prin oamenii săi. Bolintinul există prin oameni și prin creațiile lor. De asemenea, trebuie să gândim într-o perspectivă nu îndepărtată, ci o perspectivă imediată. Trebuie să ne întrebăm care este contribuția noastră pentru ca Țara Românească să fie respectată. Închei cu aceste gânduri rugându-vă să vă adăpați la istorie, căci istoria este geografie în mișcare, în dinamică. Sunt forțe care vor să ne înlăture, așa că faceți ca aceste lucruri să nu se producă, totuși.”

Un alt eveniment organizat în incinta Centrului Cultural „Școala Veche” a fost prilejuit de expoziția de manuscrise originale semnate de importanți scriitori români, documente rare care aparțin istoricului literar Nicolae Scurtu, apropiat colaborator al Sudului și Cetățean de Onoare al orașului Bolintin Vale: „În aceasta expoziție am hotărât să arătăm dascălilor, elevilor și oamenilor de cultură din acest areal al sudului, o parte din manuscrisele lui Arghezi, Sadoveanu, Rebreanu. De altfel, trebuie să vă spun că romanul *Baltagul*, manuscrisul în original scris de Sadoveanu, se află în posesia mea. L-am dobândit de la un secretar general al Societății Scriitorilor Români, Ionescu Valerian, care pregătea în 1940 regelui Carol al II-lea o expoziție a scriitorilor români. Nu s-a mai putut face expoziția, iar el, ca om strângător, ca să nu se piardă, le-a luat acasă. Luându-le acasă, au căpătat diverse destinații: unele au ajuns la Academia Română, altele în Arhivele Statului și unele au ajuns la particulari. De asemenea, manuscrise Minulescu și Bacovia. El lăsa rar manuscrisele. După ce apăreau poeziile în revistă, o trimitea pe d-na Bacovia să recupereze manuscrisul. Același lucru îl făcea și Arghezi. O trimitea pe Mitzura, pe Baruțu sau pe Felix Aderca să recupereze manuscrisul. De asemenea am o sumă de scrisori extrem de rare de la scriitorii de la început de secol, din perioada interbelică, dar și de la scriitori contemporani”, a declarat istoricul literar Nicolae Scurtu.

Finalul i-a aparținut d-lui Laurențiu Szemkovics, doctor în istorie și expert în genealogie și heraldică. Domnia sa a prezentat bolintinenilor documente inedite care fac referire la câțiva oameni deosebiți ai Bolintinului din Vale, cărora li s-au acordat la un moment dat diferite medalii și distincții oficiale de stat pentru diferite activități desfășurate în slujba comunității și a țării. Un exemplu este Alexandru Ștefănescu, un comerciant din Bolintin Vale, care a primit Ordinul Coroana României în grad de Cavaler. Într-un alt document, numerotat 1463 din 10 mai 1891, chiar pe pagina de început este menționat Bălțăceanu Ion, învățător din comuna Bolintin Vale, cu completarea: „Am primit Medalia Serviciul Credincios Clasa I”. Conform d-lui Szemkovics, această medalie a fost instituită în anul 1878 pentru a răsplăti meritele militare și civile aduse statului român.

Pentru a bifa și cel de-al treilea obiectiv al întâlnirii organizate de Compartimentul Cultură din Primăria Bolintin Vale, toți cei prezenți au mers la pas prin Bolintinul anului 2025 pentru a face cunoștință cu cele mai importante elemente ale patrimoniului cultural bolintinean: biblioteca orășenească (fostă Poșta Veche, inaugurată în 1906), fostul sediu al Primăriei dintr-o clădire monument istoric (1910), Centrul Cultural Școala Veche (1889), dar și cea mai nouă construcție, Clădirea Expo-Parc, dedicată constructorilor bolintineni. Aici a avut loc prezentarea expoziției „Zidar de Bolintin – meserie și măiestrie de-a lungul a două veacuri de istorie”.

Alături de organizatori și invitați au mai fost prezenți scriitorii Victoria Milescu, Florentin Popescu, Niculae Stoica, Constantin State, prof. Milica Dan, prof. Mihaela Enache (dir. adj. al Liceului Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu”, consilier local), prof. Julieta Brânzea (consilier local), maica Benedicta Moldovan (Mănăstirea Găiseni), studenți și doctoranzi ai Universității București, dar și membri ai redacției revistei „Sud” și ai ACTIB.

FLORENTIN POPESCU – 80

Repere biobibliografice la aniversarea a 80 de ani

3 aprilie 1945: În satul Lera, al comunei Corbu din fosta regiune Ploiești, se naște Florentin Popescu, primul din cei trei copii ai Floricăi, descendentă a unei familii de moșneni, și ai lui Octavian Popescu, tehnician veterinar.

1956: Părinții viitorului scriitor îl înscriu pe acesta la Școala pedagogică din Buzău, în cadrul căreia absolvă clasele de gimnaziu în 1959.

1960: Dă examen de admitere la liceul din Pătârlagele și timp de un an urmează cursurile acestuia.

1961: În fața pericolului iminent al colectivizării și al închiderii oricărei perspective de realizare în sat a copiilor lor, părinții se mută în orașul Buzău și viitorul scriitor este transferat la renumitul liceu „B.P. Hasdeu", de unde se ridicaseră, de-a lungul timpului mari personalități ale științei și culturii românești: Ștefan Vencov, Vladimir Maximilian, tenorul Leonard, V. Voiculescu, George Emil Palade ș.a.

1962: Debutează cu poezia „Eternitate" (Dedicație lui N. Labiș) în ziarul local „Viața Buzăului", dar debutul propriu-zis și-l consideră pe cel din revista „Luceafărul" din 14 septembrie 1963, alături de Dumitru M. Ion, Cătălina Pangrati, Passionaria Stoicescu și Gabriela Vasilache (Negreanu) în revista „Luceafărul".

1964: După examenul de maturitate (Bacalaureatul de azi) se înscrie la Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București.

1967: Începe să colaboreze cu materiale diverse (reportaje, eseuri, versuri, recenzii ș.a.) la revistele „Viața Studențească" (condusă de Niculae Stoian) și „Amfiteatru" (redactor-șef Ion Băieșu). Aici îi cunoaște pe cei mai mulți dintre scriitorii pe care istoria literară i-a arondat ulterior „Generației '60": Ana Blandiana, Cezar Baltag, Adrian Păunescu, Gheorghe Pituț, Octavian Stoica, Dumitru Dinulescu, Daniel Turcea, George Țărnea ș.a., unii dintre ei fiindu-i și colegi de facultate.

1968: Este angajat pe postul de șef al subredacției București a revistei „Viața studențească" Tot în acest an primește *Premiul pentru poezie* ale revistelor „Viața studențească" și „Amfiteatru" și un alt premiu, tot pentru poezie, din partea ziarului „Scânteia tineretului". Își extinde colaborările și începe să publice și la nou înființatele ziare județene: „Viața Buzăului", „Milcovul" (Focșani), „Cuvântul Nou" (Covasna), „Delta" (Tulcea), precum și la mai multe reviste culturale din Capitală și din țară: „Luceafărul", „România Literară", „Ateneu", „Orizont", „Cronica".

1969: Obține licența Facultății de Limba și Literatura Română și, contrar așteptărilor, redacția „Vieții studențești" nu-i oferă un post de redactor, fiind repartizat ca profesor în satul Sângeru (Prahova), locul natal al poetului Lucian Avramescu.

1970, februarie: Debutează editorial cu volumul *Obsesia păsărilor* (versuri) în colecția „Luceafărul" (redactor de carte Nicolae Ioana, cu care, peste ani, va ajunge coleg de editură).

1970, martie-septembrie: Își face stagiul militar în garnizoana Bacău și în acest timp îl cunoaște pe Radu Cârneci (pe atunci redactor-șef al revistei „Ateneu"), care îi comentează favorabil volumul de debut și-i solicită colaborarea la revista pe care o conduce, solicitare pe care Florentin Popescu o onorează cu grupaje de versuri.

1970, septembrie: După întoarcerea din armată și după mai multe tatonări ale ziarelor din Capitală se transferă la „Informația Bucureștiului".

1971, primăvara: Se transferă la nou înființata Editură pentru Turism, unde lucrează ca redactor alături de Pop Simion, Toma George Maiorescu, Valentin Hossu-Longin și alții.

1972: Publică la Editura Cartea Românească volumul de versuri *Mereu peregrinul*, iar la editura în care lucrează *Țara fântânilor*, (reportaje).

1975: Este primit în Uniunea Scriitorilor, cu recomandări de la Pop Simion, Toma George Maiorescu și Radu Cârneci.

1975-1983: Scrie și publică volume de poezie, de evocări și reportaje: *Cuvinte de grâu* (versuri, 1975), *Ctitorii brâncovenești*, (1976), *Contemporan cu visul; Oameni, locuri și tradiții din ținutul Buzăului* (1978), *Reîntâlnire cu cetatea adolescenței* (reportaje, 1979), *Țărmul uitat și alte poeme* (1981), *Diligența cu păsări* (versuri, 1983).

1984: Apare volumul *Pe urmele lui Vasile Voiculescu*, întâmpinat cu cronici favorabile de către Șerban Cioculescu, Mihai Ungheanu, Ion Apetroaie, Radu Cârneci, Aureliu Goci, Emil Manu. Cartea este distinsă cu *Diploma de Onoare* a Uniunii Scriitorilor și va fi urmată de alte studii consacrate acestui mare poet.

1985: După un conflict cu directorul Editurii Sport-Turism, Gheorghe Constantinescu, atât el cât și colegul Nicolae Ioana sunt transferați la alte edituri: Florentin Popescu la Albatros, iar Nicolae Ioana la Eminescu.

1985: Primește *Premiul pentru poezie* al ziarului „Scânteia tineretului". Primește *Marele Premiu* rezervat membrilor Uniunii Scriitorilor la Festivalul „Moștenirea Văcărești". Continuă să desfășoare o bogată activitate publicistică, susținând rubrici permanente la „Suplimentul literar-artistic al Scânteii Tineretului", (*Verba non volant !*) la „Viața Militară" (*Monumentele patriei*) și la Radio România și Satul socialist (*Case memoriale*).

1986: Apare volumul *Carte de dragoste pentru București* (reportaje).

1987: Apare volumul *Povarna și alte povestiri*.

1988: Apare volumul *Peregrin la Ninive*, pe care critica îl consideră drept cea mai bună carte de poezie a autorului.

1989: Intensă activitate literară și publicistică. Apar volumele *Flăcări și porumbei* (versuri, 1989) și *Puii de urs nu merg cu automobilul* (roman pentru copii, 1989).

1990, 1 martie: Înființează, împreună cu soția sa, Iuliana Paloda-Popescu, revista „Colibri", bilunar cultural-distractiv, una dintre primele publicații cu acest caracter de după 1989.

1992: Apare în ediție bibliofilă, nepusă în comerț, antologia *Cele mai frumoase poezii*. Și tot acum iese de sub tipar *Antologia poeziei religioase românești de la începuturi până în prezent* (antologie, note bibliografice și cuvânt înainte de...), una dintre primele antologii de acest tip de după 1989. Cartea va cunoaște ulterior alte două ediții, între care una în col. „Biblioteca pentru toți", în 2 volume (1999). La 1 decembrie se transferă la ziarul „Tineretul Liber", unde, alături de Ștefan Mitroi și Victor Atanasiu editează suplimentul „Week-end".

1993, 15 decembrie: Se transferă la „Vocea României".

1994: Publică la Editura Albatros antologia *Satul românesc în poezie*.

1995: Apare *O istorie anecdotică a literaturii române*, care e lansată la 28 noiembrie la librăria „Mihai Eminescu" din București, fiind prezentată de către Academicianul Dan Grigorescu și George Sbârcea.

1995, septembrie-octombrie: Călătorește în Irak, ca trimis al ziarului „Vocea României" la Festivalul Internațional de Folclor de la Babilon. Se întoarce fascinat de cele văzute acolo, cu numeroase materiale documentare, pe baza cărora va scrie un ciclu de cinci volume intitulat *Divinități, simboluri și mistere orientale* (1999-2003), o monografie, *Babilonul, orașul blestemat* (1998) și un volum de proză pentru copii, *Poveștile Babilonului* (2000). Apare volumul *Al. I. Odobescu și Buzăul*.

1996: Apar volumele *V. Voiculescu la Pârscov* și *Cele mai frumoase colinde*.

1997: „Vocea României" își încetează apariția, iar de la 1 octombrie se angajează publicist comentator la revista „Manuscriptum". Publică volumele *Cafeneaua literară și boemii ei* și *Dicționar de literatură română pentru elevi*.

1998: Apare volumul *Babilon, orașul blestemat* (monografie).

1998, 1 noiembrie: Este angajat, prin concurs, la Consiliul Național al Audiovizualului, cu sarcina de a alcătui zilnic o „Revistă a presei". Nesuportând, însă, disciplina cazonă de aici, la 1 iulie 2000 se întoarce la Muzeul Literaturii Române, unde lucrează în redacția editurii și la revista „Manuscriptum".

2000: Apar volumele *Detenția și sfârșitul lui V. Voiculescu* și *Poveștile Babilonului*. Este inclus cu date despre viață și operă în dicționarele *2000 de scriitori de excepție ai secolului XX* și *2000 de intelectuali de excepție ai secolului XX*, editate de International Biographecal din Cambridge (Anglia), precum și în *Who's who în România* (Ediția a I-a).

2001: Apare volumul *Romanul vieții și operei lui Alexandru Odobescu*, distins cu Premiul revistei Tomis și al Filialei Dobrogea a Uniunii Scriitorilor. Îngrijește volumul I. L. Caragiale, *Parodii din versuri și proză* (antologie, note și postfață de...).

2002: Apar volumele *Cafeneaua literară și boema din România de la începuturi până azi* (antologia de texte), *Amintirea care ne rămâne* (convorbiri și evocări). Din aprilie, de la nr. 3 al revistei „Sud", editată de prietenul Constantin Carbarău, începe o colaborare permanentă cu această publicație unde semnează cronica literară până în anul 2011. Între 2010 și 2011 este și redactor-șef adjunct, apoi redactor-șef al revistei. Din 2012, în noua serie a revistei, Florentin Popescu este senior editor și titular al rubricilor *Cărțile prietenilor mei* și *Am citit despre...*

2003: Apare volumul *Viața lui V. Voiculescu*. Îngrijește volumul I. Peltz, *Am scris numai pentru promovarea omeniei* (ediție și prefață de…).

2004: Apar volumele *V. Voiculescu și contemporanii lui* (antologie de texte) și *Antologia poeziei românești de dragoste*.

2005: Apare volumul *Necunoscutul Macedonski*. Se pensionează cu anticipație pentru a se consacra în totalitate scrisului. La 11 aprilie, Primăria Municipiului Buzău îi conferă titlul de *Cetățean de Onoare al Municipiului Buzău*. Apare *Dicționar de mitologie orientală* (compendiul celor cinci volume de mai înainte).

2006: Apar volumele *Nicolae Labiș* (monografie) și *Fotoliul de Onoare* (convorbiri, evocări, amintiri).

2007: Apar volumele *Colibri, un zbor întrerupt* (monografie), *Bucureștii cafenelelor literare* (evocări), *Semne și simboluri*, *Un mesteacăn rătăcit în câmpie* (amintiri), *Elegia cailor pierduți* (versuri, ediție bilingvă română-albaneză), *Eu v-am citit pe toți* (vol. I) (cronici literare), Florin *Mugur în 37 de lecturi critice*.

2008: Apar *N. Porsenna. O viață, un destin, o operă* (monografie), *O istorie culturală în imagini. De la G. Călinescu la Nichita Stănescu* și *Dicționar de literatură universală*.

2009: Apar *Eu v-am citit pe toți* (vol. II), *Siluete pe plajele timpului*, *Portrete în peniță*.

2010: Apar *Noi portrete în peniță*, *Scrijelind pe nisipurile Universului* (documentar biobibliografic).

2011: Apar *Scriitorii din Strada Apolodor*, *Gânduri de scriitor* (interviuri acordate), *Eu v-am citit pe toți* (III), *Epigrame cu materialul clientului*. Emil Lungeanu publică vol. *Călător în Parnas. Odiseea literară a lui Florentin Popescu*, monografie critică în versuri, bine primită de critica literară, cunoscând ulterior încă două ediții. La 1 octombrie fondează, împreună cu poetul Coman Șova, revista lunară *Bucureștiul literar și artistic*, al cărei redactor-șef este, semnând în fiecare număr editorialul, cronica literară și interviurile publicate sub genericul *Seniorii literaturii noastre*.

2012: Apar *Salonul cu portrete în peniță*, *Obsesia păsărilor* (antologie, Col. Opera Omnia).

2013: Apar *Pe simezele memoriei* (memorialistică), *Eu v-am citit pe toți* (vol. IV), *Coman Șova. Omul și scriitorul*.

2014: Apare volumul *Seniorii literaturii noastre* (I). Apare volumul *Convorbiri cu Corneliu Leu.* Consiliul Municipal și Primăria Buzău îl desemnează „Omul Anului".

2015: Apar volumele *De patruzeci de ori în pagina-ntâia* (editoriale din revista *Bucureștiul literar și artistic*), *Cheia de aur, Cireșul din copilărie* (două scenarii), *Redacțiile prin care am trecut*, *Încă cinci ani înconjurat de criticii literari, Publicistică de tinerețe, Eu v-am citit pe toți* (vol. V), *Catacomba, o confrerie literară în vremuri de restriște.* Tot în acest an Florin Costinescu publică volumul *Convorbiri cu Florentin Popescu*.

2016: Apar volumele *Furca și alte povestiri* și *Seniorii literaturii noastre* (vol. II)

2017: Apar volumele *Povestiri din Anul Cocoșului de Foc* și *Eu v-am citi pe toți* (vol. VI).

2018: Apare volumul *Ăștia suntem !* (editoriale din revista „Bucureștiul literar și artistic"). Apare ediția a II-a a volumului *Gânduri de scriitor* (autoportret în interviuri), ediție revăzută, completată cu texte și ilustrații noi, bibliografia adusă la zi. La 28

(continuare în pag.30)

(urmare din pagina 29)

septembrie prin Hotărârea Consiliului Județean Buzău a fost declarat *Cetățean de Onoare* al județului Buzău.

2019: Apar volumele *Seniorii literaturii noastre* (III), *Eu v-am citit pe toți* (VII), *Șapte întâlniri imaginare cu G. Topârceanu, Ce mai fac gâzele, brotăceii și scaieții, domnule Topîrceanu* (ed. a II-a, adăugită a cărții *Șapte întâlniri…*), *Noi epigrame cu materialul clientului.*

2020: Editura Academiei Române îi publică volumul *O sută și una de poezii*, cu o prefață de Romul Munteanu.

2020: La Editura Rawex Coms apare volumul *Convorbiri cu Theodor Damian*. Apare vol. *Unsprezece povestiri și o ficțiune* (Editura Rawex Coms). La Editura Tipo Moldova din Iași apare ediția a II-a, revăzută și adăugită a vol. *Coman Șova, omul și scriitorul*.

2021: La 16 octombrie, prin Decizia Consiliului Orășenesc Bolintin Vale, i se conferă titlul „Cetățean de Onoare al orașului Bolintin Vale". Apare vol. *Amintiri cu poetul Radu Cârneci* (Ed. Rawex Coms), ed. II-a (Editura Semne, 2021).

2023: Apare vol. *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*, Editura Sud, Bolintin Vale. Apare vol. *Acei scriitori minunați și escapadele lor*, Editura Rawex Coms și *Caietele Simpozionului Național „Școala de la Târgoviște". 10 comunicări*, Editura Bibliotheca, Târgoviște. Apar volumele *Eu v-am citit pe toți*, vol. IX, Editura Bibliotheca, Târgoviște și *Orizont literar bolintinean*, Editura Sud, Bolintin Vale.

2024: Apare vol. *Seniorii literaturii noastre*, vol. V, Editura Bibliotheca, Târgoviște. Editura Fast Editing publică vol. *Florentin Popescu în dialog cu Ion I. Brătianu*: Seniorii literaturii noastre. Apare vol. *Radu Theodoru, un destin împlinit*, Editura Rawex Coms. La Editura Academiei Române apare vol. *Viața și opera lui V. Voiculescu*. Apare *Picătura de rouă*, Editura Rawex Coms.

Gânduri la aniversare...

Aniversare seniorială

Am un respect deosebit pentru toți colaboratorii revistei „Sud", dar, acum, îl propun pe primul loc pe domnul Florentin Popescu, senior editor al acesteia. Merită pe deplin respectul și recunoștința noastră pentru întreaga activitate desfășurată pe parcursul a aproape 25 de ani ca autor de articole de înaltă ținută publicate în revista bolintineană.

Neam de muntean din nordul județului Buzău, născut cu alese calități, s-a format și apoi a devenit un neobosit profesionist al scrisului. S-a remarcat ca poet, apoi și-a multiplicat preocupările literare ca scriitor, istoric literar, monografist și publicist mult apreciat. A publicat constant volume al căror număr depășește vârsta pe care o împlinește acum, respectiv 80 de ani. Amintesc acest lucru pentru că prin energia debordantă pe care o degajă nimeni nu i-ar ghici-o. De aceea mă plec cu respect în fața maestrului Florentin Popescu, care continuă cu același devotament și putere de muncă, fără răgaz, activitatea literară. Are rubrici permanente în „Sud" și da, „ne-a citit pe toți !", cum este titlul unei suite de cărți ale domniei sale. A devenit „Cetățean de Onoare" al orașului Bolintin Vale în anul 2021 pentru merite deosebite legate de imaginea acestei vechi localități. Bolintinul și Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu l-au avut alături la toate manifestările culturale desfășurate sub egida lor. Personal am fost impresionat de puterea sa de muncă dedicată trup și suflet scrisului. Dintre cărțile sale m-au marcat cele dedicate vieții și operei lui Vasile Voiculescu.

A fost și este încă un excelent îndrumător pentru cei care continuă activitatea redacțională la „Sud". Un causeur și polemist remarcabil, dar și prefațator al multor cărți, sprijinind sincer și îngăduitor tinerii autori. Bonom și mucalit, epigramist iscusit, prea puțin zeflemist, dar uneori (nevoit !) caustic, știe să-și stăpânească mâhnirile, să depășească greutățile, nu puține, pentru că viața e de multe ori nemiloasă.

La final îi urez să rămână cât mai mulți ani în formă maximă și să ne surprindă în continuare cu prolificitatea sa.

La mulți ani, domnule Florentin Popescu !

Ștefan Crudu

Domnul Florentin Popescu a fost mentorul meu în „arta editorială și ziaristică". Cu dânsul am realizat prima carte la editura RAWEX COMS, „Portrete în peniță" în 2009.

Tot datorită dânsului și domnului Constantin Carbarău am învățat să realizez cărți și reviste, dintre care: „Sud", „Bucureștiul literar și artistic", „Destine", „Cetatea lui Bucur", „Clipe albastre" și altele.

În același timp am realizat alături de dânsul cenaclul literar „Catacomba", unde ni s-au alăturat mari oameni de cultură și artă.

Pe domnul Florentin Popescu îl consider unul dintre cei mai buni prieteni ai mei, fiindu-mi alături atât la bine, cât și la greu. Pentru tot ce a făcut pentru mine îi sunt profund recunoscătoare și îi mulțumesc foarte mult.

Cu ocazia împlinirii vârstei de 80 de ani vă doresc multă sănătate și putere de muncă ca să continuați tot ce vă doriți să realizați.

La mulți ani !

Raluca Tudor

Nu este nimic mai plăcut pe lumea aceasta decât adăugarea unei noi flori la buchetul anilor vieții. Și bucuria este cu atât mai mare cu cât cifra anilor este una întregită. Astăzi, senior editorul revistei „Sud", maestrul în ale scrisului, domnul Florentin Popescu, împlinește venerabila vârstă de 80 de ani. În cei aproape zece ani de când îl cunosc personal, m-a impresionat prin cultura și prin arta discursului său, întotdeauna emoționant, convingător și nu de puține ori presărat cu câte o glumă, ce animă auditoriul. Cu acest prilej îi urez un călduros „La mulți ani !", multă sănătate, bucurii și spor în activitatea prodigioasă pe care o desfășoară pe tărâmul culturii românești.

Niculae Stoica

Următorul mare apel alături de prieteni: 2035

În urmă cu zece ani am avut bucuria să fiu prezent în sala Centrului Cultural „Jean-Louis Calderon" din București unde ați fost sărbătorit pentru împlinirea celor 70 ani pe care îi descriam atunci ca fiind „o viață printre cuvinte și oameni, cărți și destine". Magistre, atunci ați spus așa: „După 1990, când condițiile publicării au devenit cele pe care le știți, nu am făcut nimic altceva decât să continui cu ceea ce eram deja obișnuit să fac. Să scriu tot ceea ce gândesc și simt, să scot în evidență scriitori care am considerat că au ceva de spus și să nu abandonez niciodată această activitate indiferent de neajunsuri sau obstacole". Asemenea unui specialist în radiologie și imagistica medicală, ați scanat și radiografiat activitatea literară a confraților fără a face regretabile concesii în privința calității textelor sau cărților analizate. Permiteți-mi și aici, acum, în acest spațiu dedicat aniversării dumneavoastră să vă mulțumesc pentru că mă număr printre aceia pe care i-ați citit, criticat, considerând că au avut și încă mai au ceva de spus.

Mulți ani vă doresc, printre oameni și cărți, dar și în redacția *Sud*-ului care vă prețuiește.

Gabriel Dragnea

Redactor-șef adjunct revista „Sud"

Florentin Popescu, un scriitor de anvergură națională

Este o onoare pentru mine să scriu câteva rânduri despre prozatorul, poetul, jurnalistul, dar și istoricul și criticul literar Florentin Popescu, autor la peste 100 de cărți, acum, la împlinirea frumoasei vârste de 80 de ani; o viață închinată literaturii și presei românești !

La mulți ani, domnule Florentin Popescu !

Personalitate enciclopedică, cu o activitate literară deosebită, domnul Florentin Popescu este membru în Uniunea Scriitorilor din România, dar și în Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, cu o activitate publicistică de zeci și zeci de ani în.

Personal, l-am cunoscut foarte târziu, ca participant la activitățile Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și, în mod deosebit, în calitate de senior-editor la revista „Sud", unde a publicat o mulțime de articole despre scriitori români contemporani în cadrul rubricilor sale intitulate: *Scriitori în viziuni grafice* sau *Cărțile prietenilor mei*.

În prezent, pe lângă alte publicații la care colaborează, domnul Florentin Popescu este fondatorul și redactorul-șef al revistei *Bucureștiul Literar și Artistic*, publicație foarte apreciată în Capitală.

De asemenea, este de apreciat și îi suntem recunoscători domnului Florentin Popescu pentru elaborarea materialului de prezentare a *Grupării literare Sud* în *Enciclopedia Scriitori din Generația 2000,* volumul III, coordonată de domnul prof. univ. dr. Nicolae Vasile, coordonatorul *Cercului Scriitorilor Ingineri* din AGIR. Menționez că domnul Florentin Popescu participă activ și cu plăcere, când este invitat, la ședințele importante ale *Cercului* nostru, pentru care îi mulțumim.

De remarcat și activitatea domniei sale în cadrul *Fundației Literar-Istorice Stoika* și la revista *Independența Română – Independența prin Cultură*, unde a fost publicat, inclusiv cu epigrame. De altfel, *Epigrama* este un alt domeniu de excelență al domnului Florentin Popescu. Personal, apreciez acest gen literar și-i mulțumesc pentru volumul primit de la dânsul, intitulat: *Epigrame cu materialul clientului și alte șotii versificate*.

Nu în ultimul rând, am avut bucuria de a participa la *Biblioteca Națională* din București, la lansarea cărților domnului Florian Laurențiu Stoica, președintele *Fundației Literar-Istorice Stoika,* autorul cărților: *Lumini în ultraviolet* și, respectiv, *Lumini abisale*, la care domnul Florentin Popescu a fost autorul prefețelor.

La mulți ani, domnule Florentin Popescu, sănătate, prosperitate și creativitate !

Dr. ing. Corneliu Cristescu

Vicepreședinte al *Cercului Scriitorilor Ingineri* din AGIR,

Secretar al *Clubului Cincinat Pavelescu al Epigramiștilor* din București

Festivalul Național de Literatură „Marin Preda"

Ediția a XIX-a, 9-10 octombrie 2025, Alexandria

Consiliul Județean Teleorman și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, în parteneriat cu Colegiul Național Pedagogic „Mircea Scarlat" din Alexandria și revistele „Luceafărul de dimineață", „Neuma", „Argeș", „Mozaicul", „Bucureștiul literar și artistic", „Litere", „Sud" și „Caligraf", organizează Festivalul Național de Literatură „Marin Preda", care va avea loc în zilele de 9 și 10 octombrie la Alexandria și Siliștea-Gumești.

Festivalul își propune să omagieze personalitatea scriitorului Marin Preda și satul românesc, să promoveze prozatori de talent care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor. În cadrul concursului de proză scurtă, organizat cu acest prilej, se acordă următoarele premii:

- Premiul „Marin Preda" și premiul revistei „Luceafărul de dimineață", în valoare de 1500 lei
- Premiul I și premiul revistei „Neuma", în valoare de 1000 lei
- Premiul I și premiul revistei „Argeș", în valoare de 1000 lei
- Premiul I și premiul revistei „Mozaicul", în valoare de 1000 lei
- Premiul II și premiul revistei „Bucureștiul literar și artistic", în valoare de 800 lei
- Premiul II și premiul revistei „Caligraf", în valoare de 800 lei
- Premiul III și premiul revistei „Litere", în valoare de 700 lei
- Premiul III și premiul revistei „Sud", în valoare de 700 lei.

Juriul are latitudinea de a propune organizatorilor, în funcție de valoarea prozelor din concurs, să nu fie acordate unele premii.

Lucrările premiate vor fi incluse într-un volum ce va fi lansat în cadrul manifestărilor festivalului, de asemenea vor fi publicate de revistele partenere.

Concurenții vor trimite, în format Word, 1-3 proze scurte, nesemnate, care nu trebuie să depășească în total 25 000 de semne (inclusiv spațiile), însoțite de un motto, la următoarea adresă de email: concursmarinpreda@mail.com

La aceeași adresă, concurenții vor expedia un email separat cu același motto și cu datele personale de identificare:

- Numele și prenumele
- Data și locul nașterii
- Adresa de reședință
- Numărul de telefon

Lucrările pentru concurs pot fi trimise până la data de 1 august 2025.

Este obligatorie respectarea condiției ca prozele să fie inedite iar participanții să nu fie membri ai Uniunii Scriitorilor.

Director al festivalului este scriitorul Ștefan Mitroi.

Editura Sud din Bolintin Vale publică volume ale autorilor din sudul ţării, care tratează despre arealul bolintinean ori subiectele din această zonă.
Consilier editorial: Gabriel Dragnea.
E-mail: editurasud@gmail.com
Telefon editură: 0726179367

Cărți apărute la Editura Sud

2019
Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publicişti giurgiuveni*, vol. 1
Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*
Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*
Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*

2020
Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*
Alexandru Cazacu, *O cameră single*
Vasile Grigore (coord.), Ștefan Crudu, Marian Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*
Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*
Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*
Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*
Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*
Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*
Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*

2021
Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*
Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*
Corneliu State, *Din arhivele unei școli*
Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*
Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*
Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*
Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*
Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 1
Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*

2022
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 2
G. Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*
Vili Pârvănescu, *Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !*
Corneliu State, Elena State, *Neînfricații – călător prin țara mea*
Corneliu C. Cristescu, *Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia*
Caietele revistei Sud (nr. 6/2022)
Alexandra Firiță, *Rochia de hârtie*
Gabriel Dragnea, *Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publicişti giurgiuveni*, vol. 1
Ruxandra Dragomir, *Rime pentru Garofița*
Titus Vîjeu, *Scrinul alb*
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 1, coord. monahia Benedicta Moldovan

2023
Niculae Stoica, *Dârvari – un vechi sat de pe Sabar*
Florentin Popescu, *Orizont literar bolintinean*
George Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*, ediția a II-a revizuită
Andreea Narcise Grigore, *Dinamica albiei râului Argeș și raportul cu factorul antropic în perimetrul Bolintin*
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 2, coord. monahia Benedicta Moldovan
Gabriel Dragnea, *75 de ani de activitate a bibliotecii publice Bolintin Vale. Diversitate culturală între necesar și obligatoriu*
Luminița Cornea, *Preotul Ioan Graure, o viață sub sabie*
Titus Vîjeu, *Flashback*
Victoria Milescu, *Citind și scriind*
Caietele revistei Sud (nr. 7)

2024
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 3, coord. monahia Benedicta Moldovan
Caietele revistei Sud (nr. 8)
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publicişti giurgiuveni*, vol. 3
Niculae Stoica, *Pamfil Șeicaru și ctitoriile sale*
Ilie Mândricel, *Crevediile Neajlovului în documente*
Victor Pencu, *Elegiile timpului înghețat*
Corneliu C. Cristescu, *Istoria versificată a lui Mihai Voievod Viteazul*

2025
Florentin Popescu – Un izbânditor întru faptă culturală

Reviste primite la redacție

Scrisul românesc, anul XXIII, nr. 2 (258); nr. 3 (259), 2025, revistă de cultură fondată la Craiova, publicată de Fundația-Editura *Scrisul Românesc*. Director Florea Firan.

Actualitatea literară, anul XIV, nr. 133, ianuarie-februarie 2025, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Al Lugojpress cu sprijinul sponsorilor și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef R.V. Giorgioni.

Bucureștiul literar și artistic, anul XV, nr. 3-4 (162-163), martie-aprilie 2025. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Litere, anul XXVI, nr. 2 (299), februarie 2025, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni editată cu sprijinul Consiliului Local Municipal și al Primăriei Municipiului Târgoviște. Director Mihail Florin Stan; Redactor șef Mihai Stan.

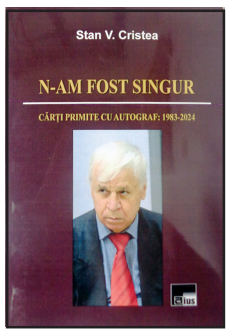
Caligraf, anul XXV, nr. 1-2 (272-273), ianuarie-februarie 2025, revistă de cultură editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar de redacție Stan V. Cristea.

Mozaicul, anul XXVII, nr. 2 (316); nr. 3 (317), 2025, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru; Secretar de redacție Maria Dinu.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Republicii, nr. 2, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Biblioteca SUD-ului

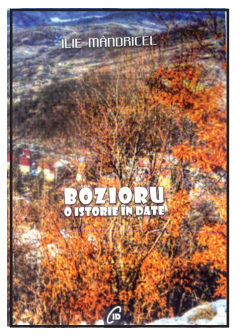
Stan V. Cristea, ***N-am fost singur: cărți primite cu autograf – 1983-2024***, Craiova, Editura Aius, 2025. *„Istoricul și criticul literar Stan V. Cristea, după o susținută activitate de o jumătate de secol. adună o seamă de autografe primite de la unii dintre confrații săi, care sunt, evident, semne ale prețuirii și ale recunoștinței, manifestate nu doar de către cei ce s-au bucurat de aprecierile critice și estetice ale unui intelectual riguros și onest. O astfel de carte se constituie, fără nicio reținere, într-un eveniment literar și cultural, astăzi, așa de rar întâlnit.”* (Nicolae Scurtu)

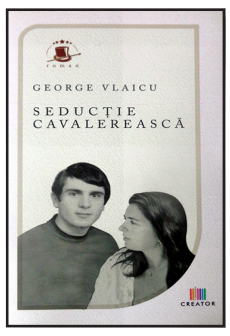
Florentin Breazu, ***Vizitele regale la Dunăre: Giurgiu și Ruse (1933-1936)***, Roșu, Editura Akakia, 2024. *Prezentăm în anexă întregul album omagial al acestei vizite regale cu gândul că poate, din puțină mândrie, se va păstra în memoria și sufletul nostru acest moment când Giurgiu a fost și „regal:, în contextul în care Giurgiu se reclădea după Marele Război și care va păstra, totuși, o poveste spulberată după 1965 prin construcția unui oraș nou, pentru oameni noi ! Am căutat să readucem în atenție una din poveștile frumoase care s-au derulat aici la Giurgiu, la Dunăre, o Dunăre căreia îi datorăm totul: cetatea, orașul, podul, povestea !*

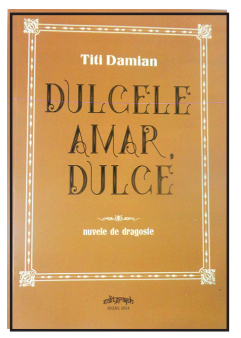
Crede: Dumnezeu se ține de cuvânt: convorbiri duhovnicești cu Înaltpreasfințitul Ioan, Mitropolitul Banatului, consemnate de prof. dr. Luminița Cornea, Sibiu, Editura Agnos, 2024. *„Ne naștem spre a deveni fii ai veșniciei. Creștinismul dă sens vieții noastre, sens pe care îl pierdusem prin păcat. Păcatul îl orbise pe om și el nu mai vedea calea către cer, rătăcea prin lume, căutând lumea de nicăieri, nu pe Înviatul Hristos. Creștinismul dă sens vieții, suferinței și morții omului.”* († Ioan, Mitropolitul Banatului)

Ilie Mândricel, ***Bozioru: o istorie în date***, ediție îngrijită de Vlad Ionuț Musceleanu, București, Editura CID, 2025. *Comuna Bozioru este atestată prin două categorii de documente, unele arheologice și altele iconografice. Armele, anii, literele, simbolurile și inscripțiile gravate în piatră pe pereții grotei Fundu Peșterii aparțin comunităților culturii Monteoru din bronzul timpuriu și mijlociu peste care s-au suprapus inscripții și simboluri creștine din Evul Mediu. Acestea de pe urmă le redăm majoritar în cartea de față.*

George Vlaicu, ***Seducție cavalerească***, Brașov, Editura Creator, 2021. *„Dacă nu l-aș fi cunoscut pe scriitor, aș fi gândit și eu ca alții... încă un subiect inspirat din aceeași sursă, mereu și mereu exploatată până la epuizare, trimițându-mă la atât de adevărata și niciodată perimata formulare că «nu e om să nu fi scris o poezie», beton motivată: «când a iubit, a luat un petic de hârtie și-a așternut pe el tot focul dorului». După ce am citit cartea nu mi-a fost greu să-mi dau seama că George Grigorescu este, de fapt, alter egoul autorului. Acest roman îl consacră pe George Vlaicu în rândul romancierilor care elogiază dragostea, pe același raft de sus dintr-o bibliotecă, dar și, în aceeași măsură, pe un raft imaginar al unor inimi însetate de frumos.”* (Geo Călugăru)

Titi Damian, ***Dulcele amar, dulce...***, Buzău, Editura Editgrapf, 2024. *Personal nu m-am situat în fruntea vreunei liste de valori literare și chiar nu-mi convine faptul când se încearcă asemănări cu nume mari ale literaturii române. Cred că niciunuia dintre scriitori nu-i este menit să ia locul altuia, fiecare dintre noi avem un loc bine definit în literatură. Ierarhie nu poate exista în acest domeniu al scrisului. Există valoare pe care doar cititorul o dă. O carte fără cititori e moartă.*

Florentin Popescu, ***Picătura de rouă***, București, Editura RawexComs, 2024. *Cartea de față, poliedrică tematic, nu se vrea a fi altceva decât ochiul magic prin care autorul a privit/privește mai de aproape universul ce-l înconjură. Metaforic vorbind și printr-o glisare a termenului, picătura de rouă poate fi, pe rând, natură, pasăre, eveniment cultural, notație, impresie, poezie și încă multe altele.*

Ion Roșioru, ***Unsprezece ani cronicar la revista „Bucureștiul literar și artistic”***, București, Editura RawexComs, 2025. *„În cei unsprezece ani care au trecut de la fondarea revistei Bucureștiul literar și artistic, din 2011 și până în 2021, de la primul număr al publicației și până a plecat dintre noi, Ion Roșioru a scris lună de lună, număr de număr. Despre poeți și prozatori, despre autori mai puțin ori chiar deloc cunoscuți, trăind, la propriu, bucuria de a descoperi mai mari ori mai mici filoane de talent în volumele pe care cred că le citea cu creionul în mână. O performanță. Să scrii lunar, atâția ani, fără a pretinde drepturi de autor n-a stat și nu stă la îndemâna oricui. El a făcut-o din dragoste pentru literatură, din iubire pentru confrații cu care a empatizat cum mai rar se întâmplă în zilele noastre.”* (Florentin Popescu)

Sud

Seniori editori: Ion Andreiță, Ioana Ruxandra Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu, Otilia Sîrbu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Mona Dobrișan
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 07266179367
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 15 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.